

VÄNERSBORGS SÖNERS GILLE

ÅRSSKRIFT 2025

Nittiofjärde årgången

Vänersborgs Söners Gille 120 år

I år, 2025, firar Vänersborgs Söners Gille 120 år som förening. Det är en pigg 120-åring som är aktiv och arbetar både med att bevara de gamla traditionerna och att utveckla och förnya möten, aktiviteter och stämmor för våra medlemmar. Vi har de senaste åren fått många nya medlemmar och vi ser att intresset ökar för Vänersborgs historia och vår årsskrift har många fina artiklar, där olika delar av Vänersborgs historia beskrivs.

Vänersborgs Söners Gille är en förening i tiden med rötter i historien

Gillehälsningar till er alla från en aktiv 120-årig förening

Lars Alfredsson, Förste Älderman

Produktion: Risbergs 2025

Familjen Lindgren och Vänersborgs Kartongindustri

Av

Christer Zetterberg

Envar som färdas Södergatan österut möter i korsningen med Östergatan det pampiga trähuset i två våningar, försett med tornbyggnad och med det guldfärgade firmanamnet Handelskompaniet över entrén. Ett hus, enligt uppgift uppfört 1909 av byggmästaren Viktor Emanuel Lindgren som bostad för sig och sin familj och med affärslokal i bottenvåningen, i folkmun benämnt ”Rike Lindgrens hus”. Lyfter man blicken mot den höga gaveln på Östergatan 5 noterar man den eleganta muralmålningen med firmanamnet och logotypen för ”Vänersborgs Kartongindustri”, en målning som fastighetsägaren Micael Bartholmes lät utföra vid en renovering av sitt hus 2007. Har man dessutom lyssnat till ryktet att denna industri fortfarande lever en ”Törnrosasömn”, med alla sina remdrivna maskiner och inventarier bibehållna som de var när tillverkningen upphörde någon gång omkring 1995 och funderar över familjen Lindgrens epitet ”rike”, så väcks självklart nyfikenheten.

Släkten Lindgren är från äldre tider förknippade med gårdar belägna i trakterna runt nuvarande Trollhättans stad. En anfader som är aktuell i detta sammanhang är Johan Gustav Lindgren, född 1835 på Sylte Frälsegård, Gärdhems socken. Sin egen bonde blev han under ett antal

Gavel med muralmålningen ”Vänersborgs Kartongindustri”. Foto Karl Bernling.

år på Flundbogården, en gård, som före enskiftet 1811 var huvudgård i byn Ladugården i Naglums socken, belägen strax väster om nuvarande Överby köpcenter. Ambitionerna växte och år 1868 köpte han och flyttade till gården Vårvik inom samma rote men belägen längre åt sydväst. På Vårvik föddes år 1878 som Viktor Emanuel Lindgren (1878-1956).

Det verkade gå bra för Johan G Lindgren som nu titulerade sig både patron och nämndeman. Intresset för nya förvärv fortsatte och år 1880 gällde det huvuddelen av Torsreds gård i Vassända Naglums kommun. Gården var ett gammalt frälsehemman omnämnt redan under 1500-talet. Vid tiden för köpet var gården i mycket gott skick tack vare den tidigare ägarens, riksdagsmannen J F Dahllöf, försorg. En ny mangårdsbyggnad jämte drängstuga var uppförda, åkermarken utökad och bra utdikad, ny skog planterad och alla byggnader väl underhållna. En mindre del, 1/6-del, av Torsreds gård såldes samma år till den tyske ingenjören Eduard Leopold Albert, vilken kom att få stor betydelse för utvecklingen av stadsdelen Strömslund. I likhet med Albert började Johan G Lindgren sälja tomter och förmedla lån till husbyggen inom den spirande utbyggnaden av Strömslund. Från år 1901 kom gården även att fungera som postkontor med egen poststämpel innan den några decennier senare gick över till postkontoret Trollhättan 2. Samtida med ägandet av Torsred behöll Johan G Lindgren även gården Värvik, vilken fastighet han sålde först år 1886 efter ett 18- årigt innehav. Men Johan G Lindgren visade inte bara intresse för lantgårdar utan även centrala fastigheter i Vänersborg ansåg han vara goda objekt.

Familjen Johan G Lindgrens fortsatta öden utspelade sig åter igen på Sylte Frälsegården i Gärdhems socken. Bakgrunden var att en bror till Johan, Jan Olof Gustavsson Lindgren skriven på Sylte, avled 23 januari 1895 och Johan övertog då gården. Familjen Lindgren behöll sin jordbruksfastighet ända fram till 1960-talet då Trollhättans kommun förvärvade Syltegårdarna för stadens fortsatta expansion söderut.

De tre så kallade Syltegårdarna ingick i området Skoftebyn, ett område som tidigt betraktades som en arbetarförort till Trollhättan. Området tillhörde Gärdhems socken fram till 1915 då det inkorporerades med Trollhättan. På 1920-talet började området utvecklas i snabbare takt till följd av industrialiseringen, bland annat Nohab och verksamheter i kanal- och slussområdet. På Frälsegårdarna fanns redan torpare och backstugesittare men även några avstyckade småhus huvudsakligen bebodda av arbetare vid industrierna. Ingen närmare markreglering förelåg och efterfrågan på tomter var stor. Mark som inte längre var lämplig för jordbrukets behov kunde Lindgren nu avyttra med god förtjänst.

Sammantaget finner vi att familjen Lindgren av framåtanda, förutseende eller tillfälligheter förvärvade och ägde gårdar, vilka alla kom att fordras för Trollhättans stads expansion och tillväxt. Det var kanske här, med jordbruket, försäljning av mark och låneverksamhet som grunden lades till det epitet eller tillnamn som familjen

senare fick i Vänersborg.

Under åren 1864-68 genomfördes en stor sänkning av sjön Hästefjorden i Frändefors socken. Genom landvinningen uppkom ett antal nya frälselägenheter varav en var Långemaden, vilken 1894 hade en areal av 15 ha åker och 25 ha skog. Samma år förvärvades gården av handlarparet Anders Johan Olsson, från Rösebo och hans hustru Olivia Pettersson. Paret ägde även ett hus på Residensgatan 19 i Vänersborg. Hustrun Olivia, som led av lungbesvär, troligen astma, besvärades av den råare luften vid Långemaden och tillbringade stor del av sin tid i staden. Anders Olsson avled 1923 och Olivia år 1936. Anders och Olivia fick två döttrar Helga (1880-1950) och Edit (1883-1964). Hushållet på Långemaden sköttes av pigan Maria Johansson ända fram till några år före hennes död 1941. Edit gifte sig 1907 med byggmästaren Viktor E Lindgren vilken efter Anders Olsson död övertagit ägandet av Långemaden.

Redan år 1882 bildades en missionsförsamling i Frändefors och historien omnämner att friluftsgudstjänster emellanåt genomfördes på gården Långemaden. Familjen Olsson hade således redan tidigt fångats av den frikyrkliga väckelsen. Familjen Lindgrens intressen i dessa avseenden var troligen sammanfallande med familjen Olssons, men inom ett annat samfund. På ett foto från 1909, samma år som Frälsningsarméns nybygge stod klart vid Gasverksgatan i Vänersborg, porträtteras Viktor E Lindgren i arméns soldatuniform. Förhållandet att han och senare även sönerna anmälde sig som "samvetsömna" och frikallades från värnplikt tyder på ett tidigt och livslångt intresse för frikyrkorörelserna. Kanske är det här vi finner den gemensamma mötespunkten mellan familjerna och makarna.

Det nygifta paret återfinns år 1908 i Vänersborg. Viktors äldre bror Johan ägde redan tomt 305, ungefär nuvarande Södergatan 7B och Viktor förvärvade detta år Lyckan N:o 188, nuvarande Södergatan 24. Han började genast uppföra ett nytt, större affärs- och bostadshus i två våningar, med en större lägenhet för sin familj på övre våningen och senare en affärslokal i bottenvåningen. Affärslokalen hyrdes ut till handlaren Ivar Moberg och senare sonen Erik vilka drev manufakturbutiken Handels-kompaniet under många år. En trivsamt butik där det mesta inom branschen fanns att köpa såvida man bara kunde hitta det i "röran".

Viktor Lindgren titulerades i kyrkböckerna både som byggmästare och fastighetsägare. Utöver sin egen fastighet vid Södergatan har familjen även innehaft andra fastigheter i Vänersborg och hus både vid Gustavsberg utanför Uddevalla och sommarhus längs Vänerkusten.

Utöver dessa innehav har han inte avsatt några tydligare spår inom byggbranschen. Han har troligen under de första åren på 1900-talet huvudsakligen varit både sin far och svärfar behjälplig i deras jordbruk.

En rik barnaskara föddes det kommande decenniet på Södergatan. Först två döttrar; Edith 1909 och Ebba Viktoria 1911. Edith avled redan under sitt första levnadsår och Ebba, som blev 90 år, vårdades långa tider för psykisk sjukdom. Därefter föddes fyra bröder; William 1912-1981, Folke 1914-2002, Gunnar 1916-1997 och sist Paul (Palle) 1917-2002.

Familjens manliga medlemmar var samtliga inskrivna under olika tider i Vänersborgs läroverk, fadern Viktor Emanuel redan under åren 1890-91 och titulerade sig senare fastighetsägare. Äldste sonen William tog realexamen och fortsatte sina studier i Göteborg på dåtidens Chalmers lägre, motsvarande en teknisk gymnasieutbildning, titulerades därefter ingenjör. Folke gick klasserna 1-4 och fortsatte sedan med en utbildning i Göteborg på Filip Holmqvists Handelsinstitut. Han studerade bland annat bokföring, revision, språk och även försäljningsteknik och titulerades verkstadsägare. Gunnar genomgick en liknande utbildning som brodern Folke och titulerades kontorist. Yngste brodern Paul (Palle) genomgick en kortare utbildning på läroverket men idkade musikaliska studier till 1937, oklart vilka. Han var till yrket försäljare.

Varken fadern eller sönerna tycks ha sökt sig till arbeten, företag eller karriärer utanför familjen.

Med relativt bra utbildningar i bagaget, arbetsvilja och ordnade familjeförhållande borde detta ha varit en naturlig utveckling, åtminstone för de fyra bröderna. Den arbetsmarknad som rådde under 1920- och 1930-talen var präglad av ett samhälle i stark förvandling och framtidstro, med kraftfulla sociala beslut såsom allmän rösträtt till båda kamrarna, lagstadgad åtta timmars arbetsdag, stärkandet av fackliga rörelserna och

Familjebild från innergården Södergatan 24 hösten 1923. William och Folke och mamma Edit. Källa Vänersborgs museum.

”Fred i vår tid”. Vid en tillbakablick på 1920-talet framstår detta som industrisektorns mest expansiva och framgångsrika årtionde någonsin. Men världen och landet kom att drabbas av dramatiska och omvälvande händelser såsom börskraschen 1929 i New York och nationellt efter Krügerkraschen 1932 då Tändsticksfabriken lades ner i Vänersborg. 1930-talet försatte landet i ett tillstånd som kom att präglas av lågkonjunktur och dramatiskt stigande arbetslöshet. Året 1933 var mest bekymmersamt då över 23 % av fackligt anslutna arbetare saknade arbetsinkomst. Staten satsade på dåliga och förnedrande former av nödhjälpsarbeten som ledde till strejker och demonstrationer. Det var denna situation som mötte bröderna när de var mogna att söka sig ut på arbetsmarknaden. Det är kanske förståeligt att familjen och bröderna istället satsade på eget företagande och att söka bli sina egna lyckasmeder.

Med tillgången till sina två jordbruk, jakt och fiske led familjen inte någon lekamlig nöd. Familjen Lindgren hade en bättre ekonomisk och social ställning än flertalet av stadens invånare redan under tiden för barnens uppväxt. Otaliga fotobilder ur familjens liv och leverne vittnar mera om ett högre ståndshem; vackert inredd lägenhet med eleganta möbler, en alltid välskräddad familj och med slipsklädda pojkar i vardagen redan som små. Trots detta har familjen inte syntts eller rört sig i kretsarna runt sin tids societet.

År 1935 lade familjen grunden till en småindustri i en mindre byggnad inne på gården Södergatan 24. Tillverkningen var inriktad på småskalig produktion, främst av fiskeutrustning, drag, blänken, pirkar, krokare med mera. I produktionen ingick även viss förnickling, en teknik som kom i bruk i slutet av 1800-talet och snabbt blev populär eftersom förnicklade föremål inte behövde putsas för att behålla sin glans. Det vackra Vänersborgsdraget blev ett fint exempel på detta.

Andra Världskrigets närmande medförde svårigheter att få tag i lämpliga metaller och kemikalier till deras produkter. Tillverkningen avvecklades och inriktades istället på en ny produkt som vann en allt större popularitet och fler användningsområden; nämligen vulkaniserat lumpapper. Företaget Vänersborgs Kartongindustri AB bildades. Den nya Unica-Vulcanfibern hade utvecklats till produkter med en dittills ouppnådd hårdhet och seghet som i mångt och mycket kunde ersätta läder och även detaljer i metall. Produkten kunde ges en yta som kunde färgas på ytan som homogent så att slitaget inte syntes. En stark marknadsförare av produkten var den kände upptäcktsresanden Sven Hedin som framgångsrikt haft sina koffertar i detta material vid sina strapatsrika resor i Centralasien. Materialet tillverkades sedan sekelskiftet i Sverige

av nya AB Tidans fabrik. Som sinnebild för en sådan produkt blev snabbt Unikaboxen, en necessär för varje svensk arbetare, en box vilken exakt rymde en halvliter mjölk och två smörgåspaket.

Bild från omkring 1922 troligtvis vid Långemaden. Mamma Edít, storasyster Ebba, De fyra bröderna William, Gunnar, Paul och Folke. Källa Vänersborgs museum.

Den nya verksamheten fordrade nya maskiner och utökade produktionslokaler och gårdshuset som hukade under den stora gaveln mot Östergatan 5 byggdes på med en andra våning. Vid tillverkningen veks, stansades, häftades och nitades en mängd olika artiklar såsom arkivboxar, pärmar, förpackningslådor, mappar, tårt- och konfektionskartonger med eller utan påtryckt text eller i konstläderpapp. Kunderna var i huvudsak närområdets företag, butiker och de många myndigheter och institutioner som fanns

i staden; allt från stora serier till enstaka specialbeställningar. Själva tillverkningen sköttes främst av William och Gunnar medan Palle och Folke skötte leveranserna. De båda sistnämnda bröderna hade dessutom till uppgift att driva jordbruket på de ägda gårdarna i Långemaden och Sylte. De marknadsförde sig med låga priser och snabba leveran-

Sonen Paul och fadern Viktor Emanuel Lindgren i fabriken. Källa Vänersborgs museum.

ser och företaget var högt respekterat i staden. Bröderna Folke och Paul var de som var kvar när företaget avvecklades några år in på 1990-talet.

Efter skol- och tonåren fortsatte bröderna att bo kvar hemma på Södergatan i varsin mindre lägenhet. De odlade intressen som delvis sammanföll, delvis åtskildes. William och Folke var starkt jaktintresserade och deras vapenarsenal var ansevärd. Jakten företogs främst på Långemaden. Ett annat stort intresse hos William var film och foto och han lämnade många meter film och ett stort antal fotobilder efter sig. Natur- och djurbilder var särskilt intressanta och han brukade lägga ut åtel för att uppnå goda resultat. Även hans otaliga bilder från vardagslivet på Långemaden skulle ensamt kunna vara ett tidsdokument över jordbrukets utveckling under efterkrigstiden. Genom sitt giftermål med Maj-Britt 1963 kom Folke att inneha stugor vid Bräckan, norr om Vänersborg, och även Paul och hustrun Brita tillbringade mycket tid i sin stuga vid Stigsberget.

Det är svårt att så här i efterhand komma familjen närmare in på livet. Några nu levande ättlingar finns inte. Något avvikande med familjen var att inget av barnen gifte sig och bildade familj i giftasvuxen ålder. Paul och Folke gifte sig först senare i livet, Paul vid fyllda 43 år med Brita, Folke med Maj-Britt vid fyllda 49 år. Det kan ha funnits olika orsaker till detta. Trauman över de förstfödda flickorna som kan ha lett till överbeskyddande föräldrar, begränsad förmåga att bryta sig ur familjegemenskapen och ta sådana stora beslut som giftermål. Kanske var det helt enkelt så att detta fick vänta till dess att bröderna själva helt och hållet kunde ta över driften av och ansvaret för företaget och jordbruket.

Lindgrens var, trots sitt tillnamn ”Rike Lindgrens” ingen familj som utåt levde upp till detta. Snarare var de kända för sin sparsamhet och ”samlarvurm”. De samlade på allt. Inget slängdes eller fick förfaras.

Bröderna Lindgren, okänd plats och tidpunkt. Från vänster Gunnar, Paul, William och Folke. Källa Vänersborgs museum.

Vid tiden för siste broderns frånfälle fanns varor kvar sedan 1940-talets ransonerings, maskiner och verktyg kvar i kartonger, vindarna fulla med kläder, husgeråd o dyl. Kanske den tidens ”preppers” innan ordet var uppfunnet. Från 1964 och mamman Edits bortgång kom hennes lägenhet i huset att stå orörd och oanvänd till dess att fastigheten såldes 2003. Folke och Maj-Britt bodde aldrig som gifta på Södergatan utan i eget hus på Residensgatan. Paul avled som änkeman på Södergatan. Undan för undan som föräldrar och bröder avled genomfördes inga arvsskiften eller rensningar utan allt kvarstod till slutet. Genom auktioner, försäljningar, testamenten och gåvor skingrades familjens tillgångar. En epok på Södergatan gick i graven. Kvar finns byggnaderna, kartongfabrikens maskiner och den stora muralmålningen som vittnar om Lindgrens liv och gärningar. Kvar finns även föremål i Vänersborgs museums samlingar.

Källor

Tryckta källor

Grane, Erik; Frändeforsboken - En historik om Frändefors socken Uddevalla 1985

Lundberg, Ernst och Sandberg, Nils; Vänersborgs Läroverk matrikel 1821-1947. Vänersborg 1961

Diverse digitalt publicerade artiklar rörande Trollhättans historia

Arkiv

Kyrkoböcker från aktuella församlingar

Vänersborgs museums föremålssamlingar och bildarkiv

Intervjuer

Enskilda intervjuer

*Christer Zetterberg,
ledamot i årsskriftsnämnden*

”Ett brev betydde så mycket”

Del I

Postmästarna och postkontoren i Vänersborg

Av

Karl Bernling

Generalpostdirektören friherre Staël v. Holstein besökte i går Wenersborg för att inspektera härvarande postkontor. Då känt är att Wenersborgs postkontor är ett mönster för reda och ordning var det ej ovändtat att allting befanns i bästa skick.
(Wenersborgsposten 11 juli 1867)

Inledning

Vid tiden för Kungliga Postverkets grundande år 1636 fanns Vänersborg bara som en idé om att flytta gamla staden Brätte och dess invånare till ett strategiskt fördelaktigare läge ute på det vindpinade Huvudnåset. Det finns inga kända skriftliga källor som visar på någon postal verksamhet i Brätte; inte heller i Vänersborg de första fyrtio åren efter stadsflytten 1644. Under årens lopp, sedan 1668 (möjligen tidigare men som senast sedan 1674) och fram till 2001, har 31 män och 1 kvinna uppehållit tjänsten som ordinarie postmästare i Vänersborg. Hösten 2002 avskaffades tjänstebeteckningen i postorganisationen och den sista postmästaren avgick.

Här är inte platsen att i detalj redogöra för hur posthanteringen har varit organiserad genom århundradena, men vissa förhållanden bör ändå klargöras.

Det som skilde ut och var nytt med Kungliga Postverket jämfört med tidigare postsystem var att man nu helt öppnade upp för allmänheten (i praktiken det fåtal skriv- och läskunniga som också hade råd att betala brevtaxan) att skicka ”poster och paketer”.

Själva distributionen var till en början enkelt organiserad; *postbönder* sprang två till tre mil i ett slags stafettsystem mellan *posthemman*. Rån och överfall var inte ovanliga och redan från 1640-talet övergick

uppgiften att befördra posterna i huvudsak till ridande *postiljoner*.

Fram till 1855 fanns inga frimärken eller någon enhetstaxa, man hade istället att förhålla sig till taxetabeller med bestämda posttaxor för respektive postort. Länge utgjorde också portoinkomsterna del av postmästarens inkomst, s k *sportler*.

Stadsbrevbäring i vår tids mening infördes först 1861 och med början på 1870-talet infördes även det vi idag förknippar med lantbrevbäring (i slutet av 1890-talet för Vänersborgs del). Postkunderna fick istället bege sig till närmsta postkontor för att lämna in och hämta ut sina försändelser vid "*luckan*". Ankommande post mottogs och registrerades av postmästaren och hans eventuella medhjälpare och fördes upp på den s k "*tavlan*", en lista anslagen på väggen i postkontorets förstuga.

Postmängderna var fram till första halvan av 1800-talet oerhört blygsamma. Som exempel kan nämnas år 1750 då riket hade ca 1,7 miljoner invånare. Det året distribuerade Postverket ca 500.000 försändelser, alltså knappt en försändelse per tre invånare och år! Av detta skulle man kunna dra slutsatsen att postmästartjänsten omöjligt kunde vara en heltidssysselsättning. Och för de borgare och ståndspersoner som tog sig an bestyret var postmästarsysslan ännu i början av 1800-talet en bi- eller parallellsyssla.

Fram till mitten av 1800-talet var postkontoren så gott som uteslutande lokaliserade i ett rum i, eller i direkt anslutning till, postmästarens bostad. Från mitten av 1800-talet då postmängderna började öka dramatiskt krävdes större lokaler för posthanteringen. Fortfarande var det dock vanligt, men inte självklart, att postmästaren och hans familj bodde i direkt anslutning till postkontoret. Den siste postmästaren som bodde i anslutning till sitt postkontor lämnade tjänsten 1920.

Postsparbanken startade sin verksamhet 1884 och från år 1925 kunde man göra inbetalningar via postgirot.

Till sist något om titulaturen. "Postmästare" är förstås den vedertagna titeln på den som förestår ett postkontor. Den allra första tiden möter även varianten "Postförvaltare" i källmaterialet. Från år 1707 hade postmästarna i residensstäderna inspektionsplikt i respektive län och erhöll då även titeln "Postinspektör"; en titel som förpliktigade till en inspektionsresa per år.

I - De första postmästarna – rådmän och borgare

Vänersborg var vid slutet av 1600-talet en mycket liten stad sett med moderna ögon. Här bodde ca 800 människor fördelade på knappt 250 hushåll. I och med att Postverket 1674 begärde in revers från flertalet

postmästare träder faktoriägaren **Anders Erichson Wallman** (1634-1712) fram som Vänersborgs förste postmästare. Wallman tillträdde alltså som postmästare senast 1674, men det är troligt att han tillträdde redan före dess, och med stor sannolikhet senast 1668 då de flesta städer i landet hade postkontor.

De första postkontoren var mycket enkla inrättningar lokaliserade i ett rum i, eller i anslutning till, postmästarbostaden. Postkunderna fick hämta ut och lämna in sina poster genom en lucka i kontorets förstuga. På väggen i förstugan var förutom kungörelser från Överpoststyrelsen och aktuell posttaxatabell även en lista över anlända, s k "*beställbara*" brev anslagen. Verksamheten kan sägas ha bedrivits under entreprenadliknande förhållanden här precis som i övriga städer. Wallman var ålderman vid den nyinrättade omlastningsplatsen vid Korseberg där det ankommande järnet från Värmland och Bergslagen lastades om för vidare transport på Edsvägen (den s k edskörseln) förbi fallen i Göta älv. Han var en mycket stridbar person som bl a återfinns bland de borgare som 1671 deltog i ett s k ¹⁾"borgaruppror" i protest mot vissa bestyr kopplade just till edskörseln.

Då postmängderna vid den här tiden var ytterst blygsamma upptog de postala bestyren en mindre del av Wallmans tid. Postkontoret, tillika Wallmans bostad, var belägen på tomt n:o 30 i det "*4. Quarteret*", ungefär motsvarande dagens Kungsgatan 5. Det finns inga uppgifter om hur många brev och paket som ankom till staden eller hur många som avsändes härifrån. Eftersom Vänersborg från 1679 var residensstad kan man möjligen tänka sig att postmängderna översteg riksnittet och att en stor del av posten var ställd just till länsresidenset. En stor del av stadens befolkning på ca 800 invånare får antas ha varit analfabeter, även många ur det ledande borgarståndet. Gissningsvis kan antalet ankommande och avgående försändelser per dag på sin höjd ha uppgått till några 10-tals, möjligen närmare 100 per dag vid enstaka tillfällen, men detta antagande är enbart artikelförfattarens spekulationer.

Frammot slutet av 1690-talet tycks Wallman ha tröttnat på postmästareriet. Född 1634 hade han passerat 60-årsstrecket då han i en skrivelse 1697 beklagade sig och skrev att han '*uti en långsam tid*' [förvaltad postmästartjänsten och att hans tid torde] '*snart skrida till ändan*'. Han bad Kungl Maj:t att hans svärson, handelsmannen **Michael Andersson Wallman** (inga kända födelse- eller dödsdata) skulle få efterträda honom, vilket också skedde då Wallman d.y. den 2 januari 1700 fick fullmakt på postmästartjänsten. Wallman d.ä. uppbar dock tjänsten

---

¹⁾Läs vidare: Vänersborgs historia del I, sid. 144-149.

fram till sin död 1712, då svärsonen anhöll om bekräftelse av tjänsten, vilken han erhöll den 16 oktober. Sannolikt bodde Wallman d.y. år 1700 i det "15. Quarteret" på tomt n:o 190, ungefär motsvarande dagens Sundsgatan 9B och man får även anta att postkontoret inrymdes i anslutning till bostaden. Liksom sin svärfar var Michael Wallman åldermander på Korseberg. Han avlade sin åldersmansed den 13 maj 1708. Wallman kunde även titulera sig "postinspektör", då Kanslikollegiet i februari 1707 i en instruktion för postmästare i residensstäderna meddelade att dessa samtidigt skulle vara postinspektörer. I praktiken innebar detta att länen blev postinspektionsdistrikt och residensstädernas postmästare fick inspektionsskyldighet inom sina respektive områden. Vid tiden för Karl XII:s fälttåg mot Norge 1718 närmade sig Wallmans ämbetsperiod sitt slut. Till skillnad mot sin företrädare avgick han inte med döden utan tog avsked våren 1719. Han hade då i praktiken innehaft ämbetet i dryga 19 år. Om Wallmans senare liv är inget känt.

Han efterträddes den 13 april 1719 av **Eric Nilsson Bånge** (-1735) från släkten Bånges Torsö-gren. Bånge som var bördig från Kristinehamn och sedan många år bosatt i Vänersborg var organist och från åtminstone 1702 rådmän. Som en av stadens sju rådmän blev han vid tre tillfällen utsedd att representera Vänersborg vid riksmöten i Stockholm. På Kempenskölds karta (1699) uppges han vara ägare till tomt n:o 162, ungefär motsvarande Kungsgatan 19. Av en grannes bevarade bouppteckning från 1727 kan man utläsa att han det året fortfarande bodde på Kungsgatan. Eric Bånge dog i Vänersborg den 1 augusti 1735.

De sista sex åren hade sonen **Erik Ericsson Bånge** (1710-1752) varit sin far behjälplig med postmästarbestyren. Bånge d.y. var född i Vänersborg. Han tillbringade ett antal år på landskontoret i Mariestad innan han ca 1729 återkom till Vänersborg. Efter faderns död erhöll han fullmakt på postmästartjänsten men tillträdde inte förrän i mars 1736. Erik Bånge var det femte och sista barnet i faderns andra äktenskap. Han hade tre halvsyskon från faderns första äktenskap.

I Ernst Lundbergs skrift "Vänersborgs skolas matrikel c:a 1660-1821" (utgiven 1981) uppges den äldste sonen från faderns första äktenskap, Carl Bånge (1698-1752) ha varit organist, rådmän och postmästare. I Ernst Grapes "Postkontor och Postmästare" finns dock ingen Carl Bånge upptagen som postmästare, varken i Vänersborg eller någon annanstans.

Som exempel på hur noga karteringen (ankomstregistreringen) av försändelserna var, beskrivs hos Grape hur Erik Bånge vid något tillfälle ska ha blivit dömd att böta en halv årslön för att ha lämnat ut ett

okarterat, alltså oregistrerat, brev. På grund av sitt ”tarvliga” tillstånd och att det var hans första förseelse befriades han dock från böterna. Vid ett annat tillfälle hamnade han i konflikt med landshövdingen. Saken handlade om att landshövdingen skriftligen krävde att Bånge skulle kvarhålla avgående post tills landshövdingens ämbetspost var inlevererad. Bånge genmålde till överpostdirektören i Stockholm att landshövdingens post kunde dröja från sex upp till tolv timmar! Landshövdingen krävde även att Bånge under posttiderna (enligt 1707 års postförordning: 08.00-12.00 och 14.00-17.00) skulle infinna sig på residenset för att ”överse och kvittera remisserna”, något Bånge vägrade göra. Efter några turer till överpostdirektören och Kungl. Maj:t rann landshövdingens begäran ut i sanden. Det hör till saken att Kungl. Maj:t i tidigare postdirektiv särskilt påpekat att Postverkets verksamhet till fullo låg under kanslikollegium och inte under länsstyrelserna.

Ända till slutet av 1800-talet var det vanligaste scenariot att postmästarna i Vänersborg avgick med döden. Ofta kunde tillsättandet av efterträdaren dra ut på tiden vilket vi senare kommer att se exempel på. Men när Erik Ericsson Bånge dog den femte december 1752 skulle det bara dröja tio dagar tills staden hade en ny postmästare i **Carl Wikström** (inga kända födelse- eller dödsdata), prästson från Skredsvik och gift med Vänersborgsrådmannen och tobaksfabrikören Johan Tenggrens dotter Catharina. I mantalslängd från 1760 uppges att Wikström är skriven på tomterna ”Kransen 1,2 och 3” vilket ungefär motsvarar ²⁾sydöstra delen av nuvarande torget; mittemot nuv Kungsgatan 9. Tre år senare återfinns Wikström på tomten ”Blomman 20”, ungefär motsvarande dagens Edsgatan 24.

Wikström lämnade inte många avtryck i arkiven. Det har till exempel inte gått att klargöra tidpunkten för vare sig hans födelse eller död. Det står däremot klart att han tog avsked från postmästartjänsten senast i början av juli 1770. Han levde fortfarande 1784 då han var huvudperson i ett konkursmål vid Vänersborgs rådstugurätt där dom avkunnades den 22 december. Domsutslaget är okänt.

Som tidigare nämnts gick det inte att försörja sig på enbart en postmästartjänst. Men i en tid då i stort sett alla stadsbor var mångsysslare var detta förhållande inget förvånande eller unikt. Många stadshushåll höll kreatur och hade en plätt mark strax utanför staden för bete och odling. På innergårdarna fanns foder- och kreaturslador. Många borgare men kanske framförallt litterata ståndspersoner kunde vara om-

---

²⁾Fram till stadsbranden 1834 var den östra halvan av torget, hela Plantaget samt stora delar av Kyrkoplantaget bebyggda.

bud för olika verksamheter som till exempel det kungliga nummerlotteriet. Wikström tjänade från 1754 och fram till åtminstone 1763 som en slags fastighetsförmedlare av större lantegendomar i Bohuslän, Dalsland och Göta älv dalen. I ”Inrikes Tidningar” den 26 januari 1761 hade Wikström följande att erbjuda den hugade fastighetsspekulanten: *”Et wäl beläget och godt Säterie uti Wäster Götland, til hwilket, jemte god Åker, Äng och mulbete, Skog och Fiske, hörer några Quarnar, och många flera förmoner, är till salu; och kan om denna Egendom corrensponderas med Post-Inspectoren Wikström i Wennersborg, som har at sluta, så wäl om Köpe-Summan, Som de wilkoren en köpare kan åstunda”*.

I och med att **Magnus Skarin** (1741-1812) tillträdde tjänsten som postinspektör i Vänersborg den 10 juli 1770 fick staden sin första postmästare med tidigare postal erfarenhet. Född i Lidköping 1741 blev Skarin postexpeditör i Stockholm 1765. I Vänersborg träffade han hustrun Paulina Liedbom, dotter till rådmannen Carl Liedbom. Paret var till en början bosatta på tomt n:o 33-34 i kvarteret Kransen. Magnus och Paulina fick två söner; Carl Magnus (1774-1838) som senare skulle bli rådman i Vänersborg; och Paul (1775-1825) samt dottern Sofia Zaedonia (1781-1829). Skarins var för övrigt en av de familjer som drabbades hårt vid den brand som den 25 september 1777 lade flera kvarter i stadskärnan i aska.

Under flera år var Magnus Skarin ombud för det ”Svenska Kungliga Nummerlotteriet”. Möjligen var han också precis som sin föregångare Wikström fastighetsförmedlare, om än i begränsad omfattning. Den 12 januari 1789 blev han, efter att vid valet ha fått störst antal röster, vald till rådman i Vänersborg.

Vid den danska ockupationen oktober till november 1788 flydde större delen av stadens invånare ut på den omgivande landsbygden, bort från danskarna. Landshövdingen tog sin tillflykt till Alingsås och Skarin beordrades att flytta till Rånnums postgård för att där ta hand om posten och även vidareända landshövdingens post till Alingsås. Senare meddelades Skarin att det stod honom fritt att återvända till Vänersborg för att åter kunna ta hand om den allmänna posten.

Senast år 1800 blev sonen Paul sin faders assistent och postskrivare. Troligen var det så att sonen från och med detta år i praktiken utförde postmästarsysslan. Familjen Skarin hade vid det här laget flyttat sig själva och postverksamheten till tomt n:o 15 i kvarteret Kransen, motsvarande dagens Drottninggatan 8/Residensgatan 15. I november 1809 dog Magnus Skarins då sextioåriga hustru Paulina i ”feber” och knappt tre år senare, den 13 juli 1812 lämnade Magnus Skarin vid 71 års ålder

jordelivet. I dödboken uppges dödsorsaken vara ”ålderdom”.

Det blev nu den drygt 36-årige och Vänersborgsfödde sonen **Paul Skarin** (1775-1825), som axlade faderns mantel och tillträdde som ordinarie postinspektör. Tämmligen omgående anställdes den blott 15-årige Niklas Zetterberg (1797-1878) som postskrivare. Zetterberg var även skriven i Skarins hushåll. Han kom under en lång följd av år att tjänstgöra i Vänersborg och många år senare (1878) kom han i en minnesruna att beskrivas som en *”Ytterst nitisk och pligtrogen tjens-teman, [han var] älskad och afhållen af alla, som med honom kommo i beröring, för sitt milda wäsen och wänliga tillmötesgående”*. Det finns anledning att senare återkomma till honom.

Paul Skarin kom aldrig att gifta sig. Hans namn förekommer mycket sparsamt i källmaterialet, men han tycks ha levt ett stillsamt liv i fadershuset vid torget tillsammans med sin likaledes ogifta syster Zaedonia samt övriga inneboende som till exempel Niklas Zetterberg. Natten till den 22 juli 1825 i en ålder av drygt 49 år och 8 månader drabbades Skarin av ett dödligt slaganfall. Systemen Zaedonia dog fyra år senare. Brodern och rådmannen Carl Magnus Skarin samt tillförordnade postinspektören, den ovan nämnde Niklas Zetterberg, ansvarade för dödsboet. Förutom en hel del lösöre, bland annat ett piano, lämnade Skarin en mindre ängslycka, kallad Sjölyckan, belägen vid Väderkvarnsberget strax öster om staden, nordost om dagens korsning Regementsgatan och Östra vägen, efter sig. Denna ängslycka såldes den 29 april 1826 vid en auktion på rådhuset. Niklas Zetterberg blev alltså tillförordnad postinspektör efter Paul Skarins död, men att han skulle få efterträda Skarin som ordinarie postinspektör var inte självklart trots att han väl vid tidpunkten var den ende i Vänersborg med erfarenhet av postalt arbete. I stockholmstidningen ”Argus” (11 januari 1826) berättades det om ett rykte som gick på gatorna i Vänersborg att en militärperson, kanske till och med en som är baron, skulle efterträda Skarin...

II - Adelsmännens och militärernas 1800-tal

Av dessa sju första postmästare ser vi att två av dem är söner till företrädarna och en är svärson till företrädaren. Man kan ana att tidens skrånormer smyger sig in i tillsättningarna, och detta trots att det är Kungl. Maj:t som står för dessa. Liknande mönster kan man se i jämförbara och närliggande städer som till exempel Lidköping, Uddevalla och Åmål. En bit in på 1800-talet blev det allt vanligare att före detta militärer av skiftande rang utnämndes till postmästare, så även i Vänersborg. Förmodligen ska detta ses som att Kungl. Maj:t gav dem en slags reträttbefattning och ett utmärkt tillfälle till försörjning. Som vi

senare ska se kom dessa utnämningar med tiden att börja ifrågasättas.

Den 30 december 1825 utnämndes den före detta kaptenen och friherren **Carl Fredrik Ribbing af Koberg** (1772-1828) till postinspektör i Vänersborg. Han tillträdde tjänsten strax efter nyåret 1826. Ribbing var född i Lövås i Gestads socken. I mycket unga år påbörjade han sin militära karriär vid Bohusläns dragonregemente och kom senare till Västgötadals regemente där han så småningom (1796) blev befördrad till kapten. Han deltog bland annat i kriget i Pommern 1806-07. Han tog avsked från det militära i oktober 1810 och återvände till kaptensbostället i Halvardsbyn i Dalsland. Han gifte sig (andra äktenskapet) med stiftsjungfrun Fredrika von Quanten (1782-1864) från Quantenburg, som var styvdotter till Carl Fredriks bror. Paret bosatte sig i svågern Carl von Quantens hushåll på tomterna n:o 71-72 i kvarteret Kransen, ungefär motsvarande dagens Residensgatan 20. Möjligen kan von Quanten ha bott på tomt n:o 77 i samma kvarter, ungefär motsvarande dagens Kronogatan 6-10, kyrkoböckerna är tyvärr otydliga i detta fall. Postkontoret däremot kom att från den 5 april 1826 inrymmas i länsbokhållare Ströms hus vid sydvästra hörnet av Residens- och Kungsgatan, motsvarande dagens Kungsgatan 1/Residensgatan 16. Detta var förmodligen en provisorisk lösning men också första gången postkontoret med säkerhet inte var direkt kopplat till postmästarens bostad. Man flyttade dock vid ett senare tillfälle postkontoret till v. Quantens hus. Tidigare nämnde postskrivaren Niclas Zetterberg flyttade från Skarins till von Quantens hushåll och fortsatte sin tjänstgöring vid postkontoret.

En intressant inblick i vardagen på ett postkontor för snart 200 år sedan förmedlas i följande, något vinklade, ”anmälan” som Ribbing fick publicerad i ”Wenersborgs Tidningar” den 20 april 1826. Möjligen var det hans militära bakgrund och kynne som föranledde honom att i fem punkter vädra sin irritation över ”correspondenternas” i hans tycke, bristande disciplin och förståelse för det postala reglementet:

”Anmälan,

Som jag kommit i erfarenhet deraf, att åtskilliga Correspondenter wilja efter behag inlemna och utfordra sine gående och kommande bref, så nödgas jag för iakttagande och bibehållande af den ordning och noggrannhet wid Postexpeditionerne, hwilken bör wara lika angelägen för de Corresponderande, som för Postförvaltaren, med stöd af Postmästare-Instruktionen och öfrige Postförfattningar, härigenom samtliga Correspondenter tillkännagifwa:

I:o Det ägarne till de bref, som ej inlemnas inom den, å i Post-Konto-rets förstuga warande Anslag, föreskrifne tid, få skylla sig sjelfwe om

breffwen antingen icke emottagas eller till nästa postdag blifwa qvarliggande.

2:o Att breffwen ej utlemnas förr än en timma efter Posternas ankomst, emedan denna tid är nödig, dels för deras öppnande, collationerande och fördelande och dels för genomgående Posters afsändande, hwilka ej till det ringaste få uppehållas.

3:o Att rekommenderade bref ej utlemnas till någon, hwem det wara må, utan egenhändigt underskrifwit och der det behöfwes bewittnat quittance, eller laglig fullmakt, om annan man det utfordrar.

4:o För dem som med kontoret icke hålla räkning, är nödigt att alltid wid breffs inlemnande medhafwa penningar uti passande sedlar, emedan ingen debitering af Porto äger rum för andre än dem, hwilka med mig öfwerenskommit om räknings hållande.

5:o Post-Kontoret är alltid tillslutet middagstiden från kl. 1 till 3. Wenersborgs Kongl. Post-Kontor den 18 April 1826.

Carl Ribbing”.

Postkunderna tog nog inte till fullo in budskapet ty drygt två år senare, den 29 maj 1828 och i samma tidning, avslutade Ribbing en annons på följande vis: ”[...] *af förekomne anledningar, får erindra wederbörande Correspondenter, att mera noggrant iakttaga den tid, för breffs inlemnande, som anslaget i Förstugan wid Post-Kontoret utwisar*”.

Postmästarna annonserade för övrigt regelbundet i lokalpressen. I slutet av året brukade kommande års prenumerationspriser för tidningar publiceras. Prenumerationer beställdes och betalades ännu en bit in på 1900-talet på postkontoren. Vanligt var också att per annons i lokalpressen kungöra vilka adressater som hade kvarliggande brev att hämta ut; som i detta exempel från ”Wenersborgs Tidning” 14 februari 1828 där man också kan utläsa att några av de i annonsen 24 upptagna adressaterna hade en lång väg till närmaste postkontor: **”Förteckning på härstädes qvarliggande, outtagne Bref för år 1827.** [...] *Anna Swensdotter, Sjötorpet; [...] Patron Jansson, Trollhättan; Kronolänsman Sjöberg, Trollhättan; I. Abrahamsson i Qwarnskogen; Capitain Evers i Ladugården 3:ne. Wenersborgs Kongl. Post-Kontor den 11 februari 1828. Carl Ribbing*”

Ribbing dog den 12 juli 1828, bara några dagar efter sin 56-årsdag. Dödsorsaken uppgavs ha varit ”nervsjuk[a]”, förmodligen tyfus. Zetterberg, som tycks ha haft ansvar för bouppteckningen efter Ribbing, begärde i annons in svar från eventuella borgenärer och gäldenärer till den 13 september 1828.

Det skulle dröja drygt ett halvår efter Ribbings död innan en ny ordinarie postmästare utnämndes av Kungl. Maj:t den 22 januari 1829.

Valet föll återigen på en militär, nämligen löjtnanten vid Västgötadals regemente, **Anders Petter Lundblad** (1797-1850). Denne hade redan börjat verka som tillförordnad postmästare, förmodligen under sommaren 1828. Han hade dessutom redan hunnit vara inblandad i ett i pressen uppmärksammat bråk med företrädarens svåger, den tidigare nämnde kammarherre Carl von Quanten. Möjligen fördröjde detta bråk Lundblads utnämning.

*Löjtnant Anders Petter Lundblad, postinspektör i Vänersborg 1829-1850.
Källa: Postmuseum.*

Vänersborgs postkontor, fredagen den 19 september 1828, på eftermiddagen.

Strax efter klockan fyra på eftermiddagen är tillförordnade postmästaren Anders Lundblad och postskrivaren Zetterberg i full färd med att iordningställa avgående post. Luckan till förstugan är stängd, men in genom dörren till själva postexpeditionen träder företrädaren Ribbings svåger, tillika fastighetsägaren, Carl von Quanten in i sällskap med en kapten Lagerberg som senare kommer att agera ögonvittne. von Quanten har tidigare under dagen varit inne på postkontoret och har vid det tillfället fått läsa en till Lundblad från Postöverdirektionen i Stockholm tillsänd ämbetsskrivelse angående en obalans på drygt 1.000 riksdaler efter v. Quantens svåger, den avlidne företrädaren Ribbing. von Quanten återkommer nu för att i myndiga ordalag och återopande grundlagsparagrafer gällande offentliga handlingar, begära ut skrivelsen eller åtminstone en avskrift av densamma. Lundblad anser sig inte hinna göra någon avskrift då han står mitt i en arbetsuppgift som enligt postförordningen absolut inte får störas eller sinkas. Han ber von Quanten att genast lämna lokalen och i fortsättningen hålla sig på andra sidan luckan.

Händelsen utmynnade i en rad skrivelser till Överpostdirektionen från båda parter och deras vittnen. Dessa skrivelser publicerades i tidningen ”Argus” den 1 oktober, 1 november samt den 5 november 1828. Händelsen ledde till att det blev ohållbart för Lundblad att fortsätta bedriva postverksamhet i lokaler ägda av von Quanten, för redan den 23 oktober annonserade han om flytt av postkontoret till sitt eget hus på motsvarande Vallgatan 18 (Liljan 275), en flytt som skulle komma att ske redan två dagar senare, lördagen den 25 oktober. Postskrivaren Niklas Zetterberg flyttade med till Lundblads hushåll.

Den förödande stadsbranden lördagen den 4 oktober 1834 drabbade

som bekant hela samhället; såväl privatpersoner som offentliga institutioner, däribland postkontoret. Av stadens offentliga byggnader hade endast kronobageriet, länshäktet, kyrkan samt residensets huvudbyggnad klarat sig undan lågorna (residensets flyglar brann ner). Redan på söndagen den 5 oktober skrev landshövding Paul Sandelhielm en rapport till Kungl. Maj:t där han beskrev läget. Brevet publicerades i ”Post och Inrikes Tidningar” den 9 oktober. Särskilt en mening är intressant i detta sammanhang: ”På det ärenderna icke må lida något afbrott äro Landskansliet, Landskontoret, Landtränteriet, Landtmäterikontoret och Postkontoret redan inrymde i Residenshuset”. Det gick alltså imponerande snabbt att upprätta ett provisoriskt postkontor.

Lundblad var förstas bostadslös och i efterdyningarna av stadsbranden visade det sig att han var en av fyra fastighetsägare som inför magistraten (stadens styrande; föregångare till kommunfullmäktige) beklagade sig över ”mätessmännens åtgärder” då dessa reglerade tomtgränserna efter branden³⁾. De klagande kallades till möte med magistraten den 20 januari 1836. Huruvida detta möte utföll till Lundblads fördel eller inte är okänt, men Lundblads fastighet var några år efter branden belägen på samma plats som före branden, alltså vid motsvarande dagens Vallgatan 18.

Under Lundblads många tjänstledigheter skötte tidigare nämnde och vänersborgsfödde Niclas Zetterberg (1797-1878) postmästarsysslor. Zetterberg hade tidigare tjänat under Paul Skarin och Ribbing. Han var gift (25 oktober 1829) med rådman Johan Werlins dotter Anna Christina. Paret bodde i det Werlinska hushållet på tomt n:o 249 i kvarteret Liljan; motsv dagens Sundsgatan 23. 1839 lämnade Zetterberg Vänersborg och tjänstgöringen under Lundblad och tillträdde en postmästar-tjänst i Strängnäs. 1848 tillträdde han tjänsten som postmästare i Uddevalla. Han bodde i Uddevalla fram till sin död 1878.

Efter Zetterbergs flytt trädde postskrivaren Carl Fredrik Lundin (1823-1873), född i V. Tunhem, in som Lundblads ställföreträdare. Lundin bodde under större delen av 1840-talet i anslutning till Lundblads hushåll. Han gifte sig den 9 augusti 1846 med den 18-åriga Ulrica Henrietta från Naglum.

I slutet av september 1849 meddelade Lundblad genom annons i Wenersborgs Weckoblad att han hade delegerat vissa administrativa arbetsuppgifter till Lundin. Lundblads hälsa hade börjat svikta och den

---

³⁾Klagomålet kan kanske ses i ljuset av att Vallgatan var en av de gator som breddades efter stadsbranden, och att detta förhållande sannolikt innebar att Lundblads tomt ytmässigt blev något mindre.

22 mars 1850 beviljade Generalpoststyrelsen Lundblad sex veckors tjänstledighet med början den 1 april. Lundblads hälsa försämrades snabbt. Den 7 maj 1850 beviljades han ytterligare tre månaders tjänstledighet för att sköta sin hälsa. Under tjänstledighetsperioderna bestred Lundin postmästarbefattningen. Lundins vikariat blev dock kortvarigt. Den 7 juni dog Lundblad bara ett par veckor före sin 53-årsdag. Det blev istället den 25-årige kammarskrivaren Bernhard Gustaf Printz, boende på Södermalm i Stockholm som av Kungliga Överpoststyrelsen förordnades att förestå befattningen under vakanstiden och med början den 1 juli. Det kan tyckas märkligt att Lundin inte fick fortsätta sitt förordnande efter Lundblads död. Men det blev heller inte Printz som slutligen tilldelades postmästartjänsten.

Istället tillsattes den inom krigsmakten mycket välmeriterade översten och adelsmannen **David Magnus Klingspor** (1783-1851). Klingspor tillträdde den 2 november 1850.

Klingspors militära karriär var gedigen; från underlöjtnant år 1804 till överstes grad 1834. Han hade bland annat deltagit i kriget i Finland 1809 och fälttåget i Norge 1814, men han hade ingen tidigare postal erfarenhet och han skulle heller inte få någon sådan! I samband med tillsättandet blev han allvarligt sjuk och begav sig till Stockholm för att där försöka återvinna hälsan. Några månader senare, i mars 1851, inträffade det för Klingspor mycket tragiska att den 14-årige sonen Mauritz August (ett av hans sju barn) dog på familjegodset Tvärdala i Västra Husby socken i Sörmland, något som säkert tog fadern hårt. Och bara några veckor senare, den 12 april dog Klingspor själv under sin stockholmsvistelse. Jag skulle nog vilja hålla det för osannolikt att Klingspor överhuvudtaget hann besöka Vänersborg före sin död.

Under den hastigt uppkomna vakansen efter Klingspors död blev det återigen Lundin som fick bestrida postmästartjänsten. Den 1 oktober 1851 flyttade också postkontoret in i Lundins hushåll på Rosen n:o 84, motsvarande dagens Drottninggatan 20. Man kan lätt föreställa sig att Lundin vid det här laget var helt inställd på att Kungl. Maj:t skulle utse just honom till ny postinspektör i Vänersborg.

Emellertid var andra saker i görningen på en högre nivå inom statsförvaltningen. En ny landshövding för Älvsborgs län skulle tillsättas. Den inom stadsförvaltningen och länsförvaltningen ytterst välmeriterade och omtyckte landskamreraren Fredrik Håkan Gasslander hade efter landshövding Paul Sandelhielms död i oktober 1850 (han blev offer för det årets koleraepidemi) förordnats till landshövding i länet. Gasslander förväntade sig säkert att få gå från ett tillförordnande till att bli ordinarie landshövding. Även inom staden och i länet hystes starka

förhoppningar att så skulle bli fallet.

Stockholmsfödde Gasslander började sin tjänstemannakarriär redan som 15-åring på Stockholms läns Landskontor. År 1810 kom han till Vänersborg och ett vikariat som länsbokhållare för Älvsborgs Län. Från 1819 till hösten 1834 uppbar han olika befattningar i den södra halvan av länet med huvudsaklig bas i Borås. Bland annat ledde han efter stadsbranden i Borås 1827 den för återbyggnaden av staden nödvändiga värderings- och regleringskommisionen på ett skickligt sätt. Det var sannolikt därför han återkallades till Vänersborg i november 1834; några veckor efter den förhärjande stadsbranden den 4 oktober. Under arbetet med Vänersborgs återuppbyggnad var han ordförande i den så kallade byggnadsavdelningen. Han hade också en ledande roll i omdanandet av stadsförvaltningen som påbörjades några år efter stadsbranden med skapandet av drätselkammaren 1836 där han i omgångar också satt som ordförande fram till 1854. Han beklädde även ett antal andra förtroendeuppdrag: bland annat inom Hushållningssällskapet, lasarettsdirektionen och Wermlands Provincial Bank. Han gick också i spetsen för bildandet av Vänersborgs Par Bricole.

Dock blev det Gasslanders vidlyftiga leverne och usla hanterande av den egna privatekonomin som satte käppar i hjulet för honom vid tillsättandet av länets nye landshövding den 3 februari 1851. Kungl. Maj:t valde istället, under starka protester, att utse polismästaren i Stockholm, Bengt Carl Bergman. *"För att visa sin aktning, tillgifvenhet och vördnad för landskamreraren Gasslander, som i måndags nedlade sin befattning i egenskap af t. f. landshövding och nu återgår till utöfning af sin landskamreraretjenst, hafva stadens och ortens anseddare män tills i morgon uti societs-lokalen arrangerat en festlig middagsmåltid"*. (Post-och Inrikes Tidningar 19 februari 1851). Gasslander framtogs senare samma år, den 30 september, sin landskamreraretitel. Lite cyniskt skulle man kunna se det som att Klingspors död drygt två månader senare (12 april) kom som en lättnad för Kungl. Maj:t då det dödsfallet öppnade upp för en rimlig reträttjänst för Gasslanders vidkommande.

Och mycket riktigt: i konselj den 30 september 1851 utnämnde Kungl. Maj:t Gasslander till postinspektör i Vänersborg. Att vara postinspektör var ett av de mest högavlönade och prestigefyllda uppdragen vid den här tiden. Rent prestigemässigt gick det förstås inte att jämföra med landshövdingeuppdraget. Det måste därför ha kommit som en stor besvikelse för Gasslander att på detta nesliga vis liksom ha blivit sparkad snett neråt.

Det kan här vara på sin plats att nämna något om Bergmans och Lundins vidare öden. Bergman blev med tiden en mycket omtyckt

landshövding för Älvsborgs län. Som ett kuriosum kan nämnas att han några år efter sin tid som landshövding i Vänersborg utnämndes till postmästare(!) i Linköping där han tjänstgjorde från hösten 1864 fram till sin död på hösten 1878.

C. F. Lundin som förmodligen hade varit tilltänkt att efterträda Klingspor skulle däremot möta ett mycket dystrare öde. Han utnämndes sommaren 1852 till postmästare i Lysekil. I samband med att en revers på 2.700 riksdaler riksgäld (gällande en fastighetsaffär) inte kunde lösas in, försattes han på hösten 1857 i personlig konkurs. Detta var i och för sig inget särskilt uppseendeväckande vid en tid då personliga konkurser i de övre samhällsskikten tycks ha varit relativt vanliga. Och Lundin fick för övrigt behålla sin postmästartjänst.

Några år senare, i februari 1860, flyttade han till Mora där han tillträdde tjänsten som postmästare. Vid något tillfälle 1862 ertappades han med att ha stulit ett brev innehållande 2.921 riksdaler riksmünt. Han dömdes i december samma år vid Falu rådhusrätt till fem års straffarbete eller att trefaldigt återbetala den stulna summan. Det sistnämnda var förstås uteslutet så Lundin hamnade först i cellfängelset i Falun men transporterades i juli 1863 till cellfängelset Långholmen i Stockholm. Knappt fem år senare, i juni 1868 släpptes han fri. Efter frigivandet inledde han en rättsprocess för att rentvå sitt rykte. Han dog i Falun den 20 april 1873.

Fredrik Håkan Gasslander (1791-1862) tillträdde postinspektörs-tjänsten först den 1 april 1852. Han tycks det första året ha fullgjort sin tjänstgöring som förväntat. Den 29 september 1852 flyttade Gasslander och med honom postkontoret till skeppare Johanssons hus på Edsgatan, motsvarande dagens Edsgatan 18, en placering som skulle bli en av de mest långvariga. Gasslanders tid som postinspektör skulle komma att präglas av ideliga tjänstledighetsansökningar. Den 15 mars 1853 beviljade Kungl. Maj:t honom sex månaders tjänstledighet från den 1 april samma år. Från den 1 oktober 1853 beviljades en förlängning med sex månader. Sedan fortsatte det i samma stil; tre månader från den 1 april 1854; ytterligare fyra månader beviljades den 26 maj 1854, denna gång med hänvisning till Gasslanders försvagade hälsa. Under alla dessa tjänstledighetsperioder vikarierade hans andreman, postskrivaren Johan Adolf Peterson, som postmästare. Peterson, med familj, bodde i anslutning till posthuset.

Den 20 december 1854 försattes Gasslander i personlig konkurs vid Vänersborgs rådhusrätt. Post- och Inrikes Tidningar (1854-12-27) menade att konkursen delvis hade sin grund i en nära släktings död tidigare på hösten. Tidningen skrev också: "[...] *flera vänner, hvilka*

dels äro och dels icke äro fordringsägare, [har] sammanträdt åtskilliga gånger för att ordna affärrerne[...]. Man avslutade: "Åfven i olyckans stund visar man postinspektoren Gasslander ett oinskränkt förtroende, i det han, jemte landsekreteraren Almqvist, enhälligt valdes till god man i sin egen konkurs". Generalpoststyrelsens förtroende för Gasslander var emellertid inte lika oinskränkt. Man tycks dessutom ha känt till hans belägenhet redan innan konkursen var ett faktum. Redan den 11 december, och på grund av sitt iråkade konkurstillstånd, tycks han, åtminstone tillfälligt, ha suspenderats. Ett dokument signerat av ovan nämnde postskrivaren Johan Adolf Peterson den 23 december 1854 vittnar om Petersons obrutna lojalitet till Gasslander: "[...] intillsdessa

Landskamrerare Fredrik Håkan Gasslander, postinspektör i Vänersborg 1851-1862. Källa: Vänersborgs museum.

herr Landskamreraren kan lagligen återinträda uti Postinspektors-tjenstens utförande härstädes, [ska undertecknad] samma tjänst förestå emot åtnjutande af halfva ordinarie lönen och alla övriga inkomster, så förbinder jag mig att under den tid jag detta förordnande innehafver af dessa inkomster, sedan hyresersättningen blifvit använd till hyra för postkontorslokalen samt gemensamma bostaden, stallrum m. m. [...] sjuhundra rd banko afgått såsom lön för mig och biträdet vid postexpeditionen, äfvensom halfva kontanta lönen, som skall till kreditorerne utgifwas jemte herr Landskamrerarens allmänna utskylder, utgifva återstoden på sätt(?) serskildt är eller blifvit aftaladt till förmån för herr Landskamreraren och hans familj, dock med förbehåll att herr Landskamreraren låter hädanefter, som hittills besörja nödig upppassning med bäddning, städning och eldning[...]"

Under Gasslanders avstängning var Peterson tillförordnad postmästare. Först i juni 1856 tycks konkursmålet ha avslutats men det dröjde förmodligen ytterligare några månader innan Gasslander återinträdde i tjänsten.

Som senast på våren 1857 upphörde Gasslanders avstängning och snart inkom åter hans tjänstledighetsansökningar. I april 1857 beviljades han fyra månader från maj till augusti; fortsatt tjänstledighet beviljades i augusti samma år; och så vidare. Det tycks fortsatt vara hans sjuklighet som låg till grund för förlängningarna.

Natten till den 22 december 1862 dog Gasslander i en ålder av drygt

71 år. Han ligger begravd på Kapellkyrkogården vid Edsvägen. Dödsboet lämnade efter sig stora skulder och försattes i konkurs. Peterson tjänstgjorde tills vidare som tillförordnad postmästare. Men i maj 1863 fick han återgå till sin postskrivar-/postexpeditörstjänst.

Vi har tidigare sett hur Kungl. Maj:t vid tillsättandet av postmästare flera gånger hade föredragit före detta militärer framför erfarna posttjänstemän med lokal förankring och lång tjänstgöringstid. Så blev det även denna gång.

Den militärt välmeriterade majoren vid Västgöta Dals regemente, den från Stora Tuna i Dalarna bördige **Eric Eriksson** (1801-1884) påbörjade sin postinspektörstjänstgöring den 22 maj 1863. Han skulle snart visa sig vara en man som tog sig an sitt nya värv med stort engagemang. Tidning för Wenersborgs Stad och Län skrev apropå detta den 26 juli 1864: *"Inspektionsresa. Postinspektoren hr majoren m. m. Ericsson har under förliden vecka inspekterat postkontoren å Dalsland. Det är temligen längesedan någon postinspektör här på platsen personligen företagit en dylik embetsresa och länder herr majoren så mycket mer till heder, som kongl. poststyrelsen icke i allmänhet tyckt sig hafva påräknat nytta af de militärer som inträdt i verkets tjänst"*. (Man kan väl ana att det fanns en underliggande konflikt mellan kungliga poststyrelsen och Kungl. Maj:t avseende dessa utnämningar av före detta militärer).

Liksom sina företrädare annonserade Eriksson flitigt i lokalpressen. De publicerade postkungörelserna kunde bli handla om postdiligensers avgående, sista inlämningstid för avgående brev till Göteborg, åtföljande brevlåda på bantåget till Uddevalla, postkontorets öppettider, indragning av kärreposten mellan Mariestad och Vänersborg med mera, med mera.

Major Eric Eriksson, postinspektör i Vänersborg 1863-1874. Källa: Postmuseum.

Till skillnad från tidigare postmästare bodde Eriksson och hans familj inte i posthuset. Där bodde istället Gasslanders änka kvar samt tidigare nämnde postskrivaren J.A. Peterson med familj. Under Erikssons postmästartid köpte emellertid Peterson postfastigheten på Edsgatan 18 av dödsboet efter före ägaren skepparen Olof Johansson. Fastigheten ropades in i februari 1870 för en köpeskilling på 15.000 riksdaler riksmünt. Eriksson med hustrun Constance Josefin Bernhardina Emerence Wallberg samt en dotter och en son bod-

de istället i kvarteret Blommans 3:dje rote, sannolikt på adress motsvarande dagens Hamngatan 17.

Erikssons engagemang var stort även i lokalsamhället. Han var hedersledamot i Frivilliga Brandkåren och en av dess grundare, revisor i Skarpskyttekåren och Deputerad Styrande Mästare i Vänersborgs Par Bricole.

Edsgatan 18, ca 1920. Källa: Vänersborgs museum.

Våren 1874 fyllde Eriksson 73 år, och åldern började väl ta ut sin rätt. Han ansökte om avsked och avslutade sin tjänstgöring den 1 maj. Han bodde kvar i Vänersborg fram till 1880 och flyttade därefter till Göteborg där han dog den 2 oktober 1884.

Det blev nu återigen Petersons uppgift att tjänstgöra som tillförordnad postmästare. Den 10 augusti kungjorde Kungliga Generalpoststyrelsen att tre personer hade vaskats fram som sökande till postmästar-tjänsten i Vänersborg; en postexpeditör från Kungälv, en postexpeditör från Marstrand samt Peterson. Och slutligen kom ett för vänersborgarna efterlängtat besked, att Kungl. Maj:t den 23 oktober 1874 utnämnt den då 45-åriga **Johan Adolf Peterson** (1829-1890) till stadens postmästare.

Tidning för Wenersborgs Stad och Län skrev tre dagar senare i närmast lyriska ordalag: *"Sällan, om ens någonsin, har meddelandet om wunnen befordran eller utnämning till embete eller tjenst väckt en så allmän och glad sensation inom vårt samhälle som den i går hit anlända underrättelsen om t. f. postmästaren J. A. Petersons utnämning till ordinarie postmästare här på platsen.[...]det har förr så ofta inträffat, att män, som icke tillhört facket, "undanpetat" den werkligen förtjente fackmannen, och wi wägede derföre emellan*

Johan Adolf Peterson, postinspektör i Vänersborg 1874-1890. Källa: Postmuseum.

hopp och fruktan.[...]Herr Peterson, som är hemmafödd här i staden, inträdde redan i tidiga år uti postverkets tjänst och har sedan "suttit wid luckan" under en tidrymd af mellan 20 och 30 år samt derunder flerfaldiga gånger längre eller kortare tider haft förordnande att sköta postmästaresysslan.[...]har han tillwunnit sig och bibehållit allmän aktning, och man skulle kunna säga till och med popularitet."

Vid en festlig middag på residenset ett par veckor senare, den 4 november, utbringade landshövding Sparre tre skålar i champagne; den första för unionsbrodern Norge; den andra för den store donatorn ⁴⁾Adolf Andersohn och den tredje för den nytillträdde postmästaren Peterson.

I december samma år blev Peterson en av tre nyinvalda ledamöter i stadsfullmäktige. Han skulle komma att behålla sin fullmäktigeplats fram till november 1880 då han begärde utträde, men han kom att åter inväljas i juni 1884. Peterson hade också flera styrelseuppdrag i olika föreningar som Frivilliga brandkåren, taxeringskommittén, han var direktionsuppseant i Sparbanksstyrelsen, ledamot i en brandförsäkringskommitté, tullkammaren, Elementarläroverkets byggnadsfond, samt sist men inte minst en av förgrundsfigurena i föreningen Småfåglarnas Vänner.

Hösten 1875 lät Peterson renovera postkontoret på Edsgatan 18. Utrangerade inventarier såsom skrivbord, pulpet, stolar samt en arbetssele med mera auktionerades ut vid en offentlig auktion på postkontorets gård den 19 oktober. I samband med renoveringen togs också den så karakteristiska "luckan" bort och förmodligen fick postkontoret ett öppnare och mer "modernt" utseende.

Den 17 november 1876 gifte sig Johan Adolf med den 27-åriga Sofia Margareta Andersson. September 1877 föddes deras första dotter, Ellen Maria. Paret kom att få sammanlagt fyra döttrar.

På våren 1883 började Petersons hälsa svikta. Kungl. Generalpoststyrelsen beviljade honom den 2 februari två månaders tjänstledighet "för *helsans vårdande*" under februari och mars. Under tjänstledigheten förordnades postexpeditören Sven Haglund att sköta postmästartjänsten. Peterson återhämtade sig och var snart tillbaka i tjänsten. Sommaren 1884 skickades han av Generalpoststyrelsen ut på en inspektionsresa för att inspektera samtliga poststationer och lantbrevbäringslinjer i Älvsborgs län med Dalsland.

Vintern 1885 drabbades Peterson av ett slaganfall som gjorde honom förlamad i ena sidan och därmed rullstolsbunden. Peterson kom

---

⁴⁾Grundare av Vänersborgs museum.

fortsättningsvis att vara tjänstledig på grund av sin sjukdom, men behöll officiellt postmästarbefattningen. Det blev postexpeditören Sven Haglund, som under flera av Petersons tidigare tjänstledigheter varit tillförordnad postmästare, som nu på heltid fick ta över postmästar-tjänsten och förestå postkontoret. Peterson kom succesivt att avsäga sig alla uppdrag inom det kommunala styret och föreningslivet.

Peterson återhämtade sig aldrig, och den 17 januari 1890 dog han av "hjärnslag och kraftuttömning". I en hyllande minnesruna publicerad i Tidning för Vänersborgs Stad och Län just på dödsdagen skrev man bl a "*Peterson var typen för en samvetsgrann, pliktrogen och dugande tjänsteman*", "*Av de gamla postmästarnes ofta omtalade och omskrifna snäsighet fanns hos honom intet spår; tvärtom var han mot allmänheten den mest tillmötesgående postman någon kunde önska sig, även när hans tålmod sattes på de hårdaste prov*", "*...ett vänfastare sinnelag än hans är sällsynt att finna*".

Peterson ligger begravd på Kolerakyrkogården, numera Östra kyrkogården, vid Norra Järnvägsgratan.

Den nu 40-åriga Haglund fortsatte sitt förordnande efter Petersons död och var en av hela 27 sökande till tjänsten som ordinarie postmästare efter Peterson. Trots att ⁵⁾Haglund under många år förestått postkontoret och precis som Peterson varit mycket omtyckt och aktad och dessutom torde ha en stor lokalkänedom blev det istället den 51-åriga kontrollören vid centralpostkontoret i Stockholm, **Frans Lorens Svenonius** (1838-1912) som vid kunglig konselj den 18 april 1890 utnämndes till ny postmästare i Vänersborg. Svenonius hade efter nästan 30 år i Postverkets tjänst en gedigen postal erfarenhet. Svenonius med familj, hustru och sex barn, anlade till Vänersborg den 28 april. Den 1 maj 1890 tillträdde Svenonius postmästar-tjänsten. Han kom ganska snart att skaffa sig en mäktig ovän i sin nya hemstad. Men innan dess hamnade han i konflikt med den brevskrivande allmänheten.

Frans Lorens Svenonius, postinspektör i Vänersborg 1890-1903. Källa: Postmuseum.

---

⁵⁾Haglund kom så småningom att bli postmästare i Sunne och Torsby.

Brevlådebråket 1890

Precis som sina företrädare annonserade Svenonius flitigt i lokalpressen för att hålla allmänheten underrättad om postkontorets öppettider, var frimärken kunde köpas, var stadens brevlådor var belägna, dessas tömningstider samt när brevbärarna gick ut på sina turer.

En av Svenonius införd annons i Tidning för Wenersborgs Stad och Län den 14 oktober 1890 fick emellertid saker att hetta till: *”Brevlådorna på Beckemans hus vid Edsgatan [26] och på Vernboms hus vid Hamngatan [17] kommer i kväll att tas bort och är från och med i morgon [åter uppsatta], den ena vid **ingången till Bergius bokhandel** [ungefär dagens Drottninggatan 12], den andra **utanför Hjelmqvists butik** (på husets hörn) [Kungsgatan 3].”* Svenonius meddelade även att: *”I herrar Bergius och Hjelmqvists butiker kommer att för postkontorets räkning säljas frimärken, kortbrev och brevkort[.]”*

Tre dagar senare kommenterade tidningens redaktion brevlådeflytten: *”Brevlådorna har [...] blivit flyttade upp till torget, kring vilket nu tre brevlådor är placerade. Belåtenheten med detta arrangemang är långt ifrån allmän, tvärtom tycks man vara skäligen missnöjd med detsamma. För nordstan finns nu ingen brevlåda närmare än den vid bokhandeln, och vid hamnen med dess under seglationsperioden livliga trafik finns ingen. Passagerarångarna lägger till mitt för Vernboms kontor och det var därför synnerligen lämpligt att ha en brevlåda uppsatt där. Om någon ändring ansetts nödvändig, så borde den ha bestått i anskaffande av en ny brevlåda vid torget; de gamla var fullt nöjaktigt placerade”*.

Redaktionens kommentar fick Svenonius att gå i taket. Han skrev ett svavelosande svar till tidningen. Då redaktionen ansåg det vara osakligt hållet, publicerades det inte. Svenonius nöjde sig dock inte med detta utan skickade en något modifierad insändare till den konkurrerande lokaltidningen ELA (Elfsborgs Läns Annonsblad) som valde att publicera densamma den 31 oktober. I insändaren gick Svenonius till hårt angrepp på ”Tidning för Wenersborgs Stad och Län” samt på de klagande postkunderna. Han menade att brevlådorna vid Hamngatan och i koringen av Eds- och Kronogatan ofta tömdes förgäves. Han insinuerade också att de klagande på ett otillbörligt vis hade handlat med *”importerade frimärken”*, i det här fallet inköpta på järnvägsstationen *”[...] för vilken trafikanter tillhandahållits frimärken, hämtade från främmande postanstalt”*. Ett halvår senare backade Svenonius, i ELA den 17 april 1891 meddelades: *”En brevlåda har åter utsatts⁶ vid hamnen å handl. Wernboms hus”*.

⁶Sommaren 1892 drogs denna brevlåda åter in, den gången förmodligen för gott. I ELA den tredje juni meddelades: *”Den vid handl. Vernboms [...] uppsatta brevlådan har med innevarande sommar såsom obehöflig indragits”*.

Ärekränkingsmålet 1892

Den 1 oktober 1891 flyttade postkontoret samtidigt med Vänersborgs-banken in i fastigheten Kungsgatan 17. Banken, som också var hyresvärd, hade sitt kontor på övre våningen och ⁷⁾posten hyrde lokaler på undre våningen.

*Wenersborgsbanken vid förra sekelskiftet. Postkontoret var inrymt i bottenvåningen.
Källa: Vänersborgs museum.*

Mycket snart började Svenonius i skrivelser till Generalpoststyrelsen beklaga sig över, som han såg det, hyresvärdens bristande fastighetsskötsel. I en skrivelse dagtecknad den 29 januari 1892 anmärkte han bl a på fukt och dålig lukt i lokalerna, för svag och undermålig belysning från den enda gaslyktan i brevsorteringslokalen, avsaknaden av utrymme för vedförvaring, gamla och utbrända kakelugnar m m. Svenonius återkom i skrivelsen gång på gång till hur han med egna medel hade fått bekosta sådant som bankens direktör L.J. Wersander i sin egenskap som hyresvärd borde ha bekostat. Och beträffande dragningen av gasledningar för belysning och den gemensamma belysningen i trapphuset gick Svenonius också till direkt personangrepp på Wersander: ”[...] jag vet endast det, att gasingeniören (på herr V_s uppmaning?) velat lemna mig en räkning på gasuppsättningen, långt

---

⁷⁾Formellt sett var Generalpoststyrelsen i Stockholm hyresgästen.

innan vår inredning var färdig och gaslågorna definitivt placerade, och att han räknat på att få debitera postverket för allt utom ledningarna kring väggarna. --- Men herr Wersander har icke blott fuskat ifrån sig åtaganden, utan äfven velat direkt bestjåla postverket genom att (utan förfrågan eller ens anmälan hos kontorets föreståndare) sätta stora förstugans gaslåga i förbindelse med postkontorets mätare [...].”

Att i ett brev ställt till en myndighet bli offentligt anklagad för stöld kunde förstås inte accepteras och föranledde Wersander att stämma Svenonius inför Stockholms rådhusrätt. I det påföljande ärekränkningssmålet dömdes Svenonius att böta 150 kr samt att betala Wersanders rättegångskostnader på 160 kr och 60 öre. Dessutom ålades han att på egen bekostnad offentliggöra domstolsutslaget i allmänna tidningar, vilket också skedde under april månad då utslaget kungjordes i ett trettio-tal dagstidningar från Ystad i söder till Sundsvall i norr.

Svenonius kunde nog inte riktigt lämna bråket bakom sig. I en anonym insändare införd i ”Tidning för Wenersborgs Stad och Län” den 7 november 1892 undrade någon (Svenonius?) varför gaslågan som tidigare brunnit i postförstugan inte längre tändes efter mörkrets inbrott och menade att ansvaret för detta vilade på banken. Två dagar senare svarade Wersander: ”[...] Om [...] den yttre förstugan får en ”svag” belysning, är detta tillfälligt. [...] Att den i ”förstugan befintliga gasapparaten är bankens”, beror deraf att postmästaren låtit afbryta förbindelsen med postkontorets rörnät, det enda, med hvilket det stått eller står i förbindelse. Då Kongl. poststyrelsen för postkontorets belysning lemnar dess föreståndare ett årligt anslag, som är fullt tillräckligt, så är det ock hans skyldighet att bestrida nödig belysning äfven i förstugan.[...]”.

Efter dessa insändare lugnade situationen ner sig, men Svenonius trivdes förmodligen inte särskilt bra i Vänersborg. Redan på sommaren 1892 sökte han en utannonserad postmästartjänst i Lund. I februari 1898 sökte han en ledig postmästartjänst i Nyköping och drygt ett år senare, i maj 1899 en postmästartjänst i Linköping. Han skulle dock bli kvar i Vänersborg ytterligare några år och kanske är det inte för bråken med Wersander han skulle bli ihågkommen av vänersborgarna utan för något betydligt mer hedervärt. På 1870-talet började lantbrevbäringslinjer upprättas i Sverige. Vänersborg var förmodligen lite sent ute och för Vänersborgs omgivande landsbygds vidkommande var det Svenonius som genomförde reformen, vilket innebar att sex lantbrevbäringslinjer senare kunde upprättas.

Det nya postkontoret i Riksbankshuset

Postlokalerna på Kungsgatan 17 började ganska snart bli för små för de kraftigt ökande postvolymerna under 1890-talet. I Vänersborg tog staten ett helhetsgrepp då man beslöt att bygga en riksbanksfilial som även skulle inrymma postkontor samt telegraf- och telefonstation i samma byggnad. Det pampiga riksbankshuset på Hamngatan 11 stod inflyttningsklart på senhösten 1902 och som första verksamhet öppnade riksbanksfilialen sitt kontor den 17 december samma år. Telegraf- och telefonstationen flyttade in den 31 mars 1903 och först den 9 oktober 1903 öppnades dörarna till det nya postkontoret beläget i entréplanets södra halva.

Riksbankshuset. Postkontoret var beläget på entréplan och till höger i bild. Foto: Viktor Tornberg, 1950-tal. Källa: Vänersborgs museum.

Emellertid var inte alla vänersborgare nöjda med det nya postkontorets placering. I en insändare i Västra Dagbladet den 8 oktober 1903 vädrade några medborgare sitt missnöje med såväl detta förhållande som bristen på brevlådor i nordstan: ”**En brevlåda** önska nordstadsborna i Vänersborg få uppsatt i hörnet af Vall- och Kronogatan och denna billiga (läs: rimliga) och välbefogade begäran ha vi åtagit oss framföra till vederbörande under förhoppning att den blir hörsammad. Redan nu är befolkningen i denna del af staden vanlottad i fråga om här åsyf-

tad "postkommunikation" och blir detta i ännu högre grad förhållandet, sedan postkontoret inom kort blir flyttadt till dess nya lokal".

Några dagar senare, den 13 oktober 1903, skrev Ela om uppkomna arbetsmiljöproblem i huset och om allmänhetens missnöje med flytten: "**Allt kungligt i Vänersborg är nu samladt i riksbankshuset vid hamnen sedan i fredags, då posten begaf sig dit. [...]** Lokalerna äro stora, ljusa och trefliga. I övre regionerna (telegraf- och telefonkontoret) har man visserligen klagat öfver fukt och drag, som varit ganska menligt för de tjänstgörandes hälsa och välbefinnande, [...] Från allmänhetens sida sedt har postkontoret kommit i ett betydligt sämre läge än förr, då det låg nästan midt i staden, men nu i utkanten".

Svenonius som hade deltagit i förberedelserna inför flytten hade själv begärt avsked med pension från postverket i augusti 1903. Svenonius och hans familj lämnade Vänersborg i mitten av oktober och flyttade till Södertälje. Svenonius levde i ytterligare åtta och ett halvt år och dog i Alingsås i april 1912. I väntan på att en ny postmästare skulle tillsättas tjänstgjorde 1:e postexpeditören Mauritz Hoffman.

III – De erfarna posttjänstemännens 1900-tal

I november 1903 utsågs **Erik Lindh** (1850-1904), bördig från Ström i Jämtland, till ny postmästare. Lindh kom närmast från en mångårig posttjänstgöring i Linköping. Han var ensamstående och anlände

Erik Lindh, postinspektör i Vänersborg 1903-1904.
Källa: Postmuseum.

till Vänersborg i december samma år. Han bodde i en av lägenheterna en trappa upp i riksbankshuset. Hans Vänersborgstid skulle tyvärr bli mycket kort. Vid middagstid den 10 april 1904 drabbades han av en massiv hjärtattack. Hans liv gick inte att rädda. Trots sin korta tjänstgöringstid i Vänersborg hann han göra sig ett namn som en "godmodig och jovialisk" herre. Tidningen ELA skrev den 12 april 1904: "[han var] en human tillmötesgående ämbetsman och en god duglig arbetschef, allmänt omtyckt af dem, som i samma arbetes tjänst stodo honom nära". I väntan på att en ny postmästare skulle tillsättas tjänstgjorde 1:e postexpeditören Mauritz Hoffman.

I juli 1904 utsågs **Johan Emil Schmidt** (1857-1926), bördig från Long i Jämtland, till ny postmästare. Schmidt hade gjort karriär inom postverket, framförallt i Göteborg, men kom närmast från Stockholm

där han hade varit föreståndare för centralpostkontorets ankommandeavdelning. Liksom Lindh var han ensamstående och bodde i en lägenhet i riksbankshuset. Han var emellertid inte helt obekant med staden då han 28 år tidigare hade avlagt studentexamen vid läroverket i Vänersborg. Schmidts tid som postmästare präglades av allehanda postala uppdrag förlagda utanför Vänersborg. Bl a höll han kurser för postbetjante i Göteborg. Vid de tillfällen Schmidt var borta förestods postkontoret av den tidigare nämnde Mauritz Hoffman. Strax före jul 1909 flyttade Schmidt till Göteborg och tjänsten som postmästare på Göteborg 1.

Postmästartjänsten tillsattes denna gång ganska snabbt. Redan den 7 december var **Oscar Rudolf Skough** (1852-1939) på plats i Vänersborg. Född i Åhus i Skåne kom Skough närmast från en kontrollörstjänst i Malmö. Här bör nämnas att Mauritz Hoffman strax efter nyåret 1910 lämnade Vänersborg för en kontrollörstjänst i Karlskrona. Skough var frånskild och precis som föregående postmästare inkvarterades han i en lägenhet i riksbankshuset. Han skulle dock inte bli långvarig i Vänersborg. I juni 1911 förflyttades han till en postmästartjänst i Sundsvall.

Många vänersborgare gick nu ihop för att få Mauritz Hoffman som efterträdare. Vädjande insändare publicerades i minst fyra dagstidningar den 18 maj 1911, bl a i "Göteborgs Aftonblad": "**En omtyckt posttjänsteman.** Till generalpoststyrelsen har af ett 40-tal personer ingifvits en anhållan att till postmästare i Vänersborg måtte utnännas kontrollören Mauritz Hoffman, hvilken under lång tid tjänstgjort vid postkontoret och under 6 år förestått postmästartjänsten samt enligt petitionärerna förstått att tillvinna sig allmänna sympatier inom samhällets olika lager". Samma dag var följande insändare införd i Dagens Nyheter: "Då herr Hoffman [...] är synnerligen väl förtrogen med orten och dess förhållanden anse vi att det för samhället och postverket blefve till ömsesidig fördel om generalpoststyrelsen ville tillmötesgå vår anhållan samt således till postmästare i Vänersborg utnämna och förordna herr Mauritz Hoffman". Skribenterna vädjade dock förgäves.

Istället utnämndes den 24 maj 1911 **Gustaf Wilhelm Molin** (1852-1926), född i Tibro, till postmästare i Vänersborg. Mycket lite har gått att få fram om Molin som är i det närmaste osynlig i tillgängligt källmaterial. Det lilla som är känt om hans postala karriär är att han 1886 hade avancerat till en tjänst som extra ordinarie postexpeditör, förmodligen i Tibro. Från 1888 till 1911 tjänstgjorde han i tur och ordning i Mellerud, Göteborg, Herrljunga, Mariestad, Lycksele (hans första postmästartjänst), Ånge samt Ljusdal innan han i september 1911

kom till Vänersborg. Liksom de tre föregående postmästarna var han ensamstående och fick bostad i bankhuset. Molin begärde avsked från postverket sommaren 1920, i en ålder av 67 och ett halvt år. Vid något tillfälle, förmodligen strax efter sitt avsked, flyttade han in på Edsgatan 57. I januari 1926 drabbades han av akut lungsjukdom och dog på Vänersborgs lasarett den 17 samma månad. Molin blev den siste postmästaren i Vänersborg att bo i direkt anslutning till postkontoret.

Den tidigare nämnde **Mauritz Hoffmans** (1867-1952) utomvänersborgska äventyr var i och med Molins avgång till ända. Hoffman hade tidigare tjänstgjort under flera år i Vänersborg bl a som 1:e postexpeditör och även under flera av föregående postmästare. Han hade lämnat Vänersborg ca tio år tidigare och när han återvände till Vänersborg i oktober 1920 kom han från en tjänst som postmästare i Åmål. Hoffman hade under sin Vänersborgstid varit mycket omtyckt och berömt för sitt tillmötesgående sätt och sin förmåga att tillvinna sig allmänna sympatier inom samhällets olika lager och det var förstås med glädje vänersborgarna tog emot sin nye postmästare. Han hade även haft ett brett engagemang i lokalsamhället, bl a som revisor i Vänersborgs enskilda bank, suppleant i fattigvårdsstyrelsen, tillförordnad musiklärare på läroverket och han hade dessutom sjungit i kyrkokören. Han var också under en kort period (1902) agent för försäkringsbolaget Victoria. Han var gift sedan 1896 och hade 3 barn med hustrun Thyra. Familjen bosatte sig i bröderna Lindgrens fastighet på Norra gatan. Hoffman tjänstgjorde fram till sin pension vid 67 års ålder sommaren 1934. Han hade dock hos generalpoststyrelsen anhållit att få kvarstå i tjänsten till 1 september 1935; en anhållan som avslogs. Hoffman bodde i Vänersborg fram till sin död våren 1952. Han är begravd på Kapellkyrkogården.

Det blev nu den förre postmästaren i Näl- den (Jämtland) **Karl Gustaf Lundbom** (1876-1936) som sommaren 1934 efterträdde Hoffman. Lundbom var född i Svarteberg i Bohuslän och ett par år efter studentexamen i Göteborg påbörjade han sin postala karriär. Han var gift sedan 1906 med norskan Aja Güttler och paret hade en dotter Brita samt en son, Karl-Hugo (1919-2008), som tog studenten i Vänersborg och som senare skulle arbeta som kontorist på länsstyrelsen härstädes. Lundboms flyttade till Vänersborg runt den

*Gustaf Wilhelm Molin,
postmästare i Vänersborg
1911-1920. Källa: Post-
museum.*

20 augusti 1934 och bosatte sig på Södergatan 22. I samband med ett postmästarmöte i Stockholm den 22 maj 1936 besökte Lundbom på kvällen släktingar i Djursholm. Sent samma kväll drabbades han av en blodpropp som gick rakt upp till hjärtat. Förloppet var snabbt och hans liv gick inte att rädda. Han begravdes fem dagar senare i Vänersborg. I en minnesruna publicerad i ELA samma dag kan man läsa: ”[Lundbom] var ledamot av styrelsen för Postmästare-föreningen. Postmästare Lundbom var en högt ansedd posttjänsteman, som under sin korta vänersborgstid förvärvat mycket vidsträckta sympatier på grund av sina personliga egenskaper. Postkontorets personal saknar i honom en alldeles enastående god och välvillig kamratlig chef med ett solljust och glatt humör, alltid redo att underlätta arbetet, [...]”. Efter Lundboms död tjänstgjorde kontrollören Ernst Ljung som tillförordnad postmästare.

Lundboms efterträdare blev den 58-årige postmästaren i Hässleholm **Ernst Constantin Strömblad** (1878-1954) som utnämndes den 17 juli 1936. Strömblad var född i Karlskrona och kort efter studentexamen påbörjades hans postala karriär som tog honom till olika platser i landet. Strömblad med hustrun Stina och dottern Elisabeth (paret hade också två utflyttade söner) anlände till Vänersborg i mitten av oktober 1936 och bosatte sig på Södergatan 22. Nästan ingenting finns skrivet om Strömblad. Han förde förmodligen ett mycket tillbakadraget liv; som exempel kan nämnas att han inte finns omnämnd i den år 1938 utgivna boken ”Porträttgalleri från Älvsborgs län” där bl a inte mindre än 270 prominenta vänersborgare porträtteras. På grund av sjukdom begärde Strömblad hösten 1942 avsked och gick i pension den 1 maj 1943. Strömblad flyttade senare till Öjaby strax utanför Växjö och levde fram till 4 juli 1954.

Redan i december 1942 utsåg generalpoststyrelsen den 57-årige postmästaren i Alvesta **Göran Sidney Runhagen** (1885-1943) till Strömblads efterträdare. Tanken var att han skulle tillträda tjänsten samma dag som Strömblad avgick, den 1 maj 1943. Ödet ville emellertid annorlunda. På grund av sjukdom anhöll Runhagen om tjänstledighet för maj månad vilket innebar att tidigare nämnde kontrollören Ernst Ljung som vid det här laget var postmästare i Skara fick uppehålla postmästartjänsten. Onsdagen den 5 maj dog Runhagen på Lunds lasarett. ELA skrev den 7 maj: ”[...] Vänersborg har haft otur med sina postmästare på senare år. Postmästare Lundbom dog kort tid efter tillträdet, och hans efterträdare postmästare Strömblad åtnjöt lång sjukledighet ända tills pensioneringen nu i dagarna. [Runhagen] hann aldrig till staden innan döden ryckte honom bort”.

Det blev värmlänningen **Harald Mauritz Lundén** (1887-1949) som i all hast utnämndes till ny postmästare. Lundén kom från en tjänst som 1:e kontrollör vid postdirektionen i Göteborg. Han tillträdde sin nya befattning den 1 september 1943. Lundén hade en gedigen postal erfarenhet och ansågs vara en mycket skicklig postman.

Under Lundéns tid i Vänersborg var stora saker på gång. Postlokalerna i riksbankshuset ansågs vid det här laget vara omoderna och odrägliga att arbeta i. 1903 hade ca tio personer arbetat i lokalerna, men 40 år senare närmade man sig 50 anställda som arbetade i lokaler som aldrig hade renoverats eller utvidgats. 1944 började planer göras upp för ett nytt postkontor i Vänersborg. Det nya posthuset uppfördes på Sundsgatan 6 där ett helt nytt och ”hypermodernt” postkontor öppnade söndagen den 24 oktober 1948. Då postmästare Lundén guidade runt ELA:s reporter i lokalerna kunde han konstatera: *”Tyvärr har vi nog blivit tvungna flytta in här 14 dagar för tidigt. Här är långt ifrån färdigt ännu, på grund av en massa försenade leveranser, och, trots löfte, ha vi inte ens erhållit de för allmänheten avsedda skrivpulpeterna”*. Tidningen skrev vidare bl a: *”[...] de nu övergivna lokalerna ha onekligen varit uppåt väggarna för trånga.”* Den förre postmästaren Mauritz Hoffman (postmästare 1920-1934) var också på plats och mindes gamla tider: *”När jag började vid posten i Vänersborg som elev 1885 var det nog lite annorlunda. Posten var då inrymd i en fastighet vid Edsgatan [18], och personalen bestod av inalles sju personer [...]. Sedermera flyttade posten till Hushållningssällskapets nuv. fastighet vid Kungsgatan [17]. Och när Riksbanken byggt vid hamnen och vi ⁸⁾1902 skulle flytta in, var jag t. f. postmästare i Vänersborg. Då hade postens styrka växt till ett 10-tal personer”*. Lundén flikade in: *”Nu är vi ett som allt ett 50-tal personer [...]”*. Vidare beskrivs i artikeln den *”förhållandevis rymliga”* vestibulen, svängdörrarna in i själva lokalen, att *”kassornas antal är 8 mot förutvarande 4”*, att *”expeditionsdisken är hållen i grön marmor, och belysningen kommer från välplacerade lysämnesrör”*, de *”stora fönstren mot Sundsgatan”* den *”stora, ljusa och luftiga brevbärarexpeditionen”*, att *”Postboxarnas innehavare ha sin ingång från vestibulen. 137 boxar äro inmurade i väggen”* o s v. När reportern konstaterade att det såg trevligt och trivsamt ut, men samtidigt undrade om det räckte att växa i, svarade Lundén med ett leende: *”Jag tror nog det [...]. Sannerligen jag begriper hur vi kunde klara oss så länge i de gamla, för länge sedan urväxta lokalerna”*.

---

⁸⁾Här mindes Hoffman fel! Som jag tidigare nämnt flyttade postkontoret in i riksbankshuset den 9 oktober 1903.

Tragiskt nog blev Lundéns tid i det nya postkontoret alltför kort. Han var sedan en längre tid svårt sjuk och den 18 januari 1949 dog han på Vänersborgs lasarett. ”[...] *Han gladdes mycket åt de nya, fina lokalerna men hann för egen del knappt sätta foten innanför dörrarna innan sjukdomen, mot vilken han segt kämpade, tog honom för alltid ur tjänsterummet. [...]*” (från minnesruna i ELA den 21 januari 1949). Jordfästningen ägde rum den 23 januari i Trons kapell. I begravningsprocessionen som utgick från Centrums matsalar på Edsgatan deltog en stor skara postanställda från olika postkontor. Främst i ledet gick den förre postmästaren Mauritz Hoffman som tillsammans med dövtumkonsulent Carl Hjort förde prestaverna (florbehängda stavar). Lundén ligger begravd på Kapellkykogården.

Precis som samtliga postmästare från Johan Adolf Peterson och framåt hade Lundéns efterträdare **Carl Otto Fritiof Berg** (1889-1951) en gedigen postal karriär bakom sig då han den 1 april 1949 tillträdde sin nya tjänst. Berg var född i Vara och kom närmast från ett förordnande som postmästare i Älmhult. Han var gift och hade två utflyttade döttrar. Familjen bodde på Drottninggatan 6. Bergs tid i Vänersborg blev inte särskilt lång. Precis som sin företrädare drabbades han av svår sjukdom och dog den 26 juli 1951. I en minnesruna i ELA beskrivs Berg som ”[...] *inte bara en synnerligen skicklig och samvetsgrann postman utan också en verkligt hjärtegod och fin människa[...] Sin postala tjänst skötte han på ett mönstergillt sätt och genom sina gedigna personliga egenskaper vann han en stor skara vänner [...]*”.

Till Lundéns efterträdare utnämndes förre 1:e kontrollören i Borås, den i Jönköping födde **Axel Evald Ohrlander** (1893-1991). Ohrlander tillträdde tjänsten den 21 september 1951. Han hade påbörjat sin postala karriär vid ca 20 års ålder, han var gift och hade en dotter. Det har tyvärr inte gått att få fram något källmaterial överhuvudtaget rörande Ohrlanders relativt korta tid i Vänersborg. Redan i februari 1953 lämnade han Vänersborg för en postmästartjänst i Kristianstad. Ohrlander dog i Helsingborg maj 1991.

Generalpoststyrelsen utnämnde **Karl Yngve Berglund** (1895-1971) till ny postmästare. Berglund var född i Ockelbo i Gävleborgs län och kom närmast från en postmästartjänst i Storvik i samma län. Han tillträdde tjäns-

Karl Yngve Berglund, postmästare i Vänersborg 1953-1961. Källa: Vänersborgs museum.

ten den 1 april 1953. Som samtliga företrädare under 1900-talet hade Berglund varit i postverkets tjänst hela sitt yrkesverksamma liv. Han hade flera sidouppdrag i verkets tjänst, som t ex sakkunnig deltagare i generalpoststyrelsens utredningar. Han var gift och hade en son och två döttrar. Berglund och hustrun Magda bodde under några år på Korsgatan 5. Efter att ha tagit avsked med pension våren 1961 flyttade han så småningom till trakten kring Halmstad. Berglund dog där i augusti 1971.

Den i Hemse på Gotland födde **Sigfrid Jacob Christian Pehrson** (1900-1993) efterträdde Berglund i juni 1961. Pehrson var inte obekant med Vänersborg då han redan hade tjänstgjort här 1946-1950, då med titeln ”kontrollör”. Han hade anställts för att starta postens skatteavdelning där man skötte skattedebiteringen för länsstyrelsens räkning. Skatteavdelningen hade 15 anställda och höll till på andra våningen på postkontoret på

Sigfrid Pehrson ses här sittande till höger i bild i samband med firandet av "Posten 350 år" 1986 i lunchrummet på Sundsgatan 6. Till vänster syns dåvarande distriktschefen och vänersborgaren John Gustavsson. Källa: Sven Söderströms klippalbum, Vänersborgs museum.

Sundsgatan 6. Efter realexamen i Vimmerby 1917 hade Pehrson tjänat postverket sedan 1920 som postexpeditör och postassistent; 1942-1946 som 1:e postassistent i Skara. Efter åren i Vänersborg (1946-1950) blev det fyra år som 1:e kontrollör i Karlskrona och därefter postmästar-tjänstgöring i Enköping (1954-1961). Pehrson hade också haft ett fackligt styrelseengagemang i såväl Skara- som Bohus-Älvsborgssektionen av Posttjänstemännens förening 1944-1950. Han var gift och hade en son. Efter pensionsavgången 1966 bodde Pehrson kvar i Vänersborg och vid sin död 1993 bodde han på Hamngatan 29.

Även Lundafödde **Jan-Olof Linders** (1914-2001) hade en gedigen postal karriär i bagaget, och kom närmast från en tjänst som överkontrollör på Linköping 1, då han anlände till Vänersborg i slutet av 1966 för att efterträda Pehrson. Linders hade tidigare även tjänstgjort i bl a Lund och Göteborg. 1938 hade han tillbringat tre månader i Frankrike för att med bidrag av postala medel studera det språk som på den tiden var det postala världsspråket. Han var gift och hade två söner. Han har inte lämnat många avtryck i källorna, men det står klart att han i första

hand hade velat tjänstgöra i Trollhättan. På sommaren innan han tillträdde tjänsten i Vänersborg klagade han nämligen hos regeringen över att poststyrelsen förbigått honom till förmån för Olle Albert Lindgren som fick tjänsten där. Vid Linders tillsättning ansåg sig i sin tur postmästaren i Karlskoga, Erland Hjelmberg, på samma sätt förbigången av just Linders. Linders tjänstgöring i Vänersborg blev kort. Redan 1968 flyttade han vidare till Karlskrona för att några år senare flytta till Södertälje och därefter blev det en sista tjänstgöring i Linköping. Linders dog i Linköping 2001.

Han efterträddes 1968 av **Sven Johan Holmblad** (1918-2009), född och uppvuxen i Djursholm. Han påbörjade sin postala karriär 1938 och tjänstgjorde från 1950 som postmästare, först i Svenljunga och från våren 1953 i Borgholm. Han var gift med handarbetsläraren Aina Lindhé (1918-1983). Paret hade två söner och en dotter. Holmblad var f d tävlingscyklist och sägs under en period då han bodde i Gäddebäck på Tunhemsslätten varje dag ha cyklat fram och tillbaka till postkontoret i Vänersborg.

Under Holmblads första år i Vänersborg revolutionerades i ett slag posthanteringen i Sverige. Den 12 maj 1968 infördes postnummer i hela landet vilket innebar en oerhörd förenkling av den s k spridnings-sorteringen av avgående post men även att den gamla, och då nödvändiga, detaljkännedomen om postkontors och poststationers lokalisering i ett slag gjordes i stort sett ”värdelös”.

Även på det postala lokalplanet var stora saker på gång. Systembolaget, som ägde fastigheten på Sundsgatan där postkontoret hade varit inrymt sedan hösten 1948, var i stort behov av nya lokaler och 1971 revs Systembolagets gamla fastighet i nordöstra hörnet av Residens- och Sundsgatorna. Omdaningen kom lägligt för Posten som började växa ur sina lokaler. Det gamla postkontoret på Sundsgatan 6, såväl kassaavdelningen som brevbärravdelningen blåstes helt och hållet ut för att under ca två års tid om- och tillbyggas. Under tiden hyrde posten in sig i de gamla (och numera rivna) Folkets Huslokaler på Kyrkogatan 36.

Det nya postkontoret invigdes den 7 juni 1973. Invigningen gästades av postdirektören i Västra Distriktet Stig Elmbrant och kommunalrådet Hadar Karlsson. Enligt gillekrönikör Sven Lind (Årskrönika 1973) bjöds det, förutom kaffe med dopp, även, på sandwiches och sherry(!) under invigningen. Det nya postkontoret beskrevs av tidningen ELA som ”rymligt och handikappvänligt”. Planlösningen var helt ny; den ljusa och rymliga posthallen/kassaavdelningen, med hela tolv kassor mot tidigare åtta, låg parallellt med Apoteksgränd och hade entréer från

såväl Sundsgatan som Köpmansgränd. Brevbärravdelningen låg vägg i vägg med kassaavdelningen med ingång från Sundsgatan. Lastbryggan och ett mindre antal garageplatser placerades nere i källaren med lasthiss upp till brevbärravdelningen och med uppfart mot Sundsgatan. De nya lokalerna sades ha tagits till för att räcka 20 år framåt. Vid inflyttningen arbetade 90 anställda (jmf med 50 anställda 1948) i Vänersborg som kassörer, brevbärare och chaufförer.

Det sena 1960-talet var också en tid då Postverket skulle bli mer affärsinriktat och utåtriktat. Sven Holmblad var följaktligen till skillnad från flertalet av sina föregångare under 1900-talet en person som syntes i lokalsamhället och i media. Inför julruschen 1980 uttalade han sig i ett reportage i ELA och sade bl a: *"Den rush som man just nu upplever på postkontoren är dock inte lika omfattande som för enbart ett tio-tal år sedan. [...] Antal julkort och julpaket har minskat ganska mycket, bilar och bättre transportmöjligheter har gjort att människor numera kan åka och hälsa på varandra under julhelgen istället för att skicka paket och andra julhälsningar"*. Den 31 mars 1983 avgick Holmblad med pension. Han flyttade senare till Onsala i Halland där han dog 2009.

I konkurrens med elva andra sökande blev ⁹⁾vänersborgsfödde **Sven Olof Söderström** (1934-) Holmblads efterträdare den 1 april 1983. Söderströms postala karriär tog sin början i juni 1950 då han anställdes som brevbärrarbiträde på Vänersborg 1 (Sundsgatan 6). En expeditionskurs 1956-57 gav honom möjlighet att fortsättningsvis kunna söka och inneha stationsmästartjänster. Han vikarierade bl a på postkontoren i Frändefors och Brålanda samt åkte postkupé innan han den sista november 1960 lämnade brevbärreriet i Vänersborg för att dagen därpå tillträda som stationsmästare i Hindås. Genom åren som följde skulle han uppbära en rad stationsmästartjänster runt om i landet; Ankarsrum 1/2 1962-30/9 1964; Kilafors 1/10 1964-1/3 1971; Munkedal 1, 1/3 1971-5/11 1971. Efter drygt tio år i södra Norrland såg Söderström fram emot att åter få bosätta sig i sina hemtrakter. Emellertid överklagades tillsättningen i Munkedal och de sista två månaderna 1971 arbetade han som kassör i Uddevalla. 1972-1973 vidareutbildade han sig på en administrativ kurs i Stockholm. Den första april 1973 tillträdde han en stationsmästartjänst i Munkfors. Det blev nästan sex år i Munkfors för Söderström innan flyttlasset på nyåret gick till Hagfors och den första postmästartjänsten. Han var inte obekant med Hagfors då han sommaren 1972, under sommaruppehållet från den administrativa kur-

---

⁹⁾Tillika den ende gillebrodern bland postmästarna!

sen, hade vikarierat som överkontrollör och postmästare just där. Det skulle bli fyra år och en månad i Hagfors. Och så, i april 1983 tillträdde han alltså postmästartjänsten i Vänersborg. I sitt klippalbum beskriver han det som: *"En härlig känsla att vara tillbaka i Vänersborg."* Sven Söderström var en postmästare i tiden som relativt ofta syntes i lokal-tidningen ELA, ibland i samband med olika postala pr-evenemang men också i samband med att större postala förändringar skulle presenteras som t ex i april 1987 då ett utbyggt postnummersystem skulle införas i Vänersborg. Tidningen ELA intervjuade Söderström och skrev den 14/3 bl a: *"Ändringen består i att de tre första siffrorna 462 i nuvarande postnummer behålls men de två slutsiffrorna ändras så att varje utdelningsdistrikt får ett eget nummer. Bl a berörs de boende vid ca 300 gator i Vänersborg. [...] Det ökade antalet postnummer betyder mycket för att underlätta postsorteringen och därigenom spara tid, påpekar Sven Söderström"*. Ändringen byggde på ett centralt beslut syftande till att underlätta postsorteringen, ett beslut som uppenbarligen gillades av Söderström. Men han var samtidigt ytterst kritisk mot de förändrings- och rationaliseringsidéer som var i svang vid den här tiden; idéer som bl a handlade om att "sälja ut" gruppreklamshanteringen till konkurrenten SDR (Svensk Direktreklam), att lägga ut paketutkörningen på entreprenad och som Postens generaldirektör Bertil Zachrisson uttryckte det: *"Ge folk i en by eller en förort Postens tjänster men i Konsums eller ICA-butikens regi. För medborgarna skulle detta till och med bli bättre service för de får längre öppettider"*.

Sven Söderström på plats vid postmästarskrivbordet i Vänersborg. Källa: Sven Söderströms klippalbum, Vänersborgs museum.

Några månader tidigare, i november 1986, hade postens personaltidning "Nyhetsposten" publicerat en insändare med rubriken **"Efter 350 år börjar Posten tappa sin profil"** signerad **"Sven Söderström Postmästare i Vänersborg"**; en insändare där han gick till hårt angrepp just på Postverkets generaldirektör och ovan nämnda förändringsidéer. Söderström skrev bl a: *"Det verkar som om någon har till mål att sälja ut och stycka vår verksamhet. 350 års fin verksamhet. Som gammal postis med 35 år i tjänsten blir man in i själen förtvivlad när man ser förfallet. Profilen är på god väg att suddas ut. Ska några få göra det-*

ta utan att vi rör ett finger eller säger ett ord? Är det kanske bara jag av 65.000 som känner att något är fel?" Insändaren landade inte i god jord hos regionledningen i Trollhättan. Söderström kallades in till "allvarsamma" samtal men behöll tills vidare tjänsten. Tackbrev, vittnande om ett utbrett missnöje med förändringsplanerna, strömmade in från kollegor runt om i landet: *"Vi kände väl igen allt vad du skrev och känner precis som du"; "Då är vi i varje fall 2"; "Jag känner precis likadant och håller med till 200%"; "Tack för din insändare i Nyhetsposten. Vi är många, även på huvudkontoret [i Stockholm], som har samma uppfattning"; "Jag vet att Du hör till dem som törs och Du gör alla Dina kollegor en stor tjänst"; "Vi i Posten skulle behöva människor med dina åsikter i de högre befattningarna"* o s v. Söderström hade visat prov på mod och stor integritet men snart blev väl situationen ohållbar. Under 1987 avsåg han sig succesivt samtliga uppdrag i arbetsgrupper och styrelser och insåg att hans dagar som postmästare var räknade. Och istället för att avskedas valde han att säga upp sig. Fredagen den 29 januari 1988 blev hans sista arbetsdag som postmästare i Vänersborg.

Den postala karriären var dock inte över; postmästare Gun Sjöo i Grästorp anställde honom omgående som brevbärare. Fram till pensioneringen på hösten 1993 cyklade Söderström sin postrunda i Grästorp och delade ut post. Vid tre tillfällen figurerade han på bild i lokalpressen på sin postcykel, bl a i Nya Lidköpingstidningen inför pensioneringen 1993. Tidningen skrev: *"Postmästaren som sadlade om och blev cyklande brevbärare i Grästorp istället. [...] -1988 slutade jag som postmästare och blev brevbärare istället. Postledningen och jag hade inte riktigt samma uppfattning om hur posten skulle skötas, berättar han"*.

Efter Söderströms avgång var postmästartjänsten vakant fram till 1 april 1988 då **Per-Olof Johansson** (1949-) tillträdde. Johansson var född i Stora Åby i Östergötland och kom närmast ifrån Tanumshede. Han lämnade tjänsten 1992; jobbade kvar i Posten ett tag men sade senare upp sig. Johansson förestod därefter Hallevibadet i Vargön under många år.

Postkontoret på Sundsgatan 6 började mot slutet av 1980-talet bli för litet och även fastighetsägaren, Systembolaget, var i behov av större lokaler. I en rockad som påbörjades hösten 1990 skildes för första gången brevbärravdelningen från själva postkontoret, alltså den publika kassaavdelningen. Postkassorna, 6 kassor mot tidigare 12, flyttades till Systembolagets tidigare lokaler vid nordöstra hörnet av Residens- och Sundsgatan medan brevbäringen flyttade till provisoriska lokaler i Hagaparken i väntan på att det nya brevbärrkontoret på Östra

vägen skulle stå klart hösten 1992. Systembolaget i sin tur tog över Postens tidigare lokaler på Sundsgatan 6.

Tre Vänersborgspostmästare: Sven Söderström, Sven Holmblad och Anette Larsson. Foto 1996. Källa: Sven Söderströms klippalbum, Vänersborgs museum.

Johansson efterträddes på hösten 1992 av **Yvonne Anette Larsson** (1942-) född **Andersson** och uppvuxen i Borås. Larsson som därmed blev den första kvinnan att tillträda postmästartjänsten i Vänersborg hade en mycket gedigen postal erfarenhet. Efter realexamen började hon som postbiträde i Borås. Efter en postexpeditörskurs 1960-62 med påföljande praktik i Falköping var det dags för vidareutbildning i Stockholm. Efter att under en kortare period ha fört en ambulerande tillvaro mellan olika postkontor i västsverige, bl a Skövde och Lysekil, fick hon sin första ordinarie postexpeditörstjänst i Mölndal 1962. Larsson gifte sig 1963 och under en kortare period var hon bosatt i Liberia där hennes make arbetade för biståndsorganisationen Lambco. Familjen, som nu hade utökats med en son bosatte sig 1964 i Kiruna där Larsson vikarierade som postexpeditör. 1972-73 tjänstgjorde maken John i Darmstadt i dåvarande Västtyskland och familjen som 1966 utökats med en dotter flyttade med. Vid hemkomsten till Sverige bosatte man sig i Frändefors där Larsson delade en halvtidstjänst som postexpeditör på därvarande postkontor med ett halvtidsvikariat som kontorist hos ortens veterinär. 1981 blev hon befordrad till postmästare i Frändefors. En kortare period 1990-91 vikarierade hon som postmästare i Mellerud för att 1991 bli ekonomisk rådgivare för postkunder vid postkontoret i Vänersborg.

På hösten 1992 då Larsson tillträdde tjänsten som postmästare fick Vänersborg en serviceinriktad och initiativrik chef för det nyöppnade och nedbantade postkontoret. Det tidiga 1990-talet var en omvälvande tid för Posten. Brevmonopolet avskaffades från 1 januari 1993 och Postverket övergick med start den 1 mars 1994 från att vara ett statligt verk till att bli ett statligt ägt aktiebolag, Posten AB. En lång period av

ständiga neddragningar stod för dörren och då allt fler postkunder hade gått över till post- och bankgiro för inbetalningar och bankomatuttag för utbetalningar blev personalneddragningar till slut oundvikliga.

Larsson såg flera av sina postkassörskor bli uppsagda och eftersom principen ”sist in – först ut” tillämpades var det förstås de yngre som fick gå först. Dessutom fick flera kassörskor gå ner till halvtidstjänstgöring. Emellertid hade Larsson en kreativ lösning på det sistnämnda problemet då även flera av Systembolagets kassaanställda arbetade halvtid men ville gå upp till heltid. På något vis lyckades Larsson och Systembolaget komma överens om att dela personal med varandra vilket innebar att ett antal systembolagskassörskor kunde arbeta på halvtid i postkassan och vice versa. Postkontoren började nu också satsa på att sälja brevrelaterade produkter som vykort, brevpapper, pennor, anteckningsblock m m, alltså ungefär som i en mindre pappershandel.

Interiörbild från postkontoret 1995. Källa: Anette Larssons fotoalbum.

Krisen för den manuella kassahanteringen fördjupades allt mer ju längre 1990-talet fortskred. När millenieskiftet närmade sig hade allt fler kunder börjat göra sina inbetalningar via banktjänster på Internet och kundunderlaget sviktade betänkligt. I augusti 2000 basunerade tidningslöpsedlar ut att: ”**ALLA POSTKONTOR i hela landet LÄGGS NER**”.

När jag våren 2025 träffade Anette Larsson för ett samtal om hennes postmästartid berättade hon: *”Personalen förstod vartåt det barkade, det gick väldigt fort på slutet.”* Den 31 augusti 2001 gjorde Larsson sin sista arbetsdag som postmästare. Hon jobbade fram till sin pension 2007 som teamledare på postterminalen i Trollhättan. Vänersborgs sista postkontor med full service stängdes alltså 2001 och den kassapersonal som inte var uppsagd fortsatte arbeta i ”Svensk kassaservice”, en tillfällig eftergift för de protester som följde efter nedläggningen av postkontoren. Utlämning av paket m m lades ut på entreprenad till ICA-butiker m fl under devisen ”Post hos partner”. På sätt och vis kan cirkeln sägas vara slut. Det som startade för drygt 350 år sedan under entreprenadliknande förhållanden och som en bisyssla för den betrodde borgare eller ståndsperson som för en ringa penning hade åtagit sig bestyret motsvaras idag av de små förbutiker med postservice på entreprenad som möter oss då vi handlar på ICA, Coop, Willys eller Hemköp.

P.S.

I en planerad och kommande artikel kommer jag att berätta mer om brevbäring, postterminalen/brevbärarkontoret på Holmängen, samt poststationer och postvägar m m inom det geografiska område som idag är Vänersborgs kommun.

D.S.

Källor (viktigaste)

Tryckta källor

Grape, Nils: Postkontor och postmästare, Stockholm 1951

Corin, Carl-Fredrik: Vänersborgs historia, del I, Vänersborg 1944

Hasselberg, Gösta: Vänersborgs historia, del II, Vänersborg 1944

Lind, Sven: Det Lysande Sällskapet Vänersborgs Par Bricole, Vänersborg 1989

Linnarsson, Magnus: Postgång på växlande villkor, Lund 2010

Tidningar och tidskrifter

Allehanda dagstidningar från Kungliga bibliotekets dagstidningsdatabas och Vänersborgs museum

Postmusei Väners årsbok – ”Postryttaren”

Otryckta källor

Sven Söderströms klippalbum, Vänersborgs museum
Gasslanders efterlämnade brev och dokument, Vänersborgs museum
Protokoll i brottmål för Stockholms rådhusrätt avdelning 3, Stockholms stadsarkiv

Kartor

Bo Kempenskölds karta från 1699
Hans Lindskogs karta från 1787
Nya stadsplanen från 1834
”Min karta” – Lantmäteriets kartapp

Digitaliserade källor och hemsidor

Kyrkoarkiv från ett flertal församlingar runt om i landet
Mantalslängder från Älvsborgs län
SCB:s befolkningsregister
postmuseum.se
runeberg.org – statskalendrar m m
adelsvapen.com

Muntliga källor

Samtal med Sven Söderström, juli 2024 och maj 2025
Samtal med Anette Larsson, maj 2025

Stort tack till Anna Panser på Vänersborgs museum och Hanna Nydahl på Postmuseum för hjälp med bildmaterialet

*Karl Bernling,
ersättare i styrelsen,
ledamot i årsskriftsnämnden*

Historien bakom Brålandaandan

Av

Christer Zetterberg

Gnosjöandan är ett begrepp som är välbekant för de flesta svenskar. Begreppet är mer känt än själva orten och de flesta av oss har aldrig besökt platsen. Denna ”anda” är svår att definiera med ord då det inte är ett fysiskt begrepp utan mer är en imaginär uppfattning. Men de flesta anser att begreppet står för ett samhälle med ett framgångsrikt företagande, främst småindustri, hög sysselsättning och ett aktivt sammanhållet civilsamhälle. Inte lika känt är ”Brålandaandan”, men för invånarna i Dalsland och Vänersborg är det sedan många år ett välkänt begrepp.

Historiskt var Dalsland ett okänt begrepp. Området angavs som Västergötland väster om Väneren och de bergiga områdena i norr benämndes endast som Markerna. De tunga lerjordarna på Dalboslätten var svåra att odla upp med äldre tiders redskap och metoder. På de små gårdarna var produktionen mest inriktad på boskapsskötsel och försäljning av produkter från den verksamheten. Andra områden var mer lämpade för jordbruk och på de moränjordar som går fram kring platsen där Brålanda senare utvecklades skapades små bykärnor eller jordbruksbyar; Sörbyn, Källeberg, Esslingetorp och Östebyn. Runt det senare området och invid Frändeforsån skapades ett mindre ”sockencentrum” med kyrkan, häradets tingsställe, gästgiveri och traktens kvarnar Östebykvarn och Backa kvarn.

Två stora beslut förändrade helt områdets förutsättningar för en positiv utveckling och ljus framtid. Först upphävdes den brittiska spannmålstullen 1846 och England började importera stora mängder havre, den tidens olja, för att hålla igång samhället. En ny inkomstkälla hade uppstått och snart hade nya odlingsområden skapats. Inga stora investeringar fordrades och ny teknik gjorde Dalboslätterns jordar lättare att bearbeta. Havren forslades med häst och kärren antingen till Vänersborg eller till nya stora magasin i Sikhall eller Sunnanå för vidare transport sjövägen eller lagrades i nya mindre spannmålmagasin i trakten.

Nästa stora händelse för Brålandabygden inträffade 1879 när Bergslagens Järnvägar AB erbjöd anslutning i Brålanda till nya Bergslagsbanan. Havren kunde nu transporteras på järnvägen direkt till Göteborgs hamn på ett mer kostnadseffektivt och enklare sätt. Handeln med havre blev den verksamhet som lade den ekonomiska grunden för den första samhällsutbyggnaden. Hotell, pensionat, affärer, hantverkare, magasin och bostäder uppfördes kring den nya stationen. Det gamla kyrkocentrat hade spelat ut sin roll och en ny tätort hade bildats.

Guldåldern varade i omkring 30 år innan konkurrens och utarmning av jorden delvis förändrade förutsättningarna. Havren var dock fortfarande motorn i utvecklingen. För Brålandas del gick utvecklingen snabbt. Mellan åren 1910-1935 tillkom en mångfald av affärer; chark, skor, järn, bosättningsartiklar, bageri, café, kläder och manufaktur, bokhandel, färger, elprodukter, fotograf, urmakare, cyklar, möbler, byggvaror och många nybyggda bostäder. Samhällets förändringar ökade behovet av en fungerande tätort och det ställdes krav på ett mer kommunalt ansvar. Brålanda blev 1935 ett municipalsamhälle. Nu ställdes krav på planläggning och införandet av olika stadgor såsom brand-, byggnads-, hälsovård- och ordningsstadga. Av dessa krav var ett redan tillgodosett genom den brandkår som förste brandchefen Sven David Utter hade startat 1924. Detta gör att Brålanda innehar den äldsta kåren inom nuvarande Räddningstjänstförbund. Under dessa år har fler än 150 deltidsbrandmän engagerat sig i verksamheten.

Brålanda var egen kommun fram till 1974 när den sammanslogs med Vänersborg. Tätorten har omkring 1400 invånare och med den kringliggande landsbygden är antalet boende ungefär 3000 personer. I Brålanda har aldrig funnits något dominerande bruk eller stort industriföretag. Sålunda har bygden inte levt i skuggan av brukets starka påverkan på civilsamhället i alla dess delar. Brålanda passar heller inte in i de vedertagna tillväxtfaktorer som kännetecknar tillväxtorter såsom stor tjänstesektor, högutbildad arbetskraft och en rik ekonomisk bakgrund.

Historiskt har det dock funnits eldsjälar och duktiga entreprenörer vilka skapat företag som satt Brålanda ”på kartan”. För utomstående är kanske företaget Toppfrys mest bekant. Carl Axel Topp, som såg en framtid inom den djupfrysta livsmedelssektorn startade företaget 1969. Produkterna var främst potatis och gröna ärtor. Som mest sysselsattes hundratals personer i produktionsledet och i fabriken. Efter flera ägarbyten och rekonstruktioner har nuvarande ägaren Nomad Foods beslutat avveckla verksamheten i Brålanda efter skörden 2025.

A J Dahlbergs Slakteri startades redan 1888 av Anders Johan Dahlberg och är fortfarande ett av Sveriges största familjeägda slakteri.

Som ett led i utvecklingen har företaget tagit in en ny majoritetsägare genom Signal & Andersson Charkuteri AB, ett företag med ursprung i Stora Saluhallen i Göteborg. De båda företagen kompletterar varandra och redovisar numera en personalstyrka på 220 personer och en omsättning på omkring 1,2 miljarder.

Brålanda har från 1973 utgjort vaggan för en koncern som idag är känd och nyttjad av de flesta människor. Den 27-årige kocken Dan Tervaniemi köpte då en enklare motellanläggning med en Gulf-bensinstation invid riksvägen i Brålanda och döpte den till RiksRasta. Dan var en driftig entreprenör och anläggningen blev snabbt en succé. Den familjeägda koncernen Burgsvik Group, där RiksRasta ingår redovisar idag 120 verksamheter, serviceanläggningar, restauranger mm främst i Sverige och omsätter närmare 2 miljarder kronor med omkring 5 000 anställda. Med hjälp av Rasta arrangerar Brålanda IF årligen en av Västsveriges största inomhusturneringar i fotboll.

RiksRasta i Brålanda på 1970-talet

Ett annat medelstort företag är Brålanda Industri AB. Företaget grundades 1965 av Bertil Broberg tillsammans med två kompanjoner. Från början bestod verksamheten främst av produktion av olika smidesprodukter och reparationer. Idag, när även en tredje generation är delägare i företaget har detta utvecklats till en högteknologisk certifierad leverantör av plåt- och stålkonstruktioner. Företaget är delat i två avdelningar, legotillverkning och stålbyggnation, med totalt ett 50-tal anställda.

Ett exempel på Brålandaandan, där företag och privatpersoner gått samman är historien om det nedlagda vårdhemmet. År 2003 invigdes ett nytt äldreboende, Solhaga i Brålanda. Det äldre vårdhemmet fick ny ägare, vilken rustade upp anläggningen och inrättade ett boende för Vandrarhem & Rekreation. Efter några år blev anläggningen åter till salu och det framstod som angeläget att ett liknande boende i Brålanda var behövligt, dels för turister och resande och dels för näringslivets behov. En sammansatt grupp bestående av 12 parter, företag och privatpersoner gick samman och inrättade Brålanda Vandrarhem & Konferens AB med delvis annan inriktning. Sedan 2017 ägdes nya Brålanda Hotell & Vandrarhem av Thore Johansson ensam.

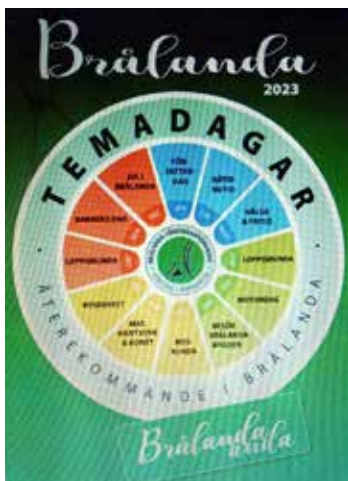
Inom de flesta orter i landet finns det ett rikt föreningsliv. Så även i Brålanda där ett 20-tal föreningar finns redovisade, med aktiva program och starka ideella krafter. Här finns en Hembygdsförening sedan 1918, vilken erbjuder föreläsningar, studiecirkel och vandringar, idrottsföreningar, bygdegårdsföreningar, församlingssamarbete för de äldre och en anrik och allmänt uppskattad fritidsgård för ungdomar, Sörgården som drivs av pingstförsamlingen Smyrna. Alla dessa föreningar är viktiga för ett gott samhällsklimat, men är inte unika på sådant sätt att de skapar en särskild ”anda”.

Kanske står svaret att finna i andra faktorer och sammanhang. Brålanda var och är en liten bygd med en sammansatt och relativt homogen befolkning. Förutsättningarna för samhällets tillkomst och utveckling var ett rikt socialt nätverk, engagerade och kreativa entreprenörer och hantverkare, stark frikyrklighet och en gemensam historisk ekonomisk framgångsfaktor, havreexporten. Fromhetstänkande, hjälpsamhet och samverkan var en självklarhet bland bygdens invånare och företag. Befolkningens storlek var dessutom inte större än att ”alla känner alla”.

Denna ”livsåskådning” har syns även i internationell hjälpverksamhet under många år. Stort engagemang har visats av föreningar, församlingar och hos privatpersoner genom insamlingar och förmedling av kläder, möbler, skolmateriel, medicin, sjukvårdsutrustning mm till Lettland och Polen. Mottagare har varit skolor, hemtjänstverksamhet och ett nystartat dagcenter för äldre.

En förening som kanske är den viktigaste är Brålanda Företagarförening med ett 100-tal medlemsföretag. Deras nyckelord är just ”Företag i Samverkan”. Genom styrelsen och olika arbetsgrupper genomför föreningen egna evenemang eller är medarrangörer i andra såsom valborgsfirande, bygdefest, julmarknad och temadagar. De representerar också Brålanda i planeringsfrågor, i arbetsgrupper för framtida infrastrukturfrågor och har representanter i kommunens näringslivsråd. Målet

för deras arbete är att lyfta frågor som är viktiga för bygdens utveckling och en attraktiv och levande landsbygd.

Brålanda Företagarförening

Föreningens mest kända evenemang är ”Jul i Brålanda” med tävlingar, musikunderhållning, marknadsstånd, hantverkare mm och det stora Tomtetåget som genomförts varje år sedan 1952. Arrangemanget genomförs tillsammans med Lions Brålanda och med ett stort antal andra aktörer och funktionärer. Höjdpunkten är Tomtetåget som lockar tusentals besökare till Brålanda.

Lions Brålanda är trots ortens storlek en av landets största klubbar med närmare 60 medlemmar. Ett av Lions syften är att befärma god samhällsanda och att genom aktiva insatser bidra till en positiv samhällsutveckling. Detta

sker bland annat med stipendier till ungdomar och stöd till äldre och sjuka samt samarbete med lokala föreningar. Lions är en av förvaltarna av Stiftelsen Dagny och Sven-Erik Johanssons Fond med inriktning att främja ungas fostran, vård av äldre och främja vetenskaplig forskning.

När persontrafiken avvecklades vid Brålanda station stängdes stationshuset och det hotades av rivning. Brålandaborna ville behålla huset, Vänersborgs kommun förvärvade detsamma och en förening Brålanda Stationshus bildades 1987 av Lions, MHF, Brålanda Företagarförening och Brålanda Sundals Ryrs Hembygdsförening. Föreningen förvaltar huset och upplåter det till Brålanda Väntjänst, en fristående ideell förening bestående av ett 20-tal organisationer och företag i Brålanda. En ganska unik paraplyorganisation med nästan daglig verksamhet, föredrag, vandringar mm. Målet är att stärka gemenskap, trygghet och stimulans för

Brålanda anda

äldre i det dagliga livet och att detta skall leda till ett piggare, friskare och positivare åldrande. Även uppsökande verksamhet, hembesök och trygghetsringning bedrivs.

Finns det då en särskild anda i Brålanda och hur har den uppstått? Jag tror inte det går att genom politiska beslut åsätta en ort en särskild anda. Ej heller är det möjligt att genom smart marknadsföring åsätta en ort ett positivt epitet. Den särskilda andan växer fram underifrån och den bygger på en sann gemensam historia, ett lokalt samhälle som är villigt att utveckla en gemensam framtid och ett rikt socialt liv. En vilja att själv ställa upp och medverka till att göra något för alla eller för sin medmänniska.

Slutsatsen blir att Brålanda kan bära detta epitet med stolthet.

Källor:

Offentlig information

Pressnotiser

Föreningsregister

Årsberättelser

Protokoll

Personliga intervjuer

Ett särskilt tack till:

Lars-Göran Salevik

Carl Anders Magnberg

*Christer Zetterberg,
ledamot i årsskriftsnämnden*

Vänersborgs Skidklubb fyller 90 år

Av

Michael Johansson

Det började 1935

Det började i en helt annan tid, hösten 1935, när ett gäng entusiaster startade en klubb för skidåkning och orientering. Verksamheten höll först till i ett torp vid Hunnegården, men flyttade senare till ”Rikas stuga” på Katrinedal. De rejäla vintrarna gav, tillsammans med en stor insats ideellt arbete, skidspår för alla naturälskare. Under 1940-talet fanns till och med backhoppning i verksamheten i ”Jacks backe” som låg i Djupedal.

Orienteringen fick fäste och lockade till en andra säsong för löpare, skidåkare och motionärer. Klubben hade stora framgångar - i skidor, skidorientering och orientering. Under decennierna som gått har det blivit åtskilliga framskjutna placeringar med medaljer på alla nivåer - distrikt, nationellt och till och med på världsmästerskapsnivå. När riksväg 45 fick en ny sträckning i slutet av 1980-talet byggde klubben sin nya skidstuga. Med den nya skidstugan och nya spår gick man in i en ny tid och 2025 gick klubben in i sitt nittionde år.

Vi börjar från början

Vänersborgs Skidklubb bildades 1935. Det var Einar Hellman, Carl Svensson, Carl-Otto Carlsson och Nils Johansson som kläckte idén. Före bildandet av skidklubben så tävlade man för IFK Vänersborg i orientering, och att det blev just skidklubb i stället för orienteringsklubb i namnet inspirerades av Uddevalla Skidklubb som man hade mycket gemensamt med på 1930-talet. Klubbens första styrelse bestod av Herbert Holm, ordförande, Einar Hellman, vice ordförande, Helge Hall, sekreterare, Bertil Malmberg, biträdande sekreterare, Carl Svensson, kassör, Allan Holm, biträdande kassör och klubbmästaren Carl-Otto Carlsson.

Första klubbstugan blev torpet Hunnegården i norra stadsskogen. Man fick disponera torpet av kommunen mot löftet att underhålla torpet fram till en eventuell rivning. Under flera år var detta samlingspunkten för

föreningen. På helgerna underhöll man stugan och man tränade eller tävlade i samband med detta. Under de sista krigsåren revs stugan, men en fond hade skapats för att göra ett nytt inköp av klubbstuga. Detta förverkligades 1957 då huset efter avlidna Ulrika ”Rika” Jansson på Katrinedal köptes för 4 000 kr. Efter en massa jobb invigdes klubbstugan 1962. Då bjöd klubben på landgång och tårta. Efteråt rapporterade kassören Sven Larsson att det fanns 36 kronor kvar på klubbens konto. Dagens klubbstuga invigdes 1989.

Skidor från förr till nu

Första skidtävlingen anordnades julen 1935 vid Hunnegården. Banan mätte cirka åtta kilometer och i det tunga föret segrade i seniorklassen Bertil Malmberg på tiden 59.35, ca fyra minuter före Einar Hellman. I juniorklassen segrade Nils Johansson på tiden 1.00.40. Klubbens första dam som deltog i Vasaloppet var Gunnel Palgrim. 2007 blev Peter Westerberg placerad på 95:e plats, fem minuter efter segraren Oscar Svärd. Detta är bästa insatsen av en klubbmedlem i Vasaloppet. Kristin Back är med sina 37 Vasalopp den med flest målgångar. Bror Palgrim har ungefär lika många om man även räknar med Öppet spår. Vänersborgs Skidklubb är fortfarande en skidklubb, och det är som tydligast när Vasaloppet närmar sig. Många använder spåren för att träna och många åker Vasaloppet i klubbens färger. Jan Johansson drog i gång Barnens

Unga skidåkare vid gamla klubbstugan

Vasalopp. Jan var en flitig idrottare med framgångar i segling, bandy och ishockey. Första loppet ordnades för barn 1985. Trots knapp tid med att få ut information före loppet så kom det 170 barn, de flesta under 10 år.

Orientering

År 1949 arrangerade Vänersborgs Skidklubb en nationell orienteringstävling, en tävling med Carl Svensson och Stig Larsson som banläggare, 146 personer deltog. På den tiden fick varje tävlande själv rita in sina kontroller på sin karta, en uppgift som ingick i tävlingstiden. Ett ganska pilligt och stressigt moment! Seniorernas bana mätte 11 kilometer fågelvägen och tvåa blev Karl-Erik Fransson från Trollhättans Skidklubb. Han är fortfarande aktiv och vid 90 års ålder blev han världsmästare i Veteran-VM.

När stugan i Katrinedal stod klar så ändrade klubben karaktär. Tidigare hade de flesta medlemmarna varit juniorer och äldre. Men med Hanna och Rolf Larsson som ledare så drog orienteringsskolan i gång med ett utbildningsmaterial som bestod av en enkel luftkompass och en generalstabskarta i skala 1:50 000.

”Glädjestunderna har varit många genom åren”, berättar Rolf Larsson.

”En var när dottern Karin, två år yngre än sina konkurrenter, blev sexa i riksmästerskapet, en annan var när legendariske Torsten Tegnér kom fram och gratulerade sonen Sten för sin delseger i 5-dagars i Skåne”.

Under 1980-talet höll ungdomsledaren Kenneth Jonsson i träningarna. Under denna tid fanns det många ungdomar i klubben och det ordnades läger i Västsverige på Kristi Himmelfärdshelgen, ofta med runt 50 deltagande ungdomar. Man hade ”spökvandring” i mörkret med ficklampa, ofta ordnat av de äldsta ungdomarna. Ibland ville man spöka till det lite för att skoja med deltagarna, bland annat vid en nattlig tipspromenad på Kroppefjäll där det vid en kontroll var bakgrundsljud med motorsåg som faller träd. Flera barn vågade inte gå fram till frågan på grund av ljudet.

På hösten 1985 hölls en nationell OL-tävling. Tävlingsledare var Bror Palgrim, banläggare var Rolf Johnsson och Birgitta Stenström. Det var massor med timmar som de fick lägga ned för en sådan tävling. På 1980-talet deltog minst 1500 deltagare på våra nationella tävlingar, idag är det ofta runt 500 deltagare.

Några resultat och årtal som rör klubbens orientering

1982 Jessica Stenström (Andersson) vinner Ungdoms-SM i D14 på Alnön utanför Sundsvall

1984 Jessica Stenström (Andersson) vinner 5-dagars i Blekinge i klassen D16

- 1990 Jesper Stenström, Tommy Andersson och Tomas Jonsson vinner Junior-SM i budkavle
- 1993 Tommy Andersson blir trea på Natt-SM i H20, Klubben arrangerar Dag-DM nära Timmervik
- 2003 Klubben arrangerar en sprinttävling för första gången på Restadområdet
- 2004 Klubben arrangerar DM-medel och DM-Budkavle på Bote-redskartan ihop med Skogsvargarna
- 2005 Klubben arrangerar DM-Ultralång på Starkebokartan
- 2007 Klubbens bästa placering på 25-manna, 21 (fortfarande bäst)
- 2008 Klubbens bästa placering på 10-mila, 36 (fortfarande bäst)
- 2009 Klubben arrangerar den hittills största PreO-tävlingen i Sverige runt skidstugan, 136 startar
- 2011 Hela kartan över Vänersborgs centrum blir klar, Skräcklan-Gropbron-Restad
Klubben arrangerar Stafett-SM på Onsjö och PreO-SM i Natt-Dag och Tempo
- 2021 Klubben arrangerar Stafett-DM vid skidstugan
Mellan 2010–2024 tar Michael Johansson 11 VM-/EM-medaljer i PreO individuellt

Unga VSK-orienterare med ledare på O-ringen i Borås 1986. Fr.v: Robert Andersson, Sten Emanuelsson, Jenny Westerberg (Nyman), Sten Fredriksson, Tomas Jonsson (pojken med glasögonen), Jessica Andersson, Erik Steiner, Leif Andersson, Christer Nyborg, Charlotte Åhlund (Österman), Peter Westerberg samt Pernilla Johansson. Foto: Privat.

Slusskavlen

Det hela började med att åtta orienteringsklubbar från området norra Göta Älvdalen hade en träff, och mot slutet av detta möte kom idén som fick många att vakna till! Rolf Johnsson från Vänersborgs Skidklubb föreslog att man skulle ha en kavle med den gamla principen att föra ett budskap från plats till plats. Man startade i Lilla Edet och gick i mål i Vänersborg. Varje år bytte man riktning, ofta start eller mål vid någon av slussarna eftersom Vattenfall var en viktig partner. Denna kavle samlade Sverige- och Norgeeliten mycket beroende på de fina skinnjackorna som segrande lag fick specialsydda för var och en från Skoftebyns Päls! 100 herrlag kom till start första året 1984, segrade gjorde IFK Göteborg. Året därpå infördes även en damklass med fem sträckor, herrarna hade sju sträckor. Annichen Kringstad, en av Sveriges bästa orienterare, deltog flera gånger i damklassen för sitt Stora Tuna. Almby, en annan storklubb inom orientering kom till start andra året med landslagsmännen Jörgen Mårtensson och Kjell Lauri i laget. Efter några år lades denna typ av kavle ned och man började springa med växling på samma ställe. Denna tävlingsform var betydligt lättare att arrangera och en karta krävdes i stället för minst fem. Även denna form av kavle lades ned efter några år. Men än idag nämns denna fina kavle med värme bland gamla deltagare.

Skidorientering

På 1960-talet arrangerade klubben skidorientering. Det ordnades då klubbmästerskap i tre år, mer blev det inte, mycket på grund av att det krävs mer snö för skidorientering än vanlig längdskidåkning och det var mycket arbete för spårdragning. Sista klubbmästerskapet ordnades 1965 på Kroppefjäll vid sjön Bollungen. Långa banan vanns av Leif Mossberg följd av Tage Johansson, Erik Eriksson och Rolf Johnsson. Korta banan vanns av Harry Larsson före Thure Carlsson.

Slalom, backhoppning och friidrott

En slalomtävling anordnades i Vargön 1937. Jack Larsson var överlägsen i herrklassen och Märta Bender blev tvåa i damklassen. Det ordnades även Vänersborgsmästerskap i backhoppning i Vargön 1937, segrade gjorde John Dahlin. Backhoppning bedrevs även vid Djupedalen och hoppbacken fick namnet Jacks Backe. Den byggdes vintern 1939–1940 av syskonen Jack, Frank och Stancy Larsson, Sixten Gustavsson med flera. Denna backe möjliggjorde hopp på uppåt 18 meter. Första gången man hade klubbmästerskap i Djupedalen var 1942. Då vann Jack Larsson i seniorklassen och brodern Frank vann juniorklassen. Backen byggdes ut med ett hopptorn i trä. Den nya backen invigdes 18 februari 1945,

och det var minst 1 000 personer som följde invigningen. Pallovara segrade före Jack Larsson och Thure Carlsson. Frank Larsson segrade i juniorklassen. Med det nya hoppturnet gick det att hoppa runt 23 meter. Flera duktiga norrmän som hade flytt undan kriget deltog på tävlingar under de snörika krigsåren. Jack fick ge namn åt backen eftersom han var mest framgångsrik i syskonskaran. 1956 revs hoppturn och underbacke efter att ha förfallit. Idag finns en minnestavla på denna plats.

1936 hade klubben även friidrott på programmet utöver skidor och orientering. Vid en klubbmatch i terränglöpning mot Öxnereds GF och Kassaretorpets IF segrade VSK, individuell segrare blev Knut Blomgren, trea Carl Svensson före Gunnar Blomgren.

Ursandsstafetten

Ursandsstafetten var en annorlunda tävling med fem olika sträckor som bestod av löpning, cykling, löpning, rullskidor och löpning. Starten gick på Kasenvallen, därefter löpning norrut längs Dalbostigen och till rastplatsen vid riksväg 45. Sedan cykling till Stigsbergen via riksväg 45 och Gestadvägen, löpning ner till Ursand, rullskidor på Ursandsvägen och sist löpning på stigar mot skidstugan vid Katrinedal. Idégivaren till denna stafett var Tage Johansson som var flitig i Vasaloppsspåren och även pappa till Björn Johansson som cyklat hem brons i lagtempo i OS i Seoul 1988. Första gången stafetten avgjordes var 1975 och den bedrevs till slutet på 80-talet. Den togs upp igen för några år sedan med hjälp av Friskis&Svettis och cykelklubben Wänershof, nu med mountainbike i stället för vanlig cykel.

Våruset - stans största löpartävling

När våren börjar få fäste, björkarna slår ut och gräsmattorna på Skräcklan lyser upp av scilla och vintergäck kommer Våruset till stan. Det kan vara stadens största friskvårds- och hälsoevent! Vänersborgs SK arrangerar denna löparfest, och det har klubben gjort sedan 1991 då Inger Andreasson bidrog med sitt engagemang och fick hålla i trådarna de första åren. Tusentals kvinnor kommer till stan när det är dags för Våruset! Numera är det oftast lite över 3 000 kvinnor i alla åldrar som, med olika mål och olika förutsättningar, tar över Sjövallen, centrala staden och Skräcklan. Rekorddeltagande var det 2002 då det var 9 000 anmälda.

De glada och stolta Vårusetgeneralerna Charlotte Österman och Lisa Wassén. Nuvarande klubbhuset vid gamla 45:an i Dalbobergen syns i bakgrunden. Foto: Lisa Wassén

Orienteringen - för både unga och äldre

Orienteringen är fortfarande en av klubbens huvudsatsningar. Vi arrangerar egna tävlingar, för ungdomar, för veteraner och som nationella tävlingar.

Våra medlemmar deltar också själva. För många är resultaten inte det viktigaste, men vi har orienterare som i sina åldersklasser är med i toppskiktet och tävlar - ända upp på absoluta toppnivån i internationella tävlingar.

Många är det som varje år tävlar för klubben i O-ringen, den största orienteringstävlingen i världen. Stafetter, eller budkavlar som det hette förr, är också stora evenemang för orienterarna och för klubben. Vänersborgs Skidklubb stöttar också skolorna i vårt område med kartor och modern utrustning, för att låta barn och ungdomar prova på orientering. Lärarna får använda kartorna i sin undervisning och eleverna får en inblick i hur man läser karta och hur kul det är att orientera.

Precisionsorientering - PREO

PREO är en nyare disciplin inom orienteringen, där fokus ligger mer på kartläsning. Banorna är anpassade för god tillgänglighet, så att alla kan delta. Man tar sig fram på bättre stigar och vägar så att man kan delta gående eller med rullator, rullstol eller cykel.

Skidstugan är vårt nav

Mycket av vår verksamhet utgår från vår Skidstuga, strax norr om staden. Spåret används av ”alla” Vänersborgare och i stugan samordnar vi många av våra arrangemang.

När snön kommer drar klubben spår, fixar Barnens Vasalopp för nästa generationer ”i fädrens spår”, ordnar vinterträningar med efterföljande pastalunch och kanske någon föreläsning. Vid barmark läggs orienteringsbanor som är öppna för alla, det ordnas organiserade träningar, veterantävlingar, distrikts- och nationella tävlingar i orientering.

Ofta kommer andra klubbar på träningsläger för att utmana vår småskurna och detaljrika terräng samtidigt som stugan bjuder på bra lokaler för genomgångar, dusch och ibland övernattnig.

90 år ung och pigg friskvårdare

Det händer alltså mycket kring 90-åriga Vänersborgs Skidklubb. Vissa verksamheter lämnar vi bakom oss medan andra tillkommer. Det som vi är säkra på är att vi står för väldigt mycket friskvård och mycket rörelseglädje både för medlemmar och andra! Idag har klubben omkring 200 medlemmar, men om man räknar de som deltar i våra arrangemang och använder vår skidstuga så handlar det om åtskilliga tusen motionärer!

Michael Johansson är en av landets bästa precisionsorienterare och engagerad både i klubben, PREO-landslaget och orienteringsförbundet.

Foto: Martin Fredholm, OK Linné

Baptistkyrkan i Vänersborg 130 år

Sammanställd av

Kirsti Myöhänen

Baptistkyrkan invigdes 1895, då under namnet Elimkapellet. Byggnaden sätter sin prägel på kvarteret vid det gamla vattentornet från 1882.

Den lilla gröna kyrkan i hörnet av Kungsgatan/Östergatan invigdes för användning i augusti 1895 och har fyllt sin uppgift väl sedan dess. Än idag är kyrkan en plats för kyrklig verksamhet i den baptistiska traditionen. Den lever i högsta grad!

Vänersborgs Baptistförsamling bildades av nio personer den 9 september 1867 under namnet *Församlingen af döpta Christna i Wenersborg*. Dessa hade efter bibelläsning, undervisning och egen reflektion kommit till klarhet över att en biblisk församling av troende och döpta behövdes i Vänersborg. Detta var i en tid då det ännu var relativt ovanligt med frikyrkoförsamlingar. Endast nio år tidigare, 1858, hade den lag, Konventikelplakatet, avskaffats som förbjöd religiösa sammankomster utanför statskyrkan. Trots att lagen var avskaffad fanns det fortfarande en misstänksamhet mot fria församlingar varför församlingen i Vänersborg de första åren mötte både svårigheter och trakasserier.

Bland församlingens grundande fanns segelmakaren Johan August

Nordgren, som hade blivit övertygad om troendedopets betydelse: d v s att en person, efter att ha kommit till tro på Jesus, tar ett eget beslut att låta döpa sig. Nordgren hade då kommit tillbaka till Sverige från USA där han hade låtit döpa sig. Han grundade församlingen i Vänersborg tillsammans med åtta andra personer, varav sju av dessa döptes i samband med församlingens bildande. Det första dopet hölls förmodligen i närheten av Djupedalen i utkanten av Vänersborg. Det första året var församlingen en del av Baptistförsamlingen i Göteborg innan den, från och med 1868, stod på egna ben.

Efter församlingens tredje dophögtid, lördagen den 12 juli 1868, kunde man i *Tidning för Wenersborgs Stad och Län* läsa att baptisterna möttes av stenkastning när de skulle gå upp på land efter dopet samt att angriparna tog baptisternas matsäckar och kastade ut dem i sjön. Det som framför allt var provocerande för omgivningen var det som motståndarna kallade "vederdopet", det vill säga "omdopet". Kyrkoherden i statskyrkan var en av de ledande motståndarna. Vid församlingens 35-årsjubileum 1902 skrev emellertid den dåvarande baptistpastorn Anders Gustaf Gyllenhammar om detta, men också att situationen sedan dess hade förändrats: *"Under församlingens första tillvaro röntedensamma svår fiendskap från stadens högste prästman... Även från allmänhetens sida gjorde sig fiendskap gällande... Ofta blevo medlemmar på öppen gata utsatta för stenkastning och grövre tillmälen. Denna fiendskap har dock under årens lopp försvunnit, och så vitt man kan förstå, äga vi som baptister, såväl myndigheters som prästerskapets och allmänhetens aktning."*

Under de första åren levde denna lilla, men ganska snart växande skara, ett ambulering liv där de fick låna lokaler av medlemmars arbetsgivare, bland annat hos en skräddarmästare på Sundsgatan och även hos Missionsförsamlingen, som år 1877 hade uppfört ett litet kapell vid Norra Järnvägsgatan.

Då församlingen växte och behövde utrymmen för fler sammankomster under veckan tog handlaren Abraham Kihlström, en av församlingens grundare, initiativet att 1887 införskaffa tomten vid korsningen Kungsgatan och Östergatan i syfte att församlingen tillsammans skulle uppföra en kyrkobyggnad. Redan så tidigt som 1867 hade församlingen skrivit ett brev till baptisternas ledning i Stockholm med vädjan om hjälp till bygget: *"Vår verksamhet går framåt här. Blott vi hade hus! För folket är sådana här, de måste få höra Guds ord i kyrkor, då är det bra, men ska det höras i ett vanligt rum, så synes folket att det inte är rätta platsen för Guds ord."*

Församlingen fick en grundplåt till bygget vid en kollekt i baptistför-

samlingen i Göteborg 1890. Fem år senare, 1895, kunde församlingen äntligen flytta in i sin egen kyrka: Elimkapellet på Östergatan 17.

Kyrkan har därefter genomgått två ombyggnader och större renoveringar, 1934 och 1954, då den interiört fick det utförande i pastelltoner (rosa, ljusgult, ljusblått, ljusgrönt), som den till stora delar har än idag. Församlingsvåningen renoverades år 1994 och är fortfarande en viktig del för kaffeserveringar och måltider i samband med gudstjänsterna. Det var i samband med 1954 års renovering som kyrkan bytte namn till baptistkyrkan.

Medlemsrekryteringen har under alla år varit av grundläggande betydelse för församlingens fortlevnad. År 1882 var speciellt för församlingen då man detta år fick 42 nya medlemmar och dessutom

Kyrkan renoverades 1954 och ser interiört i stora delar ut så än idag.

sin första fast anställde pastor, Lars Emil Dahlstrand. Församlingen har under hela 1900-talet haft en omfattande verksamhet i Vänersborgsområdet och har även knoppat av sig två andra församlingar: Salemförsamlingen i Vargön och Vara Baptistförsamling. Det går inte att beskriva församlingens historia utan att nämna år 1899. Då döptes två unga män som senare fick ett enormt inflytande på kristenheten i Sverige och i Brasilien. Dessa båda är idag mer kända under namnen Lewi Pethrus och Daniel Berg och grundade pingströrelserna i Sverige respektive Brasilien. Under 1960-talet upplevde församlingen en kraftig tillväxt och hade under mitten av detta årtionde 140 medlemmar. Pastor var då Holger Wähleman.

Under 1980-talet gick församlingens medlemsantal tillbaka och det fanns långt framskridna planer på att sälja kyrkan. Gud, och en av de äldre kvinnorna i församlingen, ville dock annorlunda. Det blev ingen försäljning och några år senare, i början av 1990-talet, upplevde församlingen en nystart då många blev frälsta och döpta. Medlemsantalet ökade på några år från 18 till 75 medlemmar. Sedan dess möts församlingen till gudstjänst varje söndag och bönesamlingar och bibelundervisning några kvällar i veckan. Bönemötena har fortfarande hög prioritet för baptisterna, då man ser bönen som ett sätt att ta ansvar för orten genom att be för kommunen och dess invånare, men även för landet och hela världen.

Församlingen har de senaste årtiondena präglats av gudstjänstdeltagare från många olika länder och har en internationell prägel. Under början av 2019 började man sända sina gudstjänster på Internet (via Youtube) och når därmed helt nya människor. Den snabba teknikutvecklingen ger på 2000-talet allt större möjligheter att nå ut med det som är kyrkans kärnbudskap: De goda nyheterna om Jesus Kristus, världens Frälsare. Tiderna förändras och Vänersborgs Baptistförsamling med den.

Artikeln innehåller citat bland annat från "Läsarfolk och troskamp i Vänersborg", skriven av Sture Johansson och publicerad i Vänersborgs Söners Gilles årsskrift 1961.

*Artikeln sammanställd av
Kirsti Myöhänen*

Musik för Musikens skull: en tillbakablick 1972-1990

Av

Kaj Karlson

Denna artikel är en förkortad version av min c-uppsats i musikvetenskap vid Göteborgs universitet. Den fullständiga titeln är Musik för Musikens skull: en dokumentation av musikrörelsen och dess fortsättning i Vänersborg åren 1972-1990. Uppsatsen gavs ut i bokform av Älvsborgs länsmuseum 1991. Den kompletteras av en klippbok med klipp ur ELA, Elfsborgs läns annonsblad/allehanda. Sammanlagt ordnade man under dessa år cirka 330 arrangemang. Alla finns förtecknade i boken.

Bokomslag gjort av Ingemar Persson. Ett collage av följande skivomslag: Thomas Wiehe: Møgel (1975), Robert Karl Oskar Broberg: Vem är det som bromsar & Vem är det som skjuter på (1974), Blå Tåget: Brustna hjärtans hotell (1972), Peps Blodsband: Droppen urholkar stenen (1976), Mikael Wiehe, Nyberg, Franck & Fjellis: Kråksånger (1981), Ebba Grön: We're only in it for the drugs! (1979), Ebba Grön: Ebba Grön (1982), Fläsket Brinner: Fläsket (1972) och Gunder Hägg: Glassfabriken (1971).

Föreningen Musik för Musikens skull (MfMs) bildades hösten 1972. Den har spelat en mycket stor roll i Vänersborgs förenings-, kultur- och musikliv. Hundratals ungdomar har genom åren passerat i styrelsen och gjort stora insatser för att ge vänersborgarna oförglömliga musikaliska upplevelser. Föreningen har säkert inspirerat många till att själva börja musicera. MfMs levde kvar ända till slutet av 1990-talet.

Musikrörelsens bakgrund

MfMs är ett barn av den musikrörelse, som svepte fram över Sverige i början av 1970-talet. Rötterna till denna är bl.a. det sena 60-talets ungdomsrörelser, t.ex. mods och hippies, som stod i opposition mot det existerande samhället. En av förutsättningarna var 1960-talets högkonjunktur, som gjorde att ungdomen fick mer fritid och pengar och allt fler fick möjlighet att studera. Den internationella medvetenheten ökade och solidaritetsrörelser växte fram, t.ex. Vietnamrörelsen. Den hade stor betydelse för den svenska musikrörelsen, dels genom att människor började ifrågasätta kulturimperialismen och dels genom att den tidigt använde musiken i sitt arbete utåt. De svenska popbanden som t.ex. Shanes, Tages, Hep Stars och Ola & the Janglers var sedan 1965 omåttligt populära och under 1966 och 1967 sålde de nästan lika bra som de bästa engelska banden. 1968 blev en vändpunkt. Popbanden försvann från listorna och många av de svenska popbanden upplöstes. Diskoteken bredde ut sig och några av musikerna satsade i stället på att komma in på "svensktoppsmarknaden" (t.ex. Lenne Broberg från Lenne & the Lee Kings och Ola Håkansson från Ola & the Janglers). Andra övergick till den nya s.k. "icke-kommersiella" musiken (t.ex. flera ur Mascots, som blev Fria Proteatern och Göran Lagerberg, tidigare i Tages och senare i bl.a. Kebnekaise, Egba och Fläsket Brinner).

I detta krisläge fanns möjligheter för en "alternativ", "icke-kommersiell" musikrörelse att växa fram. Nalen och andra ställen för livemusik stängdes och den nya musikens band fick söka andra speltillfällen. Dessutom startades 1968 en aktion mot tonårsmässan Teenage Fair, kallad Aktion Stoppa Mässan. Den var en gratis mot-festival, där bl.a. grupperna International Harvester och Sound of Music spelade. Den brukar ses som startpunkten för den nya icke-kommersiella kulturen. Mellan 12 och 14 juni 1970 arrangerades den första gratis musikfesten på Gärdet i Stockholm. Den var en mot-aktion mot den kommersiella miniatyr-Woodstockfestivalen i Mantorp. På Gärdet spelade bl.a. Gunder Hägg, International Harvester, Gudibrallan, Solen Skinner, Love Explosion och Arbete & Fritid och en musik med svenskt ursprung föddes. Musikerna hämtade bl.a. inspiration från folkmusiken. Festen

Bo Hansson:
Sagan om ringen (1970).

på Gärdet blev en samlande startpunkt för den vänsterorienterade progressiva musikrörelsen som kommit att kallas för proggen. För att få ut musiken startades 1969 MNW (Music Network Corps senare Musiknätet Waxholm) och deras första skiva blev "Tigerkaka" med Gunder Hägg. 1970 startades skivbolaget Silence. Deras första blev "Uti vår hage" med Gudibrallan och därefter följde Bo Hanssons "Sagan om ringen" samma år.

För att få en bättre distribution av skivorna bildade MNW och Silence SAM-distribution 1971. Därmed fick man total kontroll över produktion och distribution. 1975 startades skivbolaget Nacksving i Göteborg och samma år bildades en ny skivdistributör, Plattlangarna. Skivorna var ett sätt att få ut den nya musiken. Ett annat var levande musik. Nya spelställen behövdes, eftersom diskoteken slagit ut de gamla. Allaktivitetstanken levde och "Gör det själv" var parollen som gällde.

Starten

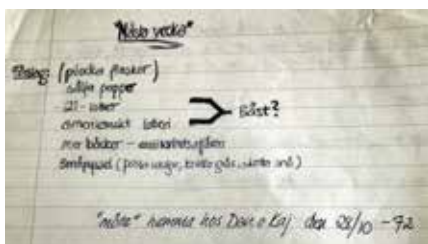
"Det är ett erkänt faktum att i Vänersborg inte mycket finns att ägna sig åt på fritiden varken för ungdomar eller äldre, om man undantar dem som har sitt stora intresse i idrotten. Många har nog haft idéer om saker och ting som man kan ordna till på egna initiativ men det är inte så lätt om det fattas kapital och lokaler." (ELA 13/3-73). Riktigt så illa var det inte i Vänersborg i början av 1970-talet. Det fanns trots allt några saker att ägna sig åt. För de äldre fanns Birger Sjöbergsällskapet, som naturligtvis sysslade med Birger Sjöberg, och Vänersborgs musikförening. Den senare sysslade enbart med s.k. seriös musik. Den bildades redan 1943 och existerar fortfarande. För ungdomar i gymnasieåldern fanns Roddklubben, som ordnade diskotek då och då. Vid enstaka tillfällen, t.ex. lucia, hade man lokala band. Diskotek Frida hade sporadiskt livemusik och Folkets Park hade sommartid öppet på torsdagar och erbjöd dansband och någon gång artistuppträdanden. Kommunen erbjöd för högstadienäldern och neråt Tenggrenstorps ungdomsgård. Slutligen fanns två pubar. Flera gånger diskuterades i Fritidsnämnden om anordnande av allmänna danstillställningar, men

inget hände. Samtidigt påpekade man *"de miserabla förhållanden som råder under kvällstid på den s.k. puben (Kungsgrillen) vilket problem med det snaraste måste åtgärdas."* (Fritidsnämndens protokoll 26/10-72 § 6). *"Men det fanns ju ingenting att göra i Vänersborg. Det var ju urtråkigt verkligen. Ja, sporten den fick alla pengar och allt folk till sig. Det var liksom helt självklart att de skulle ha allting. Det fanns ju inget utbud som man bara kunde hoppa på. Det enda man gjorde var att gå till puben. Det fanns ju två pubar i Vänersborg ..."* (Birgitta Käll, ordförande, i fortsättningen kallad BK).

Det var alltså ont om aktiviteter i någorlunda nykter miljö i Vänersborg kring 1972-73 och den levande musiken hade inte så stora möjligheter att höras. Det var dessa förhållanden - bland annat - som bidrog till att MfMs bildades. *"Det fanns nog många anledningar, tror jag. Dels var det ju det här musikintresset man hade och att man inte hade tillfälle att höra musik som man tyckte om och att man ville ordna det både för sig själv och andra."* (Ingemar Persson, kassör, i fortsättningen kallad IP). *"Och sen var det det att vi var ett sånt gäng på något vis också och hade bra kontakt sinsemellan eller att vi blev det av föreningen, jag vet inte. I alla fall så höll vi ihop."* (BK).

Att bilda musikföreningar låg också i tiden. Uppsala musikforum, som startades tidigare under 1972, anses vara Sveriges första. Musikforum var musikrörelsens icke-kommersiella spelställen och överallt bildades sådana. Där kunde man gå på konsert, fika, delta i studiecirkel och mycket annat. Vissa i föreningen hade nog hört talas om detta. Den som tog det definitiva initiativet till att bilda en musikförening i Vänersborg var Tommy O. Andersson, men han lämnade ganska snart föreningen i samband med att han flyttade. Förankringen i föreningen fanns på Gymnasieskolan och i oktober 1972 bildades en kärntrupp, som träffades hemma hos någon och diskuterade hur man skulle gå till väga. En styrelse bestående av Birgitta Käll, ordförande, Kaj Karlson, sekreterare och Ingemar Persson, kassör utsågs. Övriga aktiva ledamöter var Ann-Britt Sjöström, Dan Karlson, Inge Mårtenzon, Tommy O. Andersson, Ingela Andersson, Maria Ramberg, Torsten Sundberg och Tord Eriksson. Tidigt bestämdes att föreningen skulle vara helt ideell och *"partipolitiskt och religiöst obunden"* och *"arbeta mot den kommersiella skräpkulturen"* och *"för en allsidig ickekommersiell progressiv folkkultur"*.

Hur skulle man få in startkapital? Idéerna var många. De mest konkreta var att delta vid den nära förestående höstmarknaden och att anordna en konsert med lokala förmågor. Dessa skulle ställa upp gratis och alla intäkter skulle gå till föreningen. Dessutom skulle man sätta

Första sparade dokumentet hösten 1972.

Annons i ELA 16/12-72 inför konserten med Mount Everest 20/12-72.

etablerade artister ska få vara med. Det finns ju så oerhört många som är oerhört bra utan att vara kända." (ELA 13/3-73).

Namnet

Namnet "Musik för Musikens skull", kortare "MfMs", markerade att föreningen ville vara partipolitiskt och religiöst obunden och att det var musiken som var det viktiga. MfMs ville ordna ett bra musikställe och de politiska motiven var ganska vaga och grumliga. *"Det var det här med att vi skulle vara religiöst och partipolitiskt obundna och bara vara en musikförening. Vi ville inte bli förknippade med nånting speciellt utan det skulle vara just musik."* (BK). *"Sen var det nog också det att det var för musikens skull. Det var inte det att man skulle tjäna pengar på det heller; utan att man skulle få in pengar men dom skulle gå till att ordna nästa konsert eller en bättre. Så att det var för musikens skull."* (IP). Föreningen fick ofta felaktigt heta "Musik för Musikens egen skull", något medlemmarna inte alls tyckte om. *"Det låter inte lika bra, tycker jag. För sin egen skull, då blir det mer ett självändamål och så var det inte tänkt."* (IP).

upp anslag på Gymnasieskolan och informera om föreningen. Medlemskort skulle säljas för 5 kronor styck. Detta skulle berättiga medlemmarna till halv inträdesavgift på de kommande konserterna. Andra idéer var: plocka flaskor, sälja 21-lotter, amerikanskt lotteri samt småpyssel (passa ungar, kratta gräs, skotta snö).

Tillsammans gav detta föreningen såpass mycket pengar, att den första "riktiga" konserten kunde äga rum 20 december 1972. På scenen: Mount Everest från Göteborg. *"Föreningen hade nu det kapital som behövdes för att kunna engagera etablerade artister men fortfarande läggs stor vikt vid att icke*

De första arrangemangen Höstmarknaden 1972

“Det roligaste av minnena annars det tycker jag var de här första omgångarna vi hade på höstmarknaderna. Det var jävligt skoj alltså, för det var sån pionjäranda. Man samlade in pengar och sjöng och folk stod och tittade på och applåderade och tyckte att det var skojigt och undrade vad fan det var och sådär. Det var skoj.” (Erik Blix, ordförande, i fortsättningen kallad EB). MfMs första aktivitet var alltså att delta vid den årliga höstmarknaden i Vänersborg, lördagen 28 oktober 1972. Detta blev en tradition för föreningen under många år framåt. Innan marknadsdagen sattes anslag upp som uppmanade folk att skänka saker till föreningen. På så sätt fick man in pocketböcker, tidningar och lite skivor. Själva marknadsdagen gick medlemmarna upp i ottan och satte upp ett eget stånd där de sålde det föreningen hade fått in. Försäljningen gick bra och gav över 1000 kronor i intäkter. Man gjorde också reklam för föreningen. Andra aktiviteter var att sjunga och spela för marknadsbesökarna, ett mycket uppskattat inslag. *“Tänk, vad vi tränade att*

MfMs spelar och sjunger på höstmarknaden i Vänersborg 27 oktober 1973. Ett årligen återkommande evenemang. Fr.v. Erik Blix, Marit Järbel, Louise Molnit, Anna Lundin, Susanne Hurtig, Anette Jarsved, Peter Jacobsson, Ing-Marie Jacobsson, Ingela Andersson, Eva Aronsson, Katarina Gustafsson, Maria Ramberg, Ellika Lindström, Dan Karlson, Kaj Karlson. Foto: Bo Kempe.

sjunga och så, då ...” (BK). En av medlemmarna i föreningen erbjöd sig att teckna av vad som helst. *“Jag vet att första året, så satt Ingemar och skulle teckna av vad som helst. Han fick 5 kronor eller vad det var och så skulle man få ta porträtt eller någon Vänersborgsvy eller något sånt där.”* (BK). *“Jag ritade av kyrkan för 5 kronor.”* (IP). *“Det var det enda du fick göra, va?”* (BK). *“Ja, jag tror det. Det var för billigt, tror jag.”* (IP).

Lokala förmågor 1972

Ett annat arrangemang som blev tradition under många år framöver var att låta lokala förmågor av alla slag få uppträda inför publik. De ställde upp gratis för att hjälpa föreningen och alla intäkter gick till MfMs. Dock betalades reseersättning och lokalhyra samt lön till Huvudnässkolans vaktmästare när konserterna hölls där.

Den första konserten hölls i Huvudnässkolans aula onsdagen 29 november 1972. Inträdet var 5 kronor (för medlemmar 2,50). De som medverkade var Håkan Wallander, Wargökvintetten, Thomas Ekström, Ing-Marie Jacobsson, Torbjörn Carlsson och Dan & Kaj Karlson. Cirka 200 personer kom och konserten blev en succé både musikaliskt och ekonomiskt.

Artisterna

Artisterna som de första åren bokades till konserterna låg i regel ideologiskt inom ramarna för den s.k. icke-kommersiella och progressiva musiken. I början satsade man på artister som var relativt kända, t.ex. Nynningen, Hoola Bandoola Band, Kebnekaise (senare Kebnekajse), Thomas Wiehe, Samla Mammans Manna, Fläsket brinner, Peps Blodsband, Kaipa, Trettioåriga Kriget, Wigwam, Egba, Hörselmat och Jukka Tolonen Band. *“Det var väl band, som man hade hört på radion och tyckte var bra ... som Hoola Bandoola som ju var schyssta och ställde upp på bra villkor. Och så*

Affisch inför första konserten med lokala förmågor 29 november 1972. Torsten Sundberg gjorde den.

Kärntruppen i MfMs efter att ha anordnat första konserten med lokala förmågor 29 november 1972. Bakre raden fr.v.: Ingela Andersson, Ann-Britt Sjöström, Maria Ramberg, Torsten Sundberg, Tommy O. Andersson, Inge Mårtenszon. Främre raden fr.v.: Dan Karlson, Torbjörn Carlsson, Kaj Karlson, Birgitta Käll, Ingemar Persson, Tord Eriksson. Foto: Gösta Bergström.

var det genom MNW och Silence. Vi hade ju kontakt med dom och fick telefonnummer och så där.” (BK). Man gav även speltillfällen åt mindre kända artister som t.ex. Älgarnas trädgård, Combo 8 och Ariman från Göteborg, Splash från Sundsvall, Berits Halsband och Elektriska Linden från Stockholm och lokala artister som t.ex. Anders Österberg och Jättetall från Trollhättan, Archie Mjäll & the Gnalls, Wenerbris, Quality och Taptö från Vänersborg och Messalina från Åmål. Den verkliga chansen för de egna förmågorna var konserten med lokala förmågor som anordnades minst en gång om året. “Det blandades alltså med riktiga publikmagneter ur den så kallade proggrörelsen, och så dom som inte var nåt, men som hakade på och inte fick så mycket folk. Berits Halsband och Elektriska Linden och ja, allt vad dom nu hette ...” (EB).

Diskussioner om vad som var icke-kommersiellt och kommersiellt fördes ofta och de nådde sin höjdpunkt våren och hösten 1974, då flera i styrelsen var besvikna över att publikuppslutningen var ganska dålig och ekonomin likaså. “... alla var ju rätt besvikna över att det inte kom nåt folk, när det inte var några stora band. Det var lite krismöte där också i den vevan, för att det var så dåligt med folk.” (EB). För att bättra på ekonomin ville några i föreningen tolka stadgarna lite mildare. När MfMs så fick chansen att boka internationellt kända grupper som No To

Co från Polen och Chicory Tip och Love Affair från England, så röstade man för det - efter en del diskussioner: "... *det fanns i alla fall folk, som var väldigt renlärliga när det gällde det här icke-kommersiella. Så länge jag kan minnas på alla möten som vi hade så var det nästan alltid någongång det kom upp. Vad är det här egentligen? Är det kommersiellt eller är det icke-kommersiellt? Det är väl aldrig nån, som har lyckats definiera det ... Den här typen av band som klassades som kommersiella, att dom över huvud taget kom på tal tror jag från början bottnade i att Inge [Mårtenson, min anm.] ville ha dit Tears en gång i tiden ... Det var ett svenskt band som var bra, men dom hade fel image för föreningen ... Så det var väl för att få in pengar helt enkelt för att kunna fortsätta och utvidga ... Jag minns några möten då det var väldiga diskussioner och voteringar. Och det här med Chicory Tip och Love Affair, det var en hård omröstning om det har jag för mig ... Fast det var inga allvarliga motsättningar egentligen, åtminstone uppfattade inte jag det så.*" (EB). Konserterna blev i varje fall publikmässigt lyckade: "*Det kom mycket folk på Chicory Tip och Love Affair, om jag minns rätt, så vi fick in pengar till att kunna ta dit andra band. Och det var det som var vårt argument: Se till att dra mycket folk så vi får in pengar så vi kan fortsätta med dom svenska banden och dom som inte är så kända.*" (EB).

I början ringde styrelsemedlemmarna själva runt och försökte boka band. "*Jo, jag har ringt runt till jättemånga band. Hoola Bandoola har jag haft kontakt med ... jag har ringt till väldigt många, som känner igen mig fortfarande. Mikael Wiehe träffade jag när vi bodde i Stockholm och dom skulle ha en spelning på Fågel Blå, och då kom han fram så här 'Hej, hej! Är du här igen?'*" (BK). Efterhand som föreningen blev

alltmer känd började banden själva höra av sig och en kontaktman (ibland två) utsågs i styrelsen för att ha hand om bokningarna. "*Jag jobbade som kontaktman och hade mängder av telefonnummer och blev uppringd utav massor av band från höger och vänster ... Jag fick kassetter skickade och så skulle man lyssna och ringa tillbaks och säga ...*" (EB). Musikrörelsens tidning Musikens makt kom med sitt första nummer i juni 1973. Den blev ett forum,

Omslag till Musikens makt nr. 9, 1975

i vilket de olika föreningarnas verksamhet kunde publiceras och på så sätt nå ut till många. *”Sen genom den här tidningen Musikens makt. Den var ju också ett viktigt forum för vad som var på gång ...”* (IP).

Artisterna ställde ofta upp på procent och på så sätt kunde MfMs hålla sig ekonomiskt flytande. De tog aldrig 100% utan det blev lite pengar över när utgifter som lokalhyra, annonser o.d. hade betalats. En vanlig procentsats var 75%. Det var riskfyllt för banden också eftersom man aldrig visste hur mycket folk som skulle komma. Därför ville en del ha en garantisumma och procent därutöver. Fasta gager tillämpades också. *”Jag minns gager i stil med 1500, 2000 sånt där. Det var standard på något vis. Och det ser man ju på inträdespengarna också ...”* (EB). För att hålla kostnaderna nere fick artisterna ibland bo hemma hos någon i föreningen. *”Thomas Wiehe sov över hemma hos Ingemar. Dom andra gick ut på Koppargrillen och åt och han var hemma och gjorde rågmjölsgröt och äpplebitar ...”* (BK).

Det har alltid varit mycket billigt att gå på MfMs' konserter. Inträdet skulle vara jämförbart med priset på en biobiljett. Det första året var inträdet 8 kronor (4 för medlemmar) och under 1974 cirka 10. 1976 kostade Janne Schaffer med Hörselmat och Jättetall 15 kronor (12 för medlemmar) och i början av 1977 kostade Jukka Tolonen Band 13 kronor. När MfMs fick sin lokal på Östergatan 11, invigd 13 februari 1981, låg inträdespriserna ett par år framåt fortfarande på 15 kronor (10 för medlemmar) för lokala band och 20 (15 för medlemmar) för icke-lokala. Under 1984-85 steg priset till cirka 30 kronor (25 för medlemmar). Undantag var jazzkonserterna i samarbete med ABF. Dessa kostade 35 kronor (30 för medlemmar).

Information om verksamheten

När MfMs just startats och styrelsen gjort upp planerna för verksamheten informerade man genast på Gymnasieskolans anslagstavlor. Där presenterades föreningen och information om kommande konserter gavs. Man försökte naturligtvis också värva medlemmar. Snabbt spred sig vetskapen om föreningen och trots att många tvivlade på styrelsens planer hade MfMs snart fått ihop hundratalet medlemmar. Information gavs också vid själva konserterna. *”Vi hade ju också information på konserterna, då vi pratade med folk och försökte få dom att bli medlemmar och det stod alltid någon liten skylt där ...”* (BK). Ibland användes okonventionella metoder för att locka folk: *”Den där konserten med ... var det Jan Hammarlund? när det var bandy samtidigt så vi var så få. Det kommer jag ihåg. Vi var borta på Idrottshuset. Vi åkte dit mitt under konserten och informerade i högtalarna. Vi gick upp till det där båset där dom satt*

och ropade ut i mikrofonen. Vi försökte övertala dom [d.v.s. publiken, min anm.] att komma och det kom ett par tre stycken efter eller vad det var ...” (BK). Affischeringen i skolorna och på offentliga anslagstavlor liksom i affärer i centrum sköttes ända från starten av medlemmarna. ”Vi gick runt i affärerna i stan och satte upp affischer om konserter. Ja, jag vet att jag var inne på Edsgatans affärer och tjtade. I pizzerian och i fotoaffären och i modehuset La Rita satte man upp en affisch.” (IP). Vid större evenemang affischerades också i Trollhättan och Uddevalla med omnejd. Flygbladsutdelning förekom ofta och ibland annonserades i ELA, som även gärna publicerade förhandsartiklar liksom en och annan konsertrecension. Hösten 1973 började Sveriges Radio intressera sig för föreningens arbete och 19 oktober sändes en intervju med MfMs i P2 klockan 20.00, i programmet ”Låt själv”. Programledare var Camilla Lundberg. Tre dagar senare presenterades föreningen av Tommy Rander i Ungdomsredaktionen P3, klockan 17.00. Nämnde Rander skrev också en artikel om MfMs i Aftonbladet 25 mars 1974. Lokalradion, Radio Trestad (numera Radio Väst), uppmärksammade också föreningen vid ett flertal tillfällen.

Organisationen

Medlemskap

Medlem i MfMs kunde man alltså bli för 5 kronor under de första åren. Det var viktigt för föreningen att ha många medlemmar dels för att det gav intäkter och dels för att man skulle kunna söka grundbidrag från Fritidsnämnden. Dessutom var det av största vikt att det fanns många som stödde föreningen och att en del av dem även hjälpte till med arbetet inför konserter o.d. ”Det var för att vi skulle få en fast ekonomi bland annat ... Vi uppmanade alla som blev medlemmar att vara med och jobba.” (BK). Medlemskapet gav naturligtvis vissa fördelar. En var att medlemmar fick rabatt på inträdet till konserterna, i början 50% och senare något mindre. En annan medlemsförmån var 10% rabatt i

Medlemskort i MfMs 1976.

Gillbergs musikaffär och hos Ljudcenter. Medlemskortet trycktes i häften och såldes vid konserterna. Dessutom delades häftena ut till styrelsemedlemmarna som försökte sälja så många som möjligt. ”Jag hade häften hemma och sålde till kompisar och släktingar. Hela min familj var ju naturligtvis medlem.” (EB).

Möten

Möten hölls till en början inte regelbundet och oftast hemma hos någon. De bestämdes från gång till gång och var ganska "öppna" till att börja med. Efterhand som verksamheten ökade hölls möten allt oftare och de blev alltmer formaliserade. Hösten 1975 bestämdes att styrelsemöten skulle hållas varannan vecka och stormöten en gång per månad. Denna periodicitet tycks i stort sett ha gällt under de närmaste åren. Lokalerna för möten har växlat under åren. Under de perioder som föreningen har haft egen lokal har möten hållits där. Protokoll skrevs men de var troligen väldigt enkla till en början, mera som "minnesanteckningar". Tyvärr finns inga protokoll bevarade förrän hösten 1975. Kassören hade en kassabok men det finns heller inga bevarade förrän samma år. *"Jag tror jag hade en kassabok till och med, med vad man fick in och sånt där. För då hade jag läst bokföring på Gymnasiet ..."* (IP).

Lokalfrågan och förhållandet till kommunen

Förhållandet till kommunen var i början ganska kylslaget. *"Jag har en känsla av att det var ganska avvaktande. Jag tror inte riktigt att dom på kommunen begrep vad vi höll på med i början ... därför att allt sånt här var ju så nytt och det fanns en förankring bland folk i vår ålder, men ingen annan begrep väl vad som hände i proggrörelsen egentligen."* (EB). Förmodligen kände föreningen inte heller till vad det fanns för bidrag att söka och det dröjde till 1974 innan MfMs fick sina första bidrag från Fritidsnämnden. Därefter fick man bidrag varje år utom de år man slarvade med ansökningarna. *"Det var ungefär den typen av kontakt vi hade med kommunen. Det var det att vi ville ha pengar och dom ville inte ge oss mer än dom var skyldiga."* (EB). Konserterna hölls under de första åren nästan uteslutande i Huvudnässkolans aula. Den låg centralt och hade skaplig akustik. Den var billig att hyra och dessutom fanns inte så mycket annat att välja på. Redan från starten ville MfMs ha en egen lokal och man uppvtaktade kommunen tidigt. *"Vi ville ju ha lokal. Vi var hos en av politikerna ... och då tyckte han att vi skulle vara i Idrottshuset, i någon korridor där ... Han tyckte det kunde bli så mysigt om man tände ljus och sånt där ... Du vet ju hur det ser ut i Idrottshuset?"* (BK). Lokalen skulle användas dels till att ha möten i och dels som musikcafé. *"Det blev lite ensidigt med konserterna just det att man träffade inte egentligen folk utan man gick dit för att lyssna och sen gick man väl hem. Det fanns ingenstans att ta vägen."* (IP). *"Och det var väldigt tidsbegränsat [d.v.s. konserterna, min anm.] och vi ville ha en egen lokal så vi kunde bestämma själva hur länge vi kunde stanna ... i stället för att sluta när vaktmästaren slutade."* (BK). MfMs hade

t.o.m. egna förslag på lokal. *“Vi hade också det här gamla Biblioteket ...”* [på Södergatan, min anm]. *Det hade varit perfekt som musikcafé för det låg för sig självt ...”* (BK). Det skulle dock dröja till slutet av 1973 innan MfMs fick sin första ”egna” lokal. Den låg på Kronogatan 19 och hade förut varit charkuteributik. MfMs hyrde bottenvåningen av SSU-Kärva som hade övervåningen. Det var tänkt att lokalen skulle användas som musikcafé och möteslokal. *”Dom [SSU-Kärva, min anm.] hade övervåningen och vi skulle väl ha det som musikcafé, för det var det som var det stora då att vi skulle inte bara sitta på konserter ... utan vi skulle kunna sätta oss och prata och fika och så samtidigt som vi lyssnade ... För det var ju vårt mål att ha ett musikcafé.”* (BK). Lokalen var alldeles för liten för rockkonserter men gick utmärkt att använda för trubadurer o.d. Den invigdes 20 december 1973 då Carin Kjellman och Ulf Gruvberg (senare Folk och Rackare) spelade. Dock kom föreningarna inte överens om praktiska detaljer och MfMs lämnade lokalen efter bara några månader. *”Jag har ett minne av att SSU sa, att dom ville flytta över oss till SSU och vi blev sura på dom och tyckte att det var inte alls vad vi ville ... Det var nånting att vi hörde, att deras mål det var att ta över musikföreningen till SSU. Det är ju inte säkert att det var så men vi hade diskussioner om det så vi lämnade det stället väldigt fort.”* (BK).

Sedan var MfMs utan lokal i ungefär ett år, närmare bestämt till i maj 1975. Då fick föreningen tag i en lokal på Residensgatan 26. Den var rivningshotad och hyran var 61 kronor i månaden + el. Där gjordes ett nytt försök att driva musikcafé. Lokalen gjordes färdig 28 november 1975. Till att börja med var caféet endast öppet på onsdagar, men man hoppades att längre fram kunna anordna konserter med trubadurer och jazzgrupper. Ganska omgående kom dock Hälsovårdsnämnden på besök och dömde ut lokalen som offentligt café. Där fanns bara kallt rinnande vatten och utedass. Dock hade man nu en möteslokal som kom att användas under några år framåt. MfMs letade enträget vidare efter nya lokaler. Ett musikcaféutskott tillsattes för att uppvakta kommunen om nya lokaler och flera förslag gavs, bl.a. Andréens färghandel och EPA-bageriet, men inget passade. Gamla Småskolan på Nygatan 15 användes sporadiskt, men den var också rivningshotad och revs 1980. I en direktsändning i Radio Trestad från Plantaget i Vänersborg 23 augusti 1978, strax innan första Bergalåtar, sade dåvarande ordföranden Andreas Andreasson angående stödet från kommunen: *”Jag tycker att stödet kan vara lite större från kommunen ... Dom kan ställa sig mera positiva till vår verksamhet ... Jag tycker vi fyller en stor funktion ... där ungdomar kan komma och samlas och lyssna på musik. Vi tycker*

att det kan vara värt mera pengar och mera stöd.”

Ett år senare, när MfMs hade arrangerat den andra succéartade Bergalåtarfestivalen och hade en hyfsad ekonomi, betonade dåvarande ordföranden Erik Blix i en direktsändning i Radio Trestad från Folkets Park i Vänersborg 8 augusti 1979, att det inte var ekonomiskt stöd föreningen i första hand ville ha, utan den ville bli tagen på allvar. *”Ja, det har varit kämpigt [d.v.s. med ekonomin, min anm.] under en lång rad år. Vi har väl räddat oss mycket med Bergalåtar. Just nu ligger vi väl hyfsat till. Men det vi framför allt saknar är inte ekonomiskt stöd utan ett seriöst mottagande från kommunpolitikernas sida här i stan... Dom skulle inse att vi är en seriöst arbetande förening med en massa kulturellt och musikaliskt intresserade människor. Dom skulle hjälpa oss att få en vettig lokal att vistas i där vi kan bedriva vår verksamhet, för det är omöjligt att bredda det kulturella utbudet för en sån här liten förening om vi inte har en vettig lokal att vara i. Hittills har vi hållit hus i en liten kåk som ska rivas och som det är nu har vi ingen klar ersättningslokal för den. Men det finns hus som står tomma i stan och vi skulle mer än gärna lägga ner både ideellt arbete och pengar på att rusta upp till exempel Gamla småskolan, som är en bra lokal om man gör nånting åt den ... Det tog ju bra lång tid och rätt mycket debatt innan dom [d.v.s. kommunpolitikerna, min anm.] var tvungna att ta det på allvar av andra skäl. Därför att vi fyllde ett behov nånstans”.* (EB).

På senhösten 1979, efter två framgångsrika Bergalåtarfestivaler 1978 och 1979, satte MfMs in en ordentlig stöt för att efter sju års (!) gediget arbete äntligen få en ändamålsenlig lokal. Man startade RMF-V, Rörelsen Meningsfull Fritid - Vänersborg, tillsammans med några andra föreningar bl.a. Fritidsfixarna. En skrivelse där man begärde en ”riktig” lokal skickades till Fritidsnämnden. Startskottet för samarbetet med RMF-V blev en fullsatt konsert 31 oktober med den kända gruppen Wasa Express och lokala Siddharta Gautama. En knapp månad senare, 24 november, höll RMF-V en stor demonstration i Vänersborg. Cirka 200 personer från ett 25-tal föreningar deltog. Resultatet blev att Fritidsnämnden beslutade att erbjuda MfMs en lokal i Kartens fritidsgård i Vargön cirka 7 kilometer från Vänersborgs centrum. Föreningen godkände den, men ansåg att den bara var ett provisorium och begärde en mer centralt belägen lokal i Vänersborg.

RMF-V fortsatte sitt arbete och 6 januari 1980 ordnade MfMs en ”Galakväll på Teatern” med lokala förmågor. Konserten ingick i en kampanj för RMF-V och hälften av intäkterna gick till RMF-V. Nu började det hända saker och 27 februari öppnade MfMs tillsammans med VIF, Vänersborgs Idrottsförening, ett musikcafé mitt i centrum, på Edsgatan

22. Trots att allt gick mycket lugnt till väga - Man hade t.o.m. kommit överens om att inte ens applådera de tre trubadurernas insatser för att inte störa - inkom klagomål från en granne och föreningarna tvingades att stänga redan efter första kvällen!!

Medlemskort i MfMs - VIF Musikcafé 1980.

Därefter fick MfMs dela lokal med Elevförbundet Älvsborg. Den låg på Bangatan 2F och tillhörde VHC, Vänersborgs Hockey Club. 12 april hölls ännu en stor demonstration för RMF-V, då cirka 225 personer deltog. Tack vare alla envisa påtryckningar och den stora succén med Bergalåtar 31 maj fick MfMs äntligen löfte om en permanent

“egen” lokal. Kommunen lovade en barack som skulle renoveras och flyttas till Östergatan 11. Lokalen, som skulle användas som musikcafé, invigdes 13 februari 1981. Kommunens uppbackning var total. Fritidsnämnden stod för alla fasta kostnader mot att MfMs stod för verksamheten. Fr.o.m. 1980 hade föreningen också fått årligt verksamhetsbidrag från Kulturnämnden. Den hade också stöttat med 500 kronor till konserten med Jukka Tolonen Band i januari 1977, 3000 kronor till Bergalåtar 1978 och 4000 kronor vardera till Bergalåtar 1979 och 1980 samt 1500 kronor till ”En galakväll på Teatern” i januari 1980.

Vad hände mer? 1978-1990

I slutet av 1977 gick MfMs verkligen på tomgång och det var nära att föreningen lades ner. *”Apropå MfMs så har ingenting hänt på fronten den här hösten. Majs årsmöte har inte blivit av ännu, så fan vet vart det bär hän. Visserligen har vi ju hela förra året diskuterat en nedläggning av föreningen, men ingenting blev av. Nu ser det dock ut som föreningen dött "av naturliga skäl", så att säga. Jag vet själv inte om jag är tillräckligt motiverad att jobba, men vore jag det så kan man ju ändå inte jobba ensam för en musik som det ej finns behov av tyvärr. Kanske är det ett enkelt sätt att komma ifrån problemet, jag vet inte.”* (Brev från Margareta Berzén 770928).

Dock lyckades medlemmarna med en kraftansträngning rädda föreningen. För första gången bildades olika utskott: informations-, organisations-, musikcafé- och lokalutskott och därigenom blev det fart på

föreningen igen. "Musikföreningen har äntligen sakta men säkert börjat arbeta sig framåt igen. Efter en rätt lång döperiod känns det som om folk börjar sakna konserter och möten. Vi har börjat jobba med utskott för att få igång lite mer organisation av alla aktiviteter. Det där med affischering och annat har ju aldrig fungerat tillfredsställande. Första konserten blir antagligen Messalina och Wenerbris i början av december." (Brev från Margareta Berzén 771112). Året därpå utsåg man också konsert-, alternativt verksamhets- och tidningsutskott. Under våren var det full fart med konserter och styrelsen satsade på att göra MfMs mera känt genom bl.a. programblad, som skickades ut till medlemmarna varje kvartal. Dessutom deltog föreningen, som ovan nämnts, i en direktsändning i Radio Trestad från Plantaget i Vänersborg 23 augusti, där bl.a. Tapto spelade och MfMs presenterade sig och gjorde reklam för Bergalåtar, som gick av stapeln 2 september. Vid denna festival medverkade Text & Musik, Zamla Mammaz Manna, Etron Fou, Gösta Linderholm, Fridorna, Hansanders Ensemble, Liv-Kören, Wargöns Accordion Club, Murray Pipes & Drums, Purex, Vargöns Storband, Indigo och Tapto. På grund av regn hölls den i Huvudnässkolans aula och ekonomiskt gick den i stort sett ihop. Ungefär 1000 personer besökte festivalen.

Under hösten 1978 behövde föreningen en paus efter festivalen. Eftersom denna varit så lyckad, bestämdes att ett nytt försök skulle göras följande år. Arbetet med Bergalåtar 1979 påbörjades i början av året och datum sattes till pingstafton den 2 juni. Hela våren gick åt till

Sky High gjorde stor succé vid Bergalåtar 2 juni 1979. Fr.v. Clas Yngström, Ulf Åhman, Börje Olevald. Foto: Anna Samuelsson Jirealm.

förberedelser varför bara några få konserter hölls. Vid Bergalåtar 1979 spelade Cornelis Vreeswijk, Peps Blodsband, Sky High, Skrotbandet, Siddharta Gautama, Wargöns Accordion Club, Thomas Wiehe, Vandas-folket med dansare, Gunnar "Siljabloo" Nilsson med Åke Johansson trio, Durex och Caddyz.

Festivalen blev en dundersuccé både ekonomiskt och musikaliskt. Den gav MfMs en stor vinst. Under festivalen blev det förseningar och Peps Blodsband var i tidsnöd. *"Vi hade tillstånd till midnatt. Då skulle strömmen dras, så den kompromisslöse polismästaren ... Men vi var försenade och förhandlade oss till slut till EN låt till. Då smög jag fram till Peps och viskade i hans öra: "Ni får bara spela en låt till. Kan ni köra ett medley på allt ni har?" Han fattade grejen direkt och de spelade nog i 40-45 minuter innan polisen avslöjade oss. Det var en snygg bluff, ha ha!"* (EB). Arbetet fortsatte därefter i de olika utskotten och tidningsutskottet publicerade sin första (och enda) tidning IfIs, Information för Informationens skull. Vid sidan av arbetet med konserter med Sky High, Trettioåriga Kriget och Wasa Express jobbade man, som tidigare nämnts, stenhårt med lokalfrågan under hösten 1979 och våren 1980. Redan i januari bestämde man datum för Bergalåtar 1980. Det skulle bli 31 maj. Våren gick med flera konserter, bl.a. med internationellt kända Pekka Pohjola Group från Finland och den engelska kvartetten National Health.

Bergalåtar 1980 blev också en stor succé med cirka 4000 betalande. Där spelade Eldkvarn, Dag Vag, M.A. Numminen, Hot Salsa, Göran Fristorp, Sun Street Big Band, Hanne Juul, Arne Schiötts kvintett, Siddharta Gautama, Tupto och Brytning. En konsert med Aston Reymers Rivaler hölls i oktober och i december hölls en kulturvecka med aktiviteter samtliga dagar. I veckan ingick konserter, teater, filmvisning, konstutställning, blåbärssoppeutdelning på Torget och en stor musikfest, kallad Vinterlåtar. Vid den deltog Afro Carib 80, TT Reuter, Pink Champagne, Lasse Tennander, After Shave, Musikskolans uppspelning, Summa Summarum, Gillis Jordans Bluesbreakers och Ramaskri. Kulturveckan blev ett ekonomiskt ras för föreningen. Förlusten blev cirka 35000 kronor!!

I mitten av februari 1981 öppnades, som tidigare nämnts, äntligen Musikcaféet på Östergatan 11. Fritidsnämnden stod för inköp av alla inventarier och alla fasta utgifter, inklusive två deltidsanställda städerskor. Föreningen fick dock betala musikernas gager. Caféet var öppet söndagar, måndagar och onsdagar och det blev en stor succé den första tiden. Man kunde träffas där och fika, lyssna på musik, spela spel och umgås. Det var fullt hus hela tiden. Några akustiska konserter hölls, bl.a. med Semler å Sell och Lasse Tennander. I slutet av mars spelade

visgruppen Te och Radio Trestad gjorde en direktsändning från Musikcaféet. Snart hörde Fritidsförvaltningen och Sociala Centralnämnden av sig. Tillsammans med dem arrangerade MfMs 10 april en mycket lyckad drogfri rockgala i Idrottshusets A-hall. 800 personer kom och Sky High, Ensamma Hjärtan och deFroster spelade. MfMs hade äntligen blivit erkänt och fått ett gott anseende i kommunen efter många års tappert strävande. Nu följde några år med mycket stor verksamhet. Under 1981 spelade ungefär 40 artister, 1982 närmare 80 och 1983 cirka 70 på föreningens arrangemang. Dessutom pågick caféverksamheten hela tiden.

Hösten 1981 inleddes med en konsert med lokala förmågor, som drog ungefär 500 personer. I oktober startade man med Fredagsrock varannan fredag, men snart utökades det till varje. I november hölls en stor konsert med nya vågengrupperna Diestinct och Raketerna i Huvudnässkolans aula och fredag före lucia hölls ännu en drogfri rockgala i samarbete med Fritidsförvaltningen och Sociala Centralnämnden. Där spelade Reeperbahn, Ståålfågel, Cab och lokala bandet Rising. Under hösten startade man även med skivförsäljning och tillsatte en närradio-kommitté. I mellandagarna hade man program dagligen, bl.a. visades en videoinspelning från Bergalåtar. Fr.o.m. 1982 var det Fredagsrock varje fredag och man började så smått med program även på onsdagar, exempelvis jazz och klassisk musik. I januari och februari arbetade man hårt för att än en gång arrangera Bergalåtar i Hunnebergsbacken, men den lokala skidklubben Vargöns Alpin sade nej och projektet gick i stöpet. Några alternativ togs fram, bl.a. Bergagården, men det ansågs

inte bra nog. I stället bestämde man sig för att lägga ner Bergalåtar och göra en ”mindre grej”. Denna ”mindre grej” blev en musikfest i Folkets Park 5 juni med 15 (!) lokala band och Lasse Tennander.

Under denna vår fick MfMs sin första anställda, Tina Lindgren, som jobbade heltid 1 februari till 11 juni 1982.

Tjänsten behövdes verkligen då föreningen under året hade närmare 80 arrangemang. I arbetet ingick bl.a. att avlasta styrelsen från löpande administrativa uppgifter, informera om föreningen i skolorna, sköta affischering och göra inköp till Caféet. Dessutom söka bidrag och ta kontakt med studieförbunden för att organisera studiecirklar samt ta

Tina Lindgren, heltidsanställd på Musikcaféet. Fotograf okänd.

fram förslag till repetitionslokaler. Hösten fortsatte med Fredagsrock på fredagarna och jazz vissa onsdagar. En studiecirkel i jazzdans kom igång och 18 december firade MfMs 10-årsjubileum med en musikfest på Vänersborgs Teater. Där spelade Cab, Viva! och de lokala banden Archie Mjäll och Concha Band. Under våren 1983 samarbetade föreningen med ABF, främst när det gällde jazzkonserter. Detta samarbete, som skulle hålla i sig några år framåt, gav vänersborgspubliken många fina jazzkvällar. Mynta, Hawk on Flight, Lars Jansson trio, Opposite Corner och Guitars Unlimited var några som uppträdde. Under våren visade MfMs film några gånger, under rubriken ”Nattbio”. En musikfest anordnades i Folkets Park i början av juni. Denna gång med ett par ”större” band, Sky High och Attentat, samt lokala band. Under våren märktes en publikmässig nedgång, möjligen p.g.a. övermättnad?

Vänersborgsgruppen Sarah Bernhard spelade vid Musikfesten i Folkets Park 4/6-83 och på Café Minimal 2/5-84. Flera av medlemmarna var starkt engagerade i MfMs. Uppifrån: Anna Nilsson, piano, Hippas Eriksson, sång, Lotta Eldh, trummor, Åsa Torrestad, gitarr, Pia Jörhall, bas. Foto: Peter Ström, ELA.

Inför hösten bestämde styrelsen sig för att göra Musikcaféet mysigare och publikvänligare. Man satte upp ett scendraperi och köpte speglar, lampor, tavlor o.d. Dessutom döptes Musikcaféet om till Café Minimal och gjordes till en rockklubb i stället. Flera kända band spelade under hösten och Riksradios Rockdepartementet kom och spelade in Commando M. Pigg 2 oktober. Under hösten arbetade man också hårt med att försöka ordna repetitionslokaler till stadens band. Ett förslag var att MfMs skulle få ta över det s.k. fattiggården på Holmängen. Det skulle kunna användas både som allaktivitetshus och repetitionslokal. MfMs hade möten tillsammans med bl.a. ABF och TBV, som var intresserade av att stötta förslaget. Det föll dock på att det skulle kosta flera miljoner att rusta upp huset. Politikerna meddelade dock, att IOGT-logen på Edsgatan 6 skulle köpas av kommunen och att MfMs skulle få tillgång till den i stället.

Månd 30/1: Von Zamla, Café Minimal. Inträde: 30 kr/35 kr. Publik: ca 30. Samarr: ABF.
Torsd 2/2: Blinda Barri, Café Minimal. Inträde: 25 kr/30 kr. Publik: ca 30.
Fred 10/2: Ace, Café Minimal. Inträde: 15 kr/20 kr. Publik: ca 50.
Fred 17/2: So what! Café Minimal. Inträde: 15 kr/20 kr. Publik: ca 20.
Torsd 23/2: Comrado M Pigg, Café Minimal. Inträde: 25 kr/30 kr. Publik: ca 100.
Fred 2/3: Cortex, Café Minimal. Inträde: 25 kr/30 kr. Publik: ca 50.
Onsd 7/3: Mount Everest, Café Minimal. Inträde: 30 kr/35 kr. Publik: ca 45. Samarr: ABF.
Fred 16/3: Urtarden Linden, Café Minimal. Inträde: 25 kr/30 kr. Publik: ca 15.
Onsd 21/3: Jöker Unit, Café Minimal. Inträde: 30 kr/35 kr. Publik: ca 30. Samarr: ABF.
Fred 23/3: Clockwork Orange och Marionet, Café Minimal. Inträde: 20 kr/25 kr. Publik: ca 100.
Onsd 28/3: Opposite Corner med Annika Skoglund, Café Minimal. Inträde: 30 kr/35 kr. Publik: ca 50. Samarr: ABF.
Lörd 31/3: Rövama och Bellwood Stars, Café Minimal. Inträde: 25 kr/30 kr. Publik: "Det kom inget folk, så Rövama stuntade i allt spela". (MP 840402 § 5)
Lörd 7/4: Lolita Pop och Camouflage, Café Minimal. Inträde: 35 kr/40 kr. Publik: ca 130. Samarr: TBV.
Onsd 11/4: Monica Borrfors Quintet, Café Minimal. Inträde: 30 kr/35 kr. Publik: ca 40. Samarr: ABF.
Torsd 12/4: Europe, Huvudnässkolans aula. Inträde: 35 kr. Publik: ca 700. Samarr: ABF, SSU.
Fred 13/4: Fun Club och Zenit, Café Minimal. Inträde: 25 kr/30 kr. Publik: ca 30.
Tisd 17/4: Sammy Remington Band, Café Minimal. Inträde: 30 kr/35 kr. Publik: ca 50. Samarr: ABF.
Fred 27/4: Twiceaman och Sällskapet, Café Minimal. Inträde: 25 kr/30 kr. Publik: ca 30.

Utdrag ur bokens redovisning av arrangemang vinter/vår 1984.

och de lokala banden Archie Mjäll, Andra sidan, Camouflage och Remo. Tyvärr kom bara 250 personer och det blev en stor ekonomisk förlust för föreningen. Under hösten 1984 aktualiserades lokalfrågan på nytt. Beskedet om MfMs skulle få nya lokaler i IOGT-logen på Edsgatan 6 dröjde och föreningen bestämde sig för att göra ett uppehåll med rockverksamheten tills beslut fattats.

Dock fortsatte man under hösten med jazzkonserter i samarbete med ABF. Under hösten slutade flera av styrelsens medlemmar och fem nya valdes in. Deras uppgift blev att utreda lokalfrågan och att på nytt få fart på rockverksamheten. Det skötte de med den äran, för på våren arrangerades tre riktigt stora konserter: Richard Lloyd, Imperiet och Lolita Pop. Dessa kunde genomföras bl.a. tack vare 19000 kronor i KUR-bidrag och bidrag från flera studieförbund. På sommaren flyttade MfMs ut ur

I november fick föreningen en AMS-anställd igen. Kenneth Berrio arbetade 15 november 1983 till 30 april 1984 med liknande uppgifter som Tina Lindgren hade haft. Musikcaféet skulle bl.a. ha öppet på dagtid för Huvudnässkolans elever. Konsertverksamheten fortsatte i ungefär samma omfattning som förut. 30 november spelade den internationellt kända amerikanska gruppen Unknown Gender. Under våren 1984 intensifierades samarbetet med ABF och man arrangerade förutom jazzen på onsdagarna konserter med Von Zamla, Europe och Tommy Körberg & Stefan Nilsson.

MfMs fick också för första gången bidrag från Kulturrådet (KUR-bidrag) via Kontaktnätet, 10000 kronor. Vårterminen avslutades med en stor musikfest i Folkets Park 2 juni. Spelade gjorde Eldkvarn, Dead Scouts, Memento Mori

baracken på Östergatan 11, där föreningen varit i drygt fyra år och under denna tid haft sin största verksamhet någonsin. Lokalen togs över av PRO, Pensionärernas riksorganisation. Under hösten och vintern 1985/1986 renoverades IOGT-logen på Edsgatan 6 och fram på vårkanten stod den klar. MfMs, som inte kunnat ha någon verksamhet eftersom lokal

MfMs styrelse ca 1984. Fr. v: Claes Theliander, Tina Lindgren, Kaj Karlson och Fredrik Wegraeus. Fotograf okänd.

saknades, döpte lokalen till Café Eloge och invigde den 21 maj 1986 med en rockgala med lokala banden Black Eagle, Delirium T, Free Ride och Mania. Under hösten hölls tiotalet konserter, både med lokala förmågor och mera kända artister, som M.A. Numminen.

Kusin Vitamin var en av de mest framgångsrika grupperna i Trestadsområdet och spelade fem gånger hos MfMs. Här ses gruppen i samband med radioinspelningen 10 december 1986. Medlemmar från Vänersborg och Uddevalla utgjorde stommen i bandet, som ombildades tre gånger. I denna upplaga ses fr.v. Lasse Andersson, bas och klaviatur; Håkan Malmberg, sax och klaviatur; Kaj Karlson, gitarr; Marie Flodén, sång, Peter "Svinto" Johansson, klaviatur; Gunilla Netin, sång, Bertil "Berra" Holmgren, trummor och bas samt Dan Karlson, sång. I originalupplagan från 1981 ingick förutom Dan, Kaj och Håkan, Raymond Karlsson, trummor, Lars Karlsson, bas och Rey-Ove Karlén, klaviatur. Martin Thorsell spelade trummor i andra upplagan. Foto: Christer "Krydde" Olsson, som också var gruppens ljudtekniker.

MA Numminen var ett av dragplåstren vid Bergalåtar 31 maj 1980. Här ses han dock spela på Café Eloge 12 november 1986. Medmusikant är Pedro Hietanen. Foto: Christian Albinsson.

ordnades vid oktobermarknaden "Konstcafé" med unga utställare från Vänersborg. Detta blev mycket lyckat och återkom även under 1989 och 1990. En del av bidragspengarna under dessa år användes till att göra i ordning PA-anläggningen och man satsade främst på lokala band, ungefär en gång per månad. Publiksiiffrorna var tyvärr ganska låga och föreningen hamnade i en farlig ond cirkel. Kostnadsläget blev så högt att ekonomin, som hade urholkats rejält de senaste åren, inte räckte till någon stor verksamhet. Bidragen minskade p.g.a. att verksamheten minskade och verksamheten minskade p.g.a. att bidragen minskade. För 1990 var verksamhetsbidraget bara 5000 kronor och samma summa avsattes för 1991. Under senare delen av 1990-talet levde MfMs upp igen och Vänersborg blev ett av Sveriges ledande hardcorecenter tillsammans med Umeå och Linköping. Föreningen levde kvar till slutet av 1990-talet. Men det är en annan historia och det sista decenniet får dokumenteras av någon annan.

10 december spelade Radio Trestad in den lokala gruppen Kusin Vitamin. MfMs hjälpte också Restaurang Strömsborg med de praktiska detaljerna vid en rockbandstävling, som pågick några månader och dessutom hade man en kurs i PA-teknik. Våren 1987 hade föreningen en eller ett par konserter per månad med blandade publiksiffror. Återinvigningen 18 februari av Vänersborgs Teater efter ombyggnaden av Kulturhuset drog över 200 personer medan Macaroni Club Band på Café Eloge bara lockade 4! På hösten var konserterna få och man satsade på "öppet hus" på onsdagar. Det fungerade som en mindre fritidsgård där elever från högstadieskolorna träffades och kastade pil, spelade spel, lyssnade på musik och fikade. Fredagen före jul hade man också ett disco för ungdomar över 15 år. Fem konserter hölls under första halvåret 1988 och under hösten

Efterspel

Under hösten 2012 väcktes idén att fira att MfMs fyllde 40 år. En festkommitté, bestående av bl.a. Lotta Eldh, Erik Blix, Kaj Karlson, Lotta Josefsson, Ben Brunsson, Åsa Torrestad och Kenneth Berrio Garcia, bestämde att festen skulle hållas 10 november på Quality Hotel. Mer än 250 personer kom på buffé eller nyttjade baren och fick njuta av musik av bl.a. Trettioåriga Kriget, Felix Felix, Fast i träsket, The Wife och Holmes. Nostalgitrippen bestod också av en utställning med bilder från åren som gått och härlig samvaro mellan folk, som inte träffats på åtskilliga decennier.

Affisch till Musik för Musikens skulls 40-årsjubileum 10 november 2012. Gjord av Åsa Torrestad.

Du som vill läsa hela historien om MfMs kan köpa boken av författaren (callkaj@hotmail.com) Bergalåtarfestivalerna finns utförligt beskrivna i Roger Skoogs bok (se litteraturlistan nedan)

Läs också gärna Anders Kauffeldts utmärkta bok om Vänersborgs musikliv under 1960-talet

Källor

Muntliga källor

Birgitta Käll, ordförande i MfMs, intervju Kode 900611

Ingemar Persson, kassör i MfMs, intervju Kode 900611

Erik Blix, ordförande i MfMs, intervju Gräsö 900625

Medlemmar i MfMs och andra intresserade genom åren vid alla möjliga tidpunkter och tillfällen

Korrespondens

Brev från Margareta Berzén till författaren 770928 och 771112

Litteratur

Karlson, Kaj: Musik för Musikens skull : en dokumentation av musikrörelsen och dess fortsättning i Vänersborg åren 1972-1990. Vänersborg : Älvsborgs Länsmuseum, 1991

Karlson, Kaj: Musik för Musikens skull : en dokumentation av musikrörelsen och dess fortsättning i Vänersborg åren 1972-1990. Klippbok. Vänersborg : Privat, 1991

Kauffeldt, Anders: Memphis, Liverpool & Lilla Paris : rock och pop i Vänersborg på 60-talet. Vänersborg, 2022

Lagerqvist, Kjell: Musik för Musikens skull, den nya unga föreningen. Ingår i Vänersborgaren 1982 nr. 5, s. 6-7

Skoog, Roger: Bergalåtar 1978-1980, Ingår i Från Västervik till Hultsfred: svenska musikfester 1966-1986, del 2, s. 10-46. Uddevalla: Skogstokig förlag, 2022

Wintzell, Elisabet: Musikförening i småstad. Lund, 1981 (2-betygsuppsats i musikvetenskap)

*Kaj Karlson
Bibliotekarie och musiker, en
av grundarna till MfMs.*

Introduktion till Vägnamnen i Vargön

Vänersborgslektorn, fil. dr. Herbert Bartholmes uppsats ”Vägnamnen i Vargön” publicerades första gången i Ortnamnssällskapet i Uppsalas årsskrift 1980. Lagom till jul samma år såldes en särupplaga i form av ett stencilerat häfte i handeln i Vargön och Vänersborg. Dess förstaupplaga på 200 exemplar sålde snart slut och en andraupplaga trycktes upp. Bakom uppsatsen låg ett mångårigt och mycket gediget researcharbete, som bl a inbegrep flertalet intervjuer med äldre vargöbor.

Vännen och kollegan, och inspiratören till Bartholmes uppsats, lektor Ingvar Fredriksson, som två år tidigare fått sin uppsats ¹⁾”Gatunamnen i Vänersborg” publicerad i Ortnamnssällskapetets årsskrift, recenserade Bartholmes uppsats i Elfsborgs Läns Annonsblad den 16 december 1980 och skrev bl a:

”Herbert Bartholmes har skrivit en bra uppsats. På det mycket begränsade utrymme han har haft till förfogande har han fått med mycket. Särskilt tycker jag det är värdefullt, att han så ingående försökt klara ut, varför en väg fått ett visst namn och ofta utförligt gått in på de historiska förhållanden som ligger bakom. Det har blivit ett stycke god hembygdshistoria.”

Herbert Bartholmes föddes i Neuwied i västra Tyskland 1923 och kom till Sverige 1943. Han innehade under många år en lektorstjänst i tyska och historia vid Gymnasieskolan i Vänersborg. De sista åren av sitt liv var han medlem i Vänersborgs Söners Gille. Bartholmes dog 1999.

Karl Bernling

Ledamot av årsskriftsnämnden

---

¹⁾Artikeln även publicerad i Vänersborgs Söners Gilles årsskrift 2020, sid. 75

Vägnamnen i Vargön

Av

Herbert Bartholmes

Industrisamhället Vargön ligger mellan Göta älv och Halle-/Hunneberg i Västra Tunhems socken i Väne härad i Västergötland. Till utgången av 1973 bildade V Tunhem egen kommun, som den 1 januari sammanslogs med flera till Vänersborgs kommun. Samhället har nu c:a 5.500 invånare. Det har vuxit upp under de senaste hundra åren strax norr om pappers bruket, som 1871 grundades av Nils Ericsons söner på ön med samma namn.

Om Vargön (belagt sedan 1654) antas allmänt, att det hör ihop med vargarna, som till 1800-talets mitt fanns på intilliggande Halle- och Hunneberg.

Något söder om nuvarande samhälle låg till 1800-talets mitt Rånnums by, som till 1400-talet bildade egen socken. Den egentliga byn bestod av de gårdar, som från 1600-talet till skiftena under förra delen av 1800-talet bar namnen Storegården, Olofsgården (Byn), Snickaregården (Mellomberga), Andersgården (Skattegården) och Runnarebo (Kronojägarbostället). Dit hörde herrgården Rånnum vid Göta älv, med underlydande gårdar och torp: Vargön, Fåfengan, Esbjörntorp, Millanhuset, Dalbotorp, Kasen, Tomten, Fyrkanten samt utflyttargårdarna Repelycke, Björkås, Siggestorp, Gunnarstorp, Tollestorp. Öster om byn låg Sandgårdet, Karten, Hästevadet, Härveden, Bergagården, norr om byn Lindås, Kvarntorp, Fågelgården (Bråten), Smällen, Linboda, Sjöboda, Viksängen, Bockegården, söder om byn Västanå, Nygård med Hagen, Lugnet, Foxhill (Fockkil).

Många av de nämnda gårdarna och torpens namn ingår i nutida vägnamn, men flera har även gett namn åt gamla körvägar, av vilka några finns kvar, medan andra har fått annan sträckning, även om nuvarande namn i en del fall endast gäller för en del av sträckningen: Bergagårdsvägen, Gunnarstorp svägen, Lilleskogsvägen, Nordkroksvägen, Nybrovägen, Siggestorp svägen, Storegårdsvägen, Tomtevägen.

Namnen på gårdar och annan äldre bebyggelse som ingår i många av vägnamnen behandlas i följande verk: Sveriges ortnamn, Ortnamnen i Älvsborgs län band XII, Väne härad, Stockholm 1906 (SOÄ=Ortnamnen i Älvsborgs län); Gustaf Lundén, Tunhems gäll, Trollhättan 1951; Hilding Johansson, Tunhemsboken, Trollhättan 1965.

En del namn på bebyggelser, terrängar och äldre vägar har upptecknats av Lars Madsén (åren 1927-31), Lars Magnus Svennungsson (åren 1932-36) och finns i Ortnamnsarkivet i Uppsala liksom en pro-seminarieuppsats av Inger Bengtsson. Ortnamnen på Halleberg och i dess närmaste omgivning, 1941 (OAU=Ortnamnsarkivet i Uppsala, acc-nr A 1041).

Det som är behandlat i ovan nämnda arbeten upprepas inte i min uppsats, såvida jag inte har kommit fram till en avvikande uppfattning. Däremot tas sådant upp, som är nämnt i andra arbeten och som endast är relevant för enstaka vägnamn.

Om de vägnamn, som i enstaka protokoll och andra kommunala papper dyker upp i slutet av 1948, finns inget i kommunens protokollsböcker. De används i kyrkoböckerna sedan den 1 januari 1949; i skolkatalogerna 1948/49 är de införda med blyertspenna i efterhand och i telefonkatalogerna trycktes de först 1953. Enligt vittnesbörd var det dåvarande kommunalkamrer John Hult (1888-1950), som införde vägnamnen 1948. Det finns även en projekteringskarta från 1948, på vilken dessa vägnamn är angivna. Förutom befintliga vägar är även projekterade vägar inritade och namngivna, både sådana, som byggdes senare och sådana, som aldrig kom till.

Förutom vägnamn efter äldre bebyggelse dyker redan 1948 de första gruppbildande namnen upp, visserligen med lokal anknytning. Detta gäller för alla de namn, vilkas första led består av namn på asagudar och på affärsidkare eller av benämningar för däggdjur, fåglar och träd. Dessa benämningar hade använts i Vargön sedan 1920-talet som kvarternamn.

De 1958-69 införda vägnamnen föreslogs av kommittén för nya vägnamn (vägnamnsberedningen). 1964 föreslogs ombenämning av sexton vägar. Elva av dessa hade till dess endast genom tillägget Övre, Nedre, Östra, Västra och *Lilla* skilt sig från en annan väg. I byggnadsnämndens och vägföreningens handlingar från 1964 nämns de då aktuella ombenämningarna flera gånger, dock ej i kommunfullmäktiges protokoll, trots att denna då var ansvarig i denna fråga. Från 1970 till kommunsammanslagningen 1974 hade detta ansvar delegerats till byggnadsnämnden, som beslöt i synnerhet om namnen med idrottsmo-

tiv invid Hallevis idrottsanläggningar (Halleskog I), vilket framgår av dess protokollsbok för 1971.

Sedan den 1 januari 1974 föreslås nya vägnamn av stadsingenjörskontoret i Vänersborgs kommun, de föreläggs postkontoret för granskning, behandlas i kulturnämnden och i byggnadsnämnden, innan de beslutas av kommunfullmäktige. Sålunda behandlades vägnamnen i Halleskog III den 31 mars 1978 i byggnadsnämnden och beslutades den 19 december 1978 i kommunfullmäktige.

Under mitt arbete med Vargöns vägnamn har jag haft beredvillig hjälp av många människor, särskilt av sådana, som har medarbetat eller medarbetar i följande föreningar och institutioner: V Tunhems hembygdsförening, f d Västra Tunhems vägnamnberedning, V Tunhems och Vänersborgs kommun, Vänersborgs stadsbibliotek, Ortnamnsarkivet i Uppsala, länslantmäterienhetens arkiv i Vänersborg, Vargöns AB:s bruksarkiv. Vid namn nämner jag endast min kollega docent Ingvar Fredriksson, som har initierat detta arbete, gett mig goda råd i flera frågor, följt arbetets gång och kritiskt läst manuskriptet. Min uppställning ansluter sig till den han använder i sin uppsats om gatunamnen i Vänersborg i årgång 1978 av denna publikation.

1

I denna avdelning förtecknar jag alla vägnamn och tolkar dem. Årtalet efter ett namn anger – om inte annat sägs – den tidpunkt då namnet möter första gången i kommunens olika protokoll och handlingar.

Bland de 115 namn, som nedan finns som uppslagsord, fungerar just nu 84 som adress vid vägar inom samhället. Då har jag räknat med de ännu inte färdiga vägarna och den ännu inte färdiga bebyggelsen inom Halleskog III. Av de övriga namnen är de flesta äldre vägnamn, som har ersatts (ofta vägduppletter med tillägget Norra, Södra, Västra, Östra, Nedre, Övre).

En del namn på vägkorningar och vägsluttningar är med, av vilka endast Fyrkanten är officiellt (Kapellbacken, Släggeliden, Trekanten, Tyskebacken). Även några av vägnamnen är ej officiella (t ex Hjelms väg, Stålbrovägen). De vägar, som under pappersbrukets första årtionden låg närmast fabriken och sammanfattades som bostadsområdet Vargön (bredvid Gunnarstorp, Repelycke, Siggestorp, Tomten osv), ingår numera i själva fabriksområdet. De flesta bostäderna på Fabriksvägen, Nybrovägen, Parkvägen, Sjöbodavägen, Smältverksvägen, Strandvägen är rivna eller har fått andra uppgifter. En del vägar leder från samhället till enstaka gårdar eller andra mål, men saknar bebyg-

gelse, vägskyltar och adresskaraktär (Herrgårdsallén, Rånnumsvägen, Viksängsvägen, Domarringsvägen, Kyrkstigen). Av de planerade men ej byggda vägarna har jag endast upptagit Stora och Lilla Hästevadsvägen som uppslagsord, eftersom dessa förekommer på turistkartan. Flera andra uppträder dock i de avdelningar, där jag redovisar efter- och förleder.

Balders väg 1964 – gruppnamn. Se *Valhallavägen*.

Bandyvägen 1971 – gruppnamn.

Baståvägen 1960, projekterad 1948 – efter Bastån, som i vägens relativa närhet kommer ner från Hunneberg och rinner ut i Göta älv.

Berggårdsvägen 1945 – leder till Bergagården genom *Bykleven* (=Kartekleven) uppför Hunneberg, äldre namn: *Kartegatan*. En bro leder över Byklevsfallet (=Kartefallet).

Bergklevsvägen, före 1948 namn på *Hallebergsvägen* (=Lugatan).

Bergstigen 1958 – leder upp mot Hallebergs fot.

Björkliden, före 1948 namn på *Gumsevägen* (=Norra Gumsevägen), efter lägenhetsnamn för Repelycke 1:32, Nordkroksvägen 113, sedan 1922.

Björkvägen 1948 – gruppnamn. Sedan 1920-talet fanns här Björken som kvartersnamn.

Björkås dammar – se *Repelyckevägen* och *Sandbergs väg*.

Björkås trappor – se *Sandbergs väg* och *Trappvägen*.

Björkåsvägen, ursprungligen namn på två körvägar till gården Björkås, (norrifrån se *Mellersta Gumsevägen*, söderifrån Älgvägen och *Nedre Björkåsvägen*). Nuvarande *Björkåsvägen*, 1964, leder till gården Björkås. Äldre namn: Övre Björkåsvägen.

Björnvägen 1948 – gruppnamn. Sedan 1920-talet fanns här Björnen som kvartersnamn. Den sista björnen sköts här i trakten 1851.

Blåsippevägen 1978 – gruppnamn.

Bygatan kallades vägen mellan den egentliga Rånnums bys 6 gårdar före skifte 1833. Den var 12 alnar bred (västgöotalagens jordabalk stadgade 7 alnar för bygata). Den låg vid nuvarande riksväg 44 söder om nuvarande samhälle.

Bokeliden – gångstig genom Bokedalen mellan Halleberg och Häcklan. Utgår från Draget i Storegårdskleven, leder först genom en bokallé, som torde vara c:a hundra år gammal. Efter ett kalhygge med uppväxande bokskog går stigen neråt genom Russkleven och når Lilleskogsvägen 110 mellan Härveden och Järpetorp.

Bykleven – se *Berggårdsvägen*.

Börjessons väg 1948 – efter handlanden G Birger Börjesson (1879-1960), som bodde vid nr 10.

Dammvägen 1964 – leder till Björkås dammar, äldre namn: Övre Dammvägen.

Domarringsvägen 1969 – leder till *Hästevads stenar* (=Odins domarring). Se *Valhallavägen*.

Draget – se *Hallebergsvägen*.

Duvevägen 1948 – gruppnamn. Sedan 1920-talet finns här Duvan som kvartersnamn.

Ekelundsvägen 1964 – efter kronotorpet Ekelund på Hunneberg.

Ekvägen 1948 – gruppnamn. I början förekom även stavningarna *Eke-*, *Eken-*. Sedan 1920-talet fanns här Eken som kvartersnamn.

Fabriksvägen 1948 (i muntligt bruk äldre) – leder till fabriken (=pappersbruket), hette efter Östra Fabriksvägens tillkomst *Västra Fabriksvägen*, fick 1964 tillbaka sitt gamla namn.

Falkvägen 1974 – gruppnamn. Sedan 1920-talet fanns Falken som kvartersnamn, dock på annat håll.

Fritidsvägen 1971 – gruppnamn.

Fröjs väg 1948 – gruppnamn. Se *Valhallavägen*.

Fyrkanten, som vägnamn 1964 (i stället för *Nybrovägen* 1-3, urgammalt namn på den plats, där vägen mellan *Nordkroken* och *Malöga* (och *Tunhem*) korsade vägen mellan *Rännums kvarn* (vid *Nye bro*) och *Storegården* (och *Lilleskog*), som även var namnanledning för torpet Fyrkanten strax nordväst om korsningen (på karta 1814). På 1930-40-talen kallades busshållplatsen vid Fyrkanten för Trekanten (efter en trekantig gräsmatta mellan hållplatsen och bensintappen). Om platsen med samma namn, som ligger några hundra meter norrut vid Nordkroksvägen, se *Trekanten*. Namnet *Fyrkanten* finns sju gånger i Svensk Ortförteckning 1965.

Grabbeplan – se *Grabbevägen*.

Grabbevägen 1948 – efter Gustaf Nilsson, 1860-1927, kallad Grabbe-Gustaf (eftersom han antingen grabbade tag i folk eller grabbade åt sig kommunala uppdrag). Han bodde vid nuvarande Källstigen 13. Hans ägor sträckte sig ner till den rågång, som fick bära hans öknamn, tills den 1964 kallades *Helenebergsvägen*. Även en *Grabbeplan* var planerad enligt projekteringskartan 1948.

Granvägen 1948 – gruppnamn. Sedan 1920-talet fanns här Granen som kvartersnamn.

Granåsvägen 1964 – leder till åkermark och f d torp Granås, som hörde till Björkås (nämnd i skifteshandlingar 1833), =nuvarande Hal-

leskog III. Tidigare namn: *Nedre Granåsvägen*. Granåsvägen förlängdes 1961 söderut längs Repelyckes gamla stengård mot Siggestorp, sammanbands 1974 med Stationsvägen, förlängdes 1979 norrut till Björkås-Gunnarstorps gamla rågång mot Skogens marker, ersätter i sin norra del gamla *Björkåsvägen* (del av gamla *Kyrkstigen*).

Grålaggs väg 1964 – efter myrmarken Grålagg på Hunneberg och efter kronotorpet därstädes, som har namn efter denna.

Gumsevägen 1978 – förleden förmodligen förvanskning av förleden i mark- och torpnamnet *Gungsebacken*, vars första led troligen innehåller dialektordet *gungsa* 'gunga'. Inger Bengtsson antar att vagnarna gungade, när man körde nerför backen. Den lilla backen på Nordkroksvägen utjämnades, när vägen byggdes om 1932-1933. Namnet *Gungsebacken* är belagt i avsöndringsakten för Repelycke 1:9, nuvarande Gumsevägen 2, från år 1913. Vägen kallades före 1948 *Björkliden* och hette sedan 1948 *Norra Gumsevägen*.

Gungsebacken – se *Gumsevägen*.

Gunnarstorpsvägen 1964 – leder mot gården Gunnarstorp vid nuvarande Skogsvägen 24. Såsom namn på vägens norra del belagt sedan 1945. Vägens södra del hette före 1948 *Siggestorpsvägen* (ledde söderut till Siggestorp) och sedan 1948 *Västra Gunnarstorpsvägen*.

Hagens väg 1964 – efter mark- och torpnamnet Hagen (under Nygård) mellan torpen Lugnet och Fockkil (äldre Foxhill) vid Hunnebergs fot. Vägen ligger inte i torpets omedelbara närhet.

Hall och Halleberg – se *Hallernavägen*.

Hallebergsvägen 1948 – leder till och uppför Hallebergskleven (äldre: Bergkleven), hette tidigare *Bergklevsvägen* eller *Lugatan*. En del av vägen ingick i den gamla *Kyrkstigen*. Kleven kallas i Carl von Linné, *Västgöta Resa* (1746, sid 225), *Draget*, och samma namn bär ett torp i klevens övre del.

Hallernavägen 1948 – leder över terrängen *Hallerna*, där förr torpet *Hallerna* (under Siggestorp) låg. I äldre dokument möter även ofta stavningen *Hallorna*. *Hall-haller* och *halla-hallor* betyder i den här trakten 'stenplatta' och 'hälleberg, flatberg'. Flatberget av gnejs finns här under jordytan, men träder i dagen vid Nordkroken (marknamnet finns t ex även i Vassända, numera i samma kommun). *Hall-hallar* däremot betyder 'skär', så t ex *Lindåshallarna* i Göta älv alldeles i närheten. Helge Lindberg förbiser detta fullständigt i sin för övrigt utmärkta uppsats om nordsvenska ortnamn med *Häll-*, där alla namn hänförs till grundbetydelsen 'sluttning' (OUÅ=Ortnamnsällskapet i Uppsala årsskrift, 1951, sid 3-13). Ordet *hall* 'stenhäll' möter vi även i

det gamla namnet *Hall* och det lite nyare *Halleberg* (för samma berg) liksom i de nya namnen för bostadsområdena *Halleskog* I, II, III, IV från 1970-talet och för idrottsplatsen *Hallevi* från 1961.

Halleskog och *Hallevi* – se *Hallernavägen*.

Helenebergsvägen 1964 – efter lägenheten Heleneberg (nr 12, Repelycke 1:24, avst 1918), tidigare namn: *Grabbevägen*. En del av vägen har före Margretebergsvägens tillkomst (på 1890-talet) varit del av tillfartsväg till Repelycke.

Herrgårdsallén 1962 – leder till Rånnums herrgård, tidigare namn: *Ladugårdsallén*. Alléns almträäd planterades 1902 av Rånnums ägare M P Breithaupt-Meyer.

Hjelms väg – efter handlanden Anders Johan Hjelm (1883-1959), som bedrev affär i Kristinedal (Repelycke 1:3, avst 1891, nedbrunnet 1969), som låg i hörnet av denna väg och Tomtevägen. Namnet ej officiellt fastställt, men finns dock i vägföreningens protokoll 1957. Själva vägen finns inritad på karta över Repelycke 1890.

Hästevadet – se stora *Hästevadsvägen*.

Hästevads stenar – se *Domarringsvägen*.

Höders väg 1964 – gruppnamn. Se *Valhallavägen*.

Höstvägen – se *Vårvägen*.

Jannelia – se *Kapellbacken*.

Kapellbacken och *Kapellelia* är gamla namn på den backe, där under medeltiden Randhems sockenkyrka stod (hörnet Randhemsvägen-Storegårdsvägen) och på nuvarande Storegårdsvägens slutning, som var ännu brantare, innan den 1919 byggdes om. *Kapellbacken* är belagt i skifteshandlingar 1833. Den kallades under 1900-talets början även *Kapparslia*, eftersom både barn och vuxna där åkte i kapp med vagn eller släde. Sedan började den kallas *Jannelia* och *Mannelia*, efter handlanden Jan Fredrik Andersson, född 1851, som bodde vid nuvarande Randhemsvägen 2, på backkrönet, och likkistsnickaren Anders Magnus Larsson, som bodde på nuvarande Storegårdsvägen 75, i själva slutningen, var född på torpet *Lua* och kallades *Lu-Manne* (senare missförstått och förvanskat till *Lur-Manne*). Under de nästan sju årtionden, som Kartens folkskola var i drift (1898-1968), kallades samma backe även för *Skolelia*. Den delen av *Kapellbacken*, som ligger söder om Storegårdsvägen, var under medeltiden kyrkogård. Den användes under 1800-talets första hälft som Rånnums bys grustäkt. I 1900-talets början var den skogklädd och kallades *Sandgårdslunne*.

Kapellvägen 1948 – leder till Salemkapellet, men är ej fullt utbyggd. Vägdelens öster om Lindvägen, som ej hade förbindelse med de övriga

delarna, fick 1964 namnet *Rönnvägen*, men de båda återstående delarna är fortfarande ej sammanbyggda.

Kapparslia – se *Kapellbacken*.

Kartegatan – äldre namn på Bergagårdsvägen, som leder förbi gården *Karten*. *Gata* betyder här 'klev, inskärning, ravin'. Jfr *kraftgata*, *Lugatan*.

Kartenallén – leder från riksväg 44 till gården *Karten*. Vägen byggdes och almarna planterades av Kartens och Rånnums ägare M P Breithaupt-Meier 1908. Allén utgick då från Lilleskogsvägen (nuvarande Storegårdsvägen), där fortfarande almar står kvar. – Den ursprungliga *Kartenallén*, inritad på kartor från 1700-talet, var en bokallé, som låg mellan nuvarande *Kartenallén* och *Kartevägen*. En rest av den syns fortfarande i parken nära gården. – Nuvarande tillfartsväg till sjukhemmet (ej namngiven) utgår från Bergagårdsvägen och var ursprungligen körväg till gårdens ekonomibyggnader.

Kartevägen 1948 – går från riksväg 44 i riktning mot gården (nuvarande sjukhemmet) *Karten* (säckgata). Stavades i början även *Karten-*, *Kartene-*, *Kartenedvägen*.

Klofstenen – se *Tyskebacken*.

Kvistvägen 1977 – Carl Qvist bedrev vid nuv Trädgårdsvägen 3-5, intill nuvarande *Kvistvägen*, handelsträdgård till 1962, innan detta område avstyckades. Stadsingenjörskontoret föreslog medvetet från personnamnet avvikande stavning, emedan både i V Tunhems kommunalfullmäktige 1962 och i Vänersborgs kommunalfullmäktige 1949 lämpligheten av personnamn i gatunamn hade ifrågasatts (jämför I Fredriksson i Ortnamnsällskapets årsskrift 1978, sid 45). Namnet *Kvistvägen* skall även kunna anknyta till trädgruppnamnen.

Kyrkstigen 1956 – leder från Bergagårdsvägen via Nygård till V Tunhems kyrka. Denna del av den urgamla kyrkstigen har förnyats, men lades närmare Hunnebergs fot än den hade legat tidigare. Kyrkstigen utgick ursprungligen från Nordkroken, gick via Kvarntorp, Skogen, Gungsebacken, följde norra Björkåsvägen över gårdens ägor, nådde nuvarande Granåsvägen vid pumpen bredvid nuvarande kyrkstapeln, gick via nuvarande Trädgårdsvägen-Valhallavägen som körväg och via nuvarande Skogsvägen-Bergstigen (Lonkevägen) som fotstig, fortsatte via nuvarande Hallebergsvägen-Börjessons väg-Vårvägen (gamla Sandgårdsvägen), genom allmén förbi Sandgårdet. En nordlig del av denna stig (före 1978 kallad *Mellersta Gumsevägen*) förnyades som gångstig på hösten 1979 och leddes under Maskrosvägen in i gamla norra *Repelyckevägen* (öster om idrottsplatsen Hallevi), som inmynnar

i nuvarande *Björkåsvägen*.

Källstigen 1958 – leder till en numera täckt källa vid Hallebergs fot (vid nr 13).

Körsbärsvägen – se *Mellanvägen*.

Ladugårdsallén 1948 – leder från stamfastigheten ner till Rånnums ladugårdar, heter sedan 1962 *Herrgårdsallén*.

Lilla Hästevadsvägen 1962 – skulle utgå från den då planerade riksvägen 44 söder om järnvägen och leda till gården Lilla Hästevadet (numera riven); vägen byggdes ej.

Lilla Siggestorpsvägen 1948 – löper parallellt med *Siggestorpsvägen* och inmynnar i densamma, heter sedan 1964 *Torpvägen*.

Lilleskogsvägen – leder till gården Lilleskog och är en del av riksväg 44. Namnet torde vara urgammalt, som adress belagt sedan 1932. Till 1948 omfattade Lilleskogsvägen även nuvarande *Storegårdsvägen* och utgick från *Fyrkanten*.

Lindvägen 1962 – gruppnamn. Vägen hette 1934-62 *Rånnumsvägen*, emedan den jämte ett järnvägsstickspår skulle föras fram ända till Rånnum och pappersbruket. Lindallén planterades efter 1916 av Wargöns AB.

Lindåshallar – se *Hallernavägen*.

Lokes väg 1964 – gruppnamn.

Lonkevägen 1948, i muntligt bruk äldre, troligen ellips för *Lonkekällvägen. Utgick från Bergklevsvägen och ledde till Lonkekällan, även kallad Lunka, en numera täckt brunn vid Bergstigen 11. *Lonkevägen* omfattade den östliga delen av nuvarande Valhallavägen och hela nuvarande Bergstigen. Skäl för ombenämningen 1958 var, att man ansåg dialektordet *lonka* (=lunka) för fult. Av tidigare upptecknare, främst I Bengtsson, och av äldre vargöbor har givits många olika förklaringar till namnet: 1. Källan har namn efter vägen, där man lunkade fram. 2. Källan lunkade, rann alltså sakta. 3. Källan och vägen har namn efter en haltande kvinna, som kallades *Lunka*. 4. Det växte *lunk* (=vattenklöver) vid källan. 5. Det växte *lunka* (=backgröna) där. 6. Källan var *lunken*, d v s ljum, alltså öppen under vintern (se Rietz). Själv ansluter jag mig till det sistnämnda, av andra ortnamnsforskare, såsom K G Ljunggren (Namn och Bygd 1945), B Lindén (Namn och Bygd 1969), som har sysslat med namn på *Lunk* i andra trakter, har givits även andra förklaringar, vilka jag emellertid här kan utesluta. I Svensk Ortförteckning 1965 finns inget namn med *Lonk-*, men sex namn med *Lunk-*.

Lugatan var jämte *Bergklevsvägen* till 1948 namnet på nuvarande *Hallebergsvägen*, belagt i kommunfullmäktiges protokoll 1945. Om

namnet finns hos upptecknare flera förklaringsförsök. *Lua* förekommer både vid Halle- och Hunneberg sedan minst 1800-talet som namn på torp, som båda ligger (låg) vid bäckar med samma namn; de rinner ner genom klevlar med vägar, som heter *Lugata*. Trots att något dialektord *lu 'klev, ravin, dæld' varken är belagt i levande dialekter eller i äldre dialektböcker, ansluter jag mig till upptecknarnas mening, att det måste ha funnits här i trakten, Även –*gatan* har här samma betydelse som *lua*. Sådana tautologier brukar uppstå, när betydelsen av ett namn har försvunnit ur det allmänna medvetandet. Jfr även *Kartegatan*. Nuvarande *Börjessons väg* bildade före järnvägsbygget på 1860-talet *Lugatans* sydliga del.

Lugnets väg 1958 – efter torpet *Lugnet* under *Nygård* vid *Kyrkstigen*. Vägen ligger inte i torpets omedelbara närhet. Jämför *Hagens väg*.

Lundgrens väg 1948 – efter handlanden *Herman Lundgren* (1871-1936), som bedrev affär i hörnhuset vid denna väg och dåvarande *Nybrovägen* (Fyrkanten 5). 1962 föreslog vägnamnskommittén att ersätta alla personnamn i vägnamn, men efter diskussion i kommunalfullmäktige beslöts att bibehålla dem. Vägnamnet var i muntligt bruk sedan vägen byggdes 1937.

Lärkvägen 1948 – gruppnamn, stavades i början även *Lärkevägen*. Sedan 1920-talet fanns här *Lärkan* som kvartersnamn.

Lärovägen 1971 – gruppnamn.

Malmelia – se *Nordkroksvägen*.

Malöga färja – se *Rånnumsvägen*.

Mandelblomsvägen 1978 – gruppnamn.

Mannelia – se *Kapellbacken*.

Margretebergsvägen 1948 – efter lägenhetsnamnet *Margreteberg* (nr 3, *Repelycke* 1:21, avst 1917), som ägdes av (Otto och) *Margreta Andersson* (1854-1945). Hon kallades ”*Margret i futten*” efter sin matservering i huset vid hörnet *Fabriksvägen-Smältverksvägen*, som fortfarande kallas *Futten*. Vägen började anläggas kring 1880, då husen nr 1, 2, 4, 6 byggdes. Den svängde mellan 1890- och 1920-talet in till nuvarande *Sandbergs väg* och kallades *Repelyckevägen*, eftersom den var tillfartsväg till gården *Repelycke*.

Maskrosvägen 1978 – gruppnamn.

Mejerivägen 1948 – efter mejeriet i stenhuset (nuvarande nr 2). 1962, när mejeriet var nedlagt, antogs namnet *Rånnumsvägen*. Vägen utgick före 1960-talet från *Tinhemsvägen*.

Mellanvägen 1964 – går mellan *Granåsvägen* och *Skogsvägen*. Förslaget *Körsbärsvägen* (efter *Gunnarstorps körsbärsträdgård*, som kan-

tar vägen) förkastades. På Kruses karta från år 1729 heter en väg, som svänger från Nordkroksvägen, *Millan vägen*. Stavningen med *i* torde vara en hyperkorrekt form. Som bekant blir kort *i* i västgötadialekt till *e*. Kruse försöker undvika denna tendens, men går för långt och skriver *Millanhuset* och *Knikttorpet* (Mellanhuset, Knekttorpet). Däremot råkar han stava *Siggestorp* med *e*.

Mellersta Gumsevägen 1948 – utgick från nuvarande Norra Gumsevägen i sydlig riktning och sammanband den med den aldrig färdigbyggda Södra Gumsevägen. Den var del av den till gården Björkås ledande gamla norra Björkåsvägen och av gamla Kyrkstigen (sedan medeltiden). Enligt byggnadsnämndens protokoll 31.3.1978 skulle vägen tillsammans med vägnamnet inte finnas kvar. Men 1979 byggde man ut vägen som gångstig. Medan Kyrkstigen hade svängt något till sydost, lät man gångstigen svänga till sydväst och sammanband den med gångstigen förbi Hallevi, som är identisk med den gamla (norra) Repelyckevägen. Stigen inmynnar i nuvarande Björkåsvägen. Den är ej namngiven.

Motionsvägen 1971 – gruppnamn.

Nedre Björkåsvägen 1948, tidigare namn på Älgvägen. Den var (jämte en bit av Dammvägen) del av den ursprungliga (södra) Björkåsvägen, som från Trekanten ledde norrut och vid Store stenen (Klofstenen), flyttblocket vid Tyskbacken, svängde österut till *Björkås portar*. Namnet Björkåsvägen bär den redan på kartan över Repelycke år 1890.

Nedre Dammvägen 1948 – tidigare namn på *Näckrosvägen*. Leder till Björkås dammar.

Nedre Granåsvägen 1948 – tidigare namn på *Granåsvägen*.

Nordkroksvägen – leder till Nordkroken. Namnet är urgammalt, som adress sedan 1948. Svängen kring järnvägsstationen byggdes på 1860-talet. Vägen permanentades och rätades under åren 1932-34 som beredskapsarbete, då *Malmelia* och *Gungebacken* jämnades ut. Vid Lindås gick vägen tilldess genom allén, som numera är tillfartsväg till gården. Stigningen närmast Fyrkanten kallas *Skolbacken* (efter Vargöns skola, som sedan 1865 var inrättad i nuvarande lärarbostaden, Nordkroksvägen 7). Jämför *Skolelia*=*Kapellbacken*.

Norra Gumsevägen 1948 – tidigare namn på *Gumsevägen*.

Nybrovägen – leder till Nybro (=Nye bro), numera helt inom fabriksområdet. Namnet torde ha använts sedan *Nye bros* tillkomst år 1684. Den första *Rännums bro* över Göta älv byggdes av Wärnskiöldh 1657. Den förstördes av svenska trupper under Gyldenlöwefejden 1676. Den återuppbyggdes 1682, gick sönder året därpå och var återställd 1684,

ej 1694, som det står på en bronstavla vid brofästet och i Vänersborgs museums kulturhistoriska inventering Broar i Älvsborgs län, utförd av Sven Rathsmann, Vänersborg 1979, sid 24. På samma ställe och i annan litteratur nämns även den av Christoffer Polhem ritade bron från år 1718 som *Nye bro*, medan Sixtus redan på sin karta 1740 och ersattes år 1931 (ej 1934 som Lundén skriver sid 272) av en stålbro som fick namnet ¹⁾*Gustaf V:s bro*. Den avstängdes 1973, när riksväg 44 fick sin nya sträckning och en ny bro norr om denna. *Nybrovägen* var adress 1948-64. 1964 ändrades adressen till *Fyrkanten* för den vägbit, som ligger utanför fabriksområdet.

Nygårdsvägen 1960 – leder från Baståvägen söderut till Sandgårdsvägen, alltså i riktning mot Nygård, men leder inte fram till gården.

Näckrosvägen 1964 – leder till näckrosdammarna i Björkåsparken, hette 1948-64 *Nedre Dammvägen*.

Odens väg 1948 – efter *Odens damm* vid Hallebergs fot, blev upphov till gruppnamn efter flera asagudar. Se *Valhallavägen*. Sedan 1980 har *O*. viaduktförbindelse med *Stationsvägen*.

Parkvägen 1962 – leder genom parken vid Vargöns kapell (rivet 1980), byggdes som förgrening från Fabriksvägen till Fyrkanten och hette först Östra Fabriksvägen.

Postvägen – se *Store Hästevadsvägen*.

Randhemsvägen 1948 – ligger på *Kapellbacken*, där under medeltiden Randhems sockenkyrka stod, om vilken en minnessten på gamla Randhemsskolans gård intill vägen berättar.

Repelyckevägen kallades ursprungligen både den sydliga tillfarten till gården Repelycke (nuvarande Margretebergsvägen och övre delen av Sandbergs väg) och Repelyckes körväg norrut till Gungsebacken. Sistnämnda gick enligt kartor från 1700- och 1800-talen mitt genom Repelyckes granskog, men förlades kring 1900 österut till stengårdsgården och Björkås rå och rör, alltså nuvarande Björkåsvägens förlängning norrut, stigen öster om Hallevis idrottsplats. Nuvarande Repelyckevägen fick sitt namn 1948 och omfattade då även nuvarande Trädgårdsvägen, eftersom vägarna senare skulle sammanbindas. När radhusen vid Granåsvägen 12 skulle byggas, föreslog vägföreningen 1956, att förbindelsen mellan dessa vägar, förbi Björkås dammar, skulle bli gångstig. Denna hade dessförinnan haft en sträckning åt nordost och nått Granåsvägen vid nr 14.

Russkleven – se *Bokeliden*.

---

¹⁾[Sitt namn fick bron] efter kungens invigning av kraftstationen den 30 maj 1934.

Rånnums bro – se *Nybrovägen*.

Rånnumsvägen var 1934-62 namnet på nuvarande *Lindvägen*, medan nuvarande *Rånnumsvägen* då hette *Mejerivägen*. 1962 fick vägen sitt nuvarande namn, emedan den leder från Rånnums stall (nu pappersbruksskola) förbi Rånnums herrgård till Rånnums lyxstall (nuvarande direktörsvillan). Vägen är inritad på kartor från 1654, 1686 och 1729 och var då del av landsvägen till Stallbacka färja och senare Malöga färja och även till Tunhems kyrka. Eftersom Rånnum ligger på en kulle, lades Tunhemsvägen på 1800-talet öster om kullen.

Rönnvägen 1964 – gruppnamn. Eftersom dåvarande *Kapellvägen* nr 23-35 inte hade någon förbindelse med vägens övriga delar, fick denna del namnet *Rönnvägen*, medan namnet *Lindvägen*, som hade varit på tal, gavs åt *Rånnumsvägen*.

Sandbacken – se *Tyskebacken*.

Sandbergs väg 1948 – efter brukspatron Christer Petter Sandberg, 1832-1913, ägare till Björkås och Gunnarstorp, som anlade Björkås dammar och Björkås trappor. Vägen leder mot Björkås och omfattade till 1964 även nuvarande Trappvägen och ledde alltså fram till Björkås trappor. Vägarna skulle sammanbindas, men planerna slopades. Det finns fortfarande två vägdelar, som är förskjutna mot varandra. I början förekom även formen *Sandbergsvägen*.

Sandgårdslunne – se *Kapellbacken*.

Sandgårdsvägen var ursprungligen namn på den del av gamla Kyrkstigen, som utgående från Lilleskogsvägen vid gamla Storegården, ledde söderut genom almallén till gården Sandgårdet. Vägen skars sönder genom riksvägens nya sträckning på 1960-talet. Gården fick sin nya tillfartsväg vid *Snusbacken*, och den kvarvarande vägdelen norr om riksvägen fick 1978 namnet *Vårvägen*. Som adress fanns denna Sandgårdsväg sedan 1948. Även en i vinkel mot denna vägbit litet djupare liggande liten väg längs nuvarande riksväg fick sedan sin tillkomst på 1950-talet och till 1978 heta *Sandgårdsvägen* och heter nu *Vårvägen* (vägarna skall sammanbindas). En annan längre vägbit av *Sandgårdsvägen* längre västerut, utgående från Tallvägen, byggdes i slutet av 1950-talet och skulle sammanbindas med de övriga vägdelarna. Planerna slopades, och denna väg, som också pekar mot Sandgårdet, får sedan 1978 ensamt bära namnet *Sandgårdsvägen*.

Siggestorpsvägen kallades sedan gammalt både tillfartsvägen till gården Siggestorp (som låg mellan nuvarande Helenebergsvägen 18 och Siggestorps lekplats) från Rånnum (=nuvarande Siggestorpsvägen (allén) söder om Helenebergsvägen) och från gården Gunnarstorp

(=nuvarande Gunnarstorpsvägen). Det gamla vägnamnet är belagt som adress i dopboken 1940. Nuvarande Siggestorpsvägen fick sitt namn 1948. Den går i vinkel på Siggestorps mark.

Sjöbodavägen – planerades på projekteringskarta 1948 som en långsträckt rak väg från Gustaf V:s bro till gården Sjöboda vid Göta älv. Den skulle bilda en fortsättning av Strandvägen och ha sin utgångspunkt på det ställe, där på 1960-talet kisel-manganugnen byggdes. – Inofficiellt kallades så en väg, som utgick från Folkets hus (numera förvaltningsbyggnad för Vargön Alloys) vid Nybrovägen. Genom riksväg 44:s nya sträckning och genom simhallens byggnad ändrades denna vägs sträckning genom fabriksområdet på 1960-talet. Den inmynnar numera i Stålbrovägen norr om järnvägsspåret. Eftersom gården Sjöboda revs 1974, hålls vägens sista del inte längre i stånd.

Skogsvägen 1964 – leder mot terrängen och den tidigare gården Skogen, i bebyggelseplanen från 1970-talet kallad för Halleskog IV. Vägen hette 1948-64 Övre Granåsvägen, den förlängdes norrut 1976, slutar i en återvändsgränd. Den har varit del av den urgamla Kyrkstigen, men stängdes av, när tomten Storegården 1:127 (Skogsvägen 1) bebyggdes.

Skolbacken – se *Nordkroksvägen*.

Skolelia – se *Kapellbacken*.

Skolvägen 1971 – leder till Hallebergsskolan, är även gruppnamn.

Skyttevägen 1971 – gruppnamn.

Skäktefallet – se *Uggledalsvägen*.

Släggeliden (Släggelia), benämning på en stigning av Storegårdsvägen, efter O Johansson, kallad Slägg-Oskar, som under 1800-talets senare hälft bebodde Rånnums Storegård 1:42 (i hörnet av nuvarande Björkvägen). *Slägge* var förr ett allmänt öknamn för smeder (se Nusvensk ordbok). Namnet har ej samband med släggestrejken vid kraftverksbygget 1906, såsom en del vargöbor tror. Även synonymen *Släggebacken* används och är belagd i kommunala protokoll 1929 och 1935.

Släggevägen 1948 – ligger i sänkan nedanför Släggeliden och har namn efter samma person. Även dialektordet *slägd* 'däld, dalsänka' (Rietz) har anförts som namnanledning av upptecknare, men detta ord är ej belagt sydligare än Värmland.

Smältverksvägen – leder från Fabriksvägen till smältverket, går från pappersbrukets infart parallellt med Strandvägen. Namnet har troligen använts sedan smältverkets tillkomst 1912. Samtliga dessa vägar ligger numera inom fabriksområdet, men under 1900-talets första årtionden låg där ett bostadsområde, som kallades för Vargön, medan alla andra

delar av nuvarande Vargön kallades efter andra gårdsnamn.

Snickaregårdsvägen 1958 – leder till Snickaregårdens marker strax söder om Baståvägen. Gården kallades på 1500-talet även Mellomberga och låg då mellan ²⁾Hall (=Halleberg) och Häckla, alltså vid Hallebergskleven, innan den flyttades till Rånnums by. Den fick vid enskifte 1833 ligga kvar på byns område, emedan den var bäst bibehållen, men köptes senare av Kartens ägare och revs.

Snusbacken – se *Sandgårdsvägen*.

Snödroppsvägen 1978 – gruppnamn.

Stafettvägen 1971 – gruppnamn.

Stallbacka färja – se *Rånnumsvägen*.

Stationsvägen 1948 – leder till järnvägsstationen (byggd 1864). Den äldsta vägdelen finns sedan 1880-talet som tillfartsväg från Nordkroksvägen till de första husen vid nuvarande Margretebergsvägen. På 1940-talet byggdes den östliga delen och på 1960-talet förbindelsen mellan Uggedalsvägen och Margretebergsvägen.

Stora Hästevadsvägen skulle enligt planer från 1962 leda från den då planerade fortsättningen av riksväg 44 genom Lilleskogsdalen söder om järnvägen till gården Stora Hästevadet, men byggdes ej. Jfr *Lilla Hästevadsvägen*. Gården Hästevadet delades 1827. Namnet Hästevadet betecknade ursprungligen ett vadställe på den urgamla *Postvägen* över Hunneberg.

Storegårds klev – se *Hallebergsvägen*.

Storegårdsvägen 1948 – leder förbi den ursprungliga Storegården, hette tidigare Lilleskogsvägen. Den var till 1960 genomfartsled och del av en urgammal landsväg (i enskiftesprotokoll från 1822 bestämdes, att den skulle vara 15 alnar bred). De två gårdar; som bildade Storegården, låg strax söder om vägen och öster om nuvarande Väståvägen. Den ena av dem flyttades 1822 till sitt nuvarande läge vid Valhallavägen 51.

Store stenen – se *Tyskebacken*.

Strandvägen 1948 – gammal väg Nybro-Rånnum, försvann vid fabriken utvidgning på 1960-talet.

Stålbrovägen utgår från Nordkroksvägen och leder längs järnvägsspåret till järnvägsbron, som byggdes av C Adelsköld 1866 och var Sveriges första stålbro (ombyggd 1930). Namnet ej som adress och ej officiellt fastställt. Enligt projekteringskarta 1948 skulle en kortare väg nära stålbron kallas så.

Svalörtsvägen 1978 – gruppnamn.

---

²⁾Enligt annan källa låg gården mellan Häcklan och Hunneberg.

Södra Gumsevägen, planerad 1948 söder om Norra Gumsevägen, blev ej fullt utbyggd. Namnet upphävt 1978, eftersom ”vägen hamnar i kvartersmark”. Den lilla vägdel, som finns, bildar en ficka av *Mandelblomsvägen*.

Tallvägen 1948, förlängd söderut 1964 – gruppnamn. Sedan 1920-talet fanns här Tallen som kvartersnamn.

Tennisvägen 1971 – gruppnamn.

Tomtevägen 1932 som adress – gammal väg över den gamla gården Tomtens mark, finns inritad på en karta över Repelycke 1890. Namnet trots formen alltså ej efter folktrons tomte, såsom en del tror. Jämför *Kartevägen*, där också gårdsnamnets slut-*n* försvann. Vägen kapades, när baptistförsamlingen på tomten Sannhem (förvärvad 1913) byggde det nya Salemkapellet (1922-23), bakom vilket vägen fortsätter till *Hjelms väg*.

Torpvägen 1964 – tidigare namn *Lilla Siggestorpsvägen*. Ombenämningen skedde för att utesluta förväxlingar med Siggestorpsvägen. Enligt f d vägnamnskommitténs uppgift hänför sig även det nya namnet till gården Siggestorp. På 1400-talet fanns även *Torp* under *Rånnum* (Lundén sid 142).

Tors väg 1948 – gruppnamn.

Trappvägen 1964 – leder upp till Hallebergs fot vid Björkåskleven, där sedan ca hundra år tillbaka Björkås trappor finns. Tidigare namn: *Sandbergs väg*.

Trastvägen 1948 – gruppnamn. Sedan 1920-talet fanns här Trasten som kvartersnamn.

Trekanten – gammalt namn på vägförgreningen Nordkroksvägen och gamla *Björkåsvägen* (nuvarande Älgvägen). Förgreningen finns inritad på Kruses karta 1729. Om busshållplatsen *Trekanten* på 1930-40-talen se *Fyrkanten*. I Svensk Ortförteckning 1965 finns *Trekanten* 23 gånger och namn som börjar med *Trehörn*- 34 gånger.

Trestegsvägen 1971 – gruppnamn.

Trollhättvägen – se *Tunhemsvägen*.

Trädgårdsvägen 1964 – leder förbi Ove Axelssons handelsträdgård (f d Qvists). Tidigare namn: *Repelyckevägen*.

Tunhemsvägen är det urgamla namnet för vägen från Fyrkanten till Tunhems kyrka och Trollhättan. Den gick i århundraden över kullen förbi Rånnums säteri och förlades på 1800-talet öster om kullen. Denna vägdel lades än en gång längre österut, när riksväg 42 fick sin nya anknötning till riksväg 44 vid bensinstationerna. Förstnämnda vägbit hette 1948-64 *Mejerivägen*, medan den mellersta vägbiten numera är körväg för pappersbruket och för lantbruket och saknar namn. Den lilla biten

norr om riksväg 44, adress för tre villor, är säckgata och har sin tillfart från parkeringsplatsen vid Nordkroksvägens början. Den har kvar sitt gamla namn Tunhemsvägen, likaså riksväg 42:s sista del, som leder genom Trollhättans bebyggelse ända till dess inmyning i Kungsgatan vid järnvägsviadukten. Riksväg 42 kallas i Vargön för *Trollhättevägen*, muntligt sedan länge, tryckt som adress i ESSO-annons i ELA 29.5.1980.

Tussilagovägen 1978 – gruppnamn.

Tyskebacken, benämning på vägskalet Älgvägen-Dammvägen, dvs gamla Björkåsvägens svängning kring Store Stenen – Klofstenen (flyttblock av diabas) och området omkring. Namnet är troligen ellips av **Tyskegransbacken*. Norr och söder om nuvarande Dammvägen utbreddes sig på 1800-talet Repelyckes planterade granskog (ungefär från nuvarande Näckrosvägen till nuvarande Maskrosvägen, alltså till dåvarande åkermarken Gungsebacken). I skogsbrynet på båda sidorna om nuvarande Dammvägen stod emellertid lärkträd, vilkas frö tillsammans med granfröet hade importerats från Tyskland. Lärkträden, som inte hade funnits i Skandinavien, kallades då åtminstone i Västergötland (och kallas av skogsfolk fortfarande) för tysk gran (som således här inte var namn på ädelgran). Se Rietz (1867) och A Lyttkens, Svenska växtnamn, del 3, Stockholm 1915, sid 1560. Lägenhetsnamnet *Tyskebacken* för Siggestorp 1:2 (nuvarande Älgvägen 26) gavs, när M P Breithaupt-Meyer sålde huset och tomten 1893, men försäljarens tyska börd tycks inte ha förorsakat namnet, vilket en del vargöbor tror. Huset Repelycke 1:56 (nuvarande Dammvägen 17) har som torp haft det gamla namnet *Sandbacken*, men kallades efter avstyckningen även för *Tyskebacken*. Namnet *Tyskebacken* är inte upptaget i Svensk Ortförteckning 1965, däremot finns där 40 andra namn på *Tysk-*, säkert av mycket varierande härkomst. Namnet *Klofstenen* (även *Klofvestenen*), som på flera kartor från 1700- och 1800-talet är inritad som gränsmärke mellan Siggestorp och Repelycke, tarvar en förklaring, eftersom det numera är nästan helt okänt. Det rör sig nämligen ursprungligen om en kluven sten, liksom i övriga fall, som anföres i SAOB (Svenska akademiens ordbok) och av Johan Kalén, Halländska gränsmärken, Göteborg 1924, sid 76, 142, 152 och 184. Med klofstenen som utgångspunkt bestämdes vid 1700- och 1800-talsskiftena de övriga grännsstenarnas läge. Den mindre delen av *Klofstenen* slogs sönder och användes som fyllnadsmaterial vid husfundament omkring år 1900, som äldre vargöbor har hört berättas i sin ungdom. På stenens högsta punkt är ett ringmärke inristat.

Ugglealäsvägen 1957 – har namn efter kronotorparebostället Ugglealä och terrängnamnet Ugglealälen på Halleberg, ej i vägens omedel-

bara närhet. Mycket känt är Uggedalsfallet (=Skäktefallet eller Brudslöjan).

Valhallavägen 1958 – efter terrängnamnet Valhall ovanför Ättestupan vid Häcklan i vägens relativa närhet. Detta Valhall nämns redan i Carl von Linné, *WästGöta Resa*, Stockholm 1947, sid 218. Vägdelen mellan Hallebergsvägen och Källstigen hette 1948-58 Lonkevägen. Vägens halvcirkelformiga förlängning och anslutning till Stationsvägen planerades redan enligt projekteringskarta 1948. Om nordisk mytologi se P A Munch, *Norrøne gude- og heltesagn*, Kristiania 1922; Nils Lid, *Gudar och gudedyrking*, i *Nordisk kultur*, band XXVI, Oslo 1942; Gösta Kellerman, *Västgötsk forntro och folktrö*, Lund 1958. Speciellt om denna mytologins tillämpning på Halleberg och Vargön se G Lundén, *Tunhems gäll, Trollhättan* 1951, och Gustaf Ewald, *Halle- och Hunneberg i saga, sägen och historia*, i *Västgötabygden*, vol 1, 1950, sid 345 f.

Vargvägen 1948 – gruppnamn i anslutning till Vargöns namn. Sedan 1920-talet fanns här kvartersnamnet Vargen. Den sista vargen sköts här i trakten 1873.

Viksängsvägen – leder från Nordkroksvägen till gården Viksängen. Namnet ej officiellt fastställt.

Villavägen 1964 – tidigare namn: Östra Gunnarstorpsvägen. Namnändringen genomfördes för att undgå förväxlingar. Det nya namnet kan anses som nödlösning, emedan det finns gott om villor i hela Vargöns samhälle.

Vintervägen 1978 – gruppnamn för en dittills ej namngiven vägbit. Den samtidigt av stadsingenjörskontoret planerade *Höstvägen* byggdes ej.

Vårlöksvägen 1978 – gruppnamn.

Vårvägen 1978 – gruppnamn, tidigare namn: *Sandgårdsvägen* (del av gamla Kyrkstigen).

Västra Fabriksvägen 1950-talet – 1964. Det ursprungliga namnet var *Fabriksvägen*. När Östra Fabriksvägen (=nuvarande Parkvägen) byggdes, antogs namntillägget *Västra*, vilket ströks igen, när namnet *Parkvägen* hade valts.

Västra Gunnarstorpsvägen 1948-64 – äldre namn på *Gunnarstorpsvägen*.

Väståvägen 1964 – efter *Västån*, som kommer från Hunneberg och rinner ut i Bastån. Vägen utgår från Storegårdsvägen i sydvästlig riktning, har alltså ingen kontakt med bäcken, som finns några hundra

meter längre sydligt, mellan Karten och Nygård. Där fanns förr vid Hunnebergs fot även gården Västånå, vars namn blev Väståna. På en projekteringskarta 1948 inritades *Väståvågen* parallellt med Västån.

Ymers väg 1964 – gruppnamn. Se *Valhallavågen*.

Älgvågen 1964 – gruppnamn, men med anknytning till Halle- och Hunnebergs rika älgbestånd. Den vägdel, som fanns då, hette 1948-64 *Nedre Björkåsvågen*. Ännu tidigare hette den bara *Björkåsvågen* (på karta 1890). Vågen förlängdes och förgrenades under 1960-talets slut. Dess förgreningar inmynnar delvis i vägarna med idrottsnamn strax söder om Hallevistadion. Sedan 1920-talet fanns här kvarteret Älgen.

Örnvågen 1975 – gruppnamn.

Östra Fabriksvågen 1948-64 – äldre namn på *Parkvågen*. Se även *Fabriksvågen*.

Östra Gunnarstorpsvågen 1948-64 – äldre namn på *Villavågen*. Se även *Gunnarstorpsvågen*.

Övre Björkåsvågen 1948-64 – äldre namn på *Björkåsvågen*.

Övre Dammvågen 1948-64 – äldre namn på *Dammvågen*. Se även *Näckrosvågen*, *Björkåsvågen* och *Sandbergs väg*.

Övre Granåsvågen 1948-64 – äldre namn på *Skogsvågen*. Se även *Granåsvågen*.

2

I denna avdelning redovisas vägnamnens efterleder.

Ordet *väg* ingår i 101 av de 115 namn, som bildar uppslagsord. Av dessa är 50 sammansatta ord utan fog-*s* och 38 med fog-*s*, tillsammans alltså 88 namn på *-vågen*. I 13 namn står *väg* i obestämd form, föregången av genitivattribut, som i 4 fall består av ett personnamn (*Börjesson*, *Hjelm*, *Lundgren*, *Sandberg*), i 3 fall av ett *torpnamn* (*Grålagg*, *Hagen*, *Lugnet*) och i 7 fall av *mytologiska namn* (*Balder*, *Fröj*, *Höder*, *Loke*, *Oden*, *Tor*, *Ymer*). Vägnamn med adjektivattribut (t ex *Nya vågen*) förekommer ej.

Ordet *allé* ingår endast i *Herrgårdsallén*, som tidigare hette *Ladugårdsallén*, och i *Kartenallén*.

Efterleden *-backen* ingår i *Kapellbacken*, *Skolbacken*, *Tyskebacken*, i *Släggebacken* alternerande med *-liden*.

Gata ingår ej i nuvarande vägnamn. I de äldre namnen *Lugatan* och *Kartegatan* visar efterleden, att dessa vägar går genom en bergklev. Det finns alltså inget samband med en stads trottoarförsedda gator. Så länge Rånnums by bestod, kallades även vågen inom den egentliga byn *Bygatan*.

Trekanten och *Fyrkanten* är namn på en gammal vägförgrening och en gammal vägkorsning.

I namn på *-liden* ingår personnamnen *Janne* och *Manne*, öknamnet *Slägge*, men även *björk*, *bok* och *malm*. Efterleden uttalas här i trakten *-lia* (bestämd form femininum).

Av de tre vägarna på *-stigen* är två utbyggda körvägar, som leder uppför en sluttning. *Bergstigen* och *Källstigen*, medan *Kyrkstigen* är en gångstig.

Plats och *plan* förekommer endast på projekteringskartan 1948; *Nils Ericsons plats* och *Grabbeplan*.

3

I denna avdelning redovisas de olika förleder, som ingår i vägnamnen.

1. Personnamn. a. efternamn: *Börjesson*, *Hjelm*, *Lundgren*, *Sundberg*, *Qvist*; b. förnamn: *Janne*, *Manne*; c. öknamn: *Grabbe*, *Slägge*. (Även följande personnamn var enligt kommunala handlingar på förslag att ingå i vägnamn: *P Bagge*, *N Ericson*, *G E Lindgren*, *L Lloyd*, *M P Meyer*, *V Pettersson*, *O Silfverlood*, *L Torstenson*, *Carl Tunman*).

2. Personbeteckningar förekommer ej i existerande vägnamn, men däremot i sådana, som planerades 1948: *fogde*, *jägare*, *major*, *rättare*, *soldat*.

3. Topografiska beteckningar: *berg*, *källa*, *park*.

4. Namn på växter och djur: *björk*, *bok*, *ek*, *gran*, *rönn*, *tall* (jämför *Kvistvägen*, *Körsbärsvägen*) – *blåsippa*, *mandelblom*, *maskros*, *näckros*, *snödroppe*, *svalört*, *tussilago*, *vårlök* – *björn*, (*gumse*), *varg*, *älg* – *duva*, *falk*, *lärka*, *trast*, *örn* (de flesta av dessa är äldre kvartersnamn).

5. Namn från fornnordisk mytologi: *Balder*, *Fröj*, *Höder*, *Loke*, *Oden*, *Tor*, *Ymer*, *Valhall* (fem gudar, en jätte och de stupades hemvist).

6. Äldre bebyggelsenamn (ofta ursprungliga terrängnamn): *Bergagården*, *Björkås*, *Ekelund*, *Granås*, *Grålägg*, *Gungsebacken*, *Gunnarstorp*, *Hagen*, *Hallerna*, *Heleneberg*, *Herrgården*, *Kapellet*, *Karten*, *Kyrkan*, *Lilla Hästevadet*, *Lilleskog*, *Lua*, *Margretetorp*, *Nygård*, *Randhem*, *Repelycke*, *Rånnum*, *Sandgårdet*, *Siggestorp*, *Sjöboda*, *Sko-gen*, *Snickaregården*, *Stora Hästevadet*, *Storegården*, *Tomten*, *Torpet*, *Tunhem*, *Tyskebacken*, *Uggledal*, *Viksängen* (*Fågelgården* och *Jons-torp*: planerade 1948).

7. Terrängnamn, som inte är bebyggelsenamn: *Bastån*, *Bergkleven*, *Halleberg*, *Lonkekällan*, *Nordkroken*, *Västån*.

8. Anläggningar: *damm*, *domarring*, *fabrik*, *ladugård*, *mejeri*, *bro*,

smältverk, station, stålbro, såg (planerat 1948), *trappa, trädgård, valhall* (ifall namnet härleder sig från vårdkase), *villa*.

9. Ord som har samband med idrott och skola: *bandy, fritid, läro-, motion, skola, skytte, stafett, tennis, tresteg*.

10. Beteckningar för väderstreck och relativt läge: *norra, södra, nedre, övre, mellan, mellersta*.

11. Utseende, beskaffenhet: *Fyrkanten, Trekanten, Lilla Siggestorpsvägen, Ringvägen* (planerad 1948).

12. Årstider: *vinter, vår, höst* (planerad 1978).

Som gruppnamn kan anses de under 4, 5, 9 och 12 anförda namnen. En viss relation består dock angående gudanamnen till tidigare *Odens damm, Tors källa* och *Valhall*, angående idrotts- och skolnamnen till idrottsanläggningen *Hallevi* och till *Hallebergsskolan*, angående djurnamnen till djuren på Halle- och Hunneberg. Blom- och trädnamnen är nog för allmänna för att kunna hänföras till floran på platsen, trots att just blåsippan förekommer i rikliga mängder vid Hallebergsfloget, i synnerhet mellan Skäktefallet och Klevbacken. Efter de speciellt på Halleberg förekommande *myskmadra* och *ramslök* uppkallade man visserligen kvarter, men ej vägar. Helt entydiga gruppnamn är vägnamnen efter årstider.

Herbert Bartholmes
Fil. Dr.

ÅRSKRÖNIKA 2024

I skuggan av de gigantiska eländen som hänsynslösa krig i Ukraina och Gaza impregnerar alla nyhetssajter med, kan man undra vad som är näst värst här i världen? Ganska högt på den listan kommer utan tvekan 2024 års mjölkförpackningsinnovation: Den fastkletade plastkorken. Aldrig någonsin tillförne, om ens det, har det spillts så mycket mjölk som nu när den förargliga lilla plastkorken, fast i sitt påtvingade ”säkerhetsbälte”, antingen skymmer sikten på strålen eller suger med sig mjölken till en parabel som i nio fall av tio missar sitt mål. Hur denna veritabla förpackningsfadäs lyckats slingra sig igenom alla tester och prövningar är en gåta. Som ni vet ska man inte gråta över spilld mjölk, men en sak är dock säker. Den korken hade aldrig klarat TTELA:s testpatrull. Dom är stenhårda. Till exempel underkändes alla åtta lågprissemorna som testades i år.

I lilla Paris har det varit ersättningsbussens år. Vår vackra Strauss-ritade järnvägsbro från 1916 hade nått sitt ”bäst-före-datum” och monterades ner för att fraktas till Landskrona där en kopia skulle tillverkas. Tågen kunde ju inte hoppa över kanalen, så det blev istället väldigt många bussar mellan resecentrum och Öxnered. I skrivande stund är dock det nya ingenjörsmiraklet till bro redan tillbaka och håller på att monteras. Vi är många i Gillet som tillsammans med arkitekturkritikern Mark Isitt gläds åt den kulturgärning som gjorts för att få behålla detta, för vänersborgarna så karaktäristiska, signalement i stadssiluetten. En annan siluett som avtecknade sig mot himlen plötsligt en dag i somras var på den andra bron, Dalbobron. På själva klaffen, som var i uppfällt läge, sågs nämligen en kontur av en cyklist som krampaktigt höll fast sig själv och sin cykel mot broräcket. Enligt vittnesuppgifter från en skrädd kvinna i bil bedömdes mannen vara i trettioårsåldern och vid gott mod, om än något uppjagad av att ha hängt högst upp på bron i flera minuter. Ja, av sinnesnärvaron att döma är det inte helt osannolikt att det var en gillebroder på väg hem från jobbet som ville vara anonym och få sig en egen exklusiv superview över vår vackra stad.

Äntligen ska Gillets gamla dröm om en gångbro över hamnkanalen, som förlängning av Sundsgatan, stå klar 2027. Det är vår stadsarki-

tekt Martin Staudes ord, vilket måste uppfattas som musik i vår förre ålderman Stig Larssons öron där han sitter i sin himmel. Stig köpte ju på sin tid till och med en bro som var tänkt att ha för promenad över hamnkanalen, men den var tyvärr för kort. Eller om kanalen möjligtvis var för bred? Därom kan man tvista.

Korvkioskerna på torget är på tapeten igen. Inte minst sedan stadsarkitekten i ett oslagbart ögonblick av ärlighet röt till: ”De ser för jävliga ut!” Mark Isitt håller med, så Ivars och Göstas korvar har nog sett sina bästa dagar är jag rädd.

Äntligen har vi vänersborgare drabbats av flygskam. Det har suttit långt inne, men nu när man från Vänersborg-Trollhättans flygplats utropar: ”Välkommen till Göteborg Stallbacka Airport”, då blir det pinsamt och skammen kommer smygande.

Sneglar man lite på snittåldern i vårt Gilles medlemsregister och samtidigt tar del av nya forskningsresultat, så är det lätt att förstå varför Gillebröderna mår så himla bra. I statistik från SCB är det nämligen väldigt tydligt att mellan 65 och 75 år är man som mest nöjd med livet. Lägg då också på professor Ingmar Skoogs studier som visar att 70 är det nya 50, och att vi är fysiskt och psykiskt mycket bättre rustade än vad våra jämnåriga bröder var för 20 år sedan. Visserligen dricker vi mer alkohol och har mer sex, men Ingmar ser bara fördelar med det. En välgrundad tanke som de flesta säkert skriver under på. Bara det inte går för långt som för den gamle ökände borgmästaren Prom i anekdoten när han ledsagades av några starka ynglingar efter en blöt kväll på Stads-hotellet. Komna en bit på vägen sjunker borgmästaren, av utmattningsner på en parksoffa varpå en av ynglingarna spörjer:

-”Kan inte borgmästaren klara lite till?”

-”Ja,” säger borgmästaren, ” Det skulle möjligen vara en liten, liten pilsner.”

Om borgmästaren levt idag hade han kunnat ta bussen och sluppit dessa umbäranden. Gratis dessutom. Sedan i somras åker nämligen alla i vår stad som är 70 år och äldre gratis buss dygnet runt och tåg åker man avgiftsfritt ända till Trollhättan!

För oss vänersborgare som arbetar regelbundet i Afrika känns det fint att vi nu får en vänersborgskorrespondent för Sveriges Radio i Nairobi. Mona Ismail Jama heter hon och har visserligen sina rötter i Somalia men är vänersborgsflicka och startade sin karriär på TTELA. Efter en spikrak karriär är hon nu Sveriges Radios röst i Afrika.

Emma Hamberg fortsätter att imponera. Ad Libris-pris för ”Au revoir Agneta” och försäljningsframgång med ”Kärlekens idioter”. Vi har också

fått en hänsynslös seriemördare till stan i form av Vänersborgssonen Andreas Borgs figur Peter Mård i deckarromanen "Hämnden". Detta är en genre som passar allt bättre i vår kommun nu när vår fängelseverksamhet expanderar och har som mål att bli en av de största i landet. Den grova gängkriminaliteten hänger ju också med och är under stadig expansion i vårt område, inte minst hos Bandidos i Öxnered. Våra anstalter Brinkeberg och Östragård är dessutom väldigt populära eftersom det är ganska enkelt att bryta sig ut därifrån. Men faktum är att det finns också de som bryter sig in på anstalterna. Vid 23-tiden den 11 augusti ålade sig en tjugofemårig man under grinden vid huvudentrén på Östragård med en Mac Donaldspåse fylld med snabbmat. Han infångades dock av vakterna och åtalades sedermera för olaga intrång. Det måste ju ha blivit väldigt fel. Undrar hur han egentligen tänkte? Kanske tänkte han lika tokigt som den nya sekreterarroboten i kommunfullmäktige? Den har ställt till med en del oreda genom att inte alltid tolka våra politiker helt rätt. Eller kanske felet är att politikerna i fullmäktige talar otydligt? Alla är inte lika explicita som kommunalrådet Bo Carlsson. Kommunalrådet blev nämligen uppretad av salladsföretaget Picadeli som hade blandat in Carlsson med skolmaten i en annonskupp i TTELA. Carlsson som är ordförande i utbildningsnämnden röt då till och sa att han tyckte att företagets annonskupp kändes som "En spark på pungen." Vilket för övrigt är ett effektivt och, enligt säker källa, relativt ofta nyttjat tilltag i samband med handgemäng på södra Dal, vilket är det geopolitiska verksamhetsområde där Carlsson i generationer haft sin hemvist.

Man kunde verkligen hoppas att den där AI-roboten tolkat fullmäktige fel när beslut togs om att stänga Vargöns bibliotek. Har kommunen 87 miljoner i överskott behöver man för guds skull inte spara på baskulturen. Att bygga kärnkraftverk i Vargön är ett annat spännande hugskott från några av våra politiker. Hoppas bara att det inte går samma väg med det som det gjorde med Sund Sampo-haveriet för ett år sedan, då skulle Vargön bli världsledande i ett mångmiljardprojekt och 3000 jobb skulle skapas. Efter lite googling visade det sig dock att bakom dessa svindlerier stod några vettvillingar med tre fängelsedomar hängande över sig. Det som såg så spännande ut blev till slut rätt pinsamt.

Skogens konung tappar mark. Våra stolta älgberg drabbas och snart står väl plåtälgen ensam vid branten mot Lilleskog. Det finns dock tröst i vårt menageri. Vildsvinen som ränner på stan på nätterna är väl en klen sådan tröst, men störarna som planteras in i Göta Älv låter väldigt fint. Efter mer än 100 år ska stören snart vara lovligt byte för sportfiskare och tänk vad vi skall njuta de läckra romkornen till ett glas champagne.

Bara glädjen att få döpa om kaviaren från det där namnet vi lärt oss tycka så illa om sedan den 24 februari 2022. Stören hamnar dessutom i gott sällskap i Göta Älv eftersom bröderna Jimmy och Alexander Gustafsson på Vänersnäs sedan flera år levererar hundratals könsmogna blankålar ifrån Vänern för transport förbi kraftverk och slussar och släpper i dom i älven nedanför Lilla Edet inför deras 700-milavandring ända till Sargassohavet. En applåd från Gillet för detta åltaxiprojekt.

Grunnebo garn klipper tråden och stänger efter 90 år i lovikkavantens tjänst medan Thernqvists blommor, som alltid funnits i lilla Paris, lierar sig med en kollega i Trollhättan och växer. Tvärs över gatan från fru Albinssons blomsteraffär gick Tilda Karlsson in på Nordfeldts för att få en fika. Det slutade med att hon köpte hela bageriet! Det påminner om när en av de riktigt gamla Wallenbergarna kom in, lite luggsliten, på NK i Stockholm och frågade om priset på en större kristallkrona. ”Den är nog för dyr för farbror,” sa då expediten. Varpå Wallenberg tog sin kapp och slog ner lampan i golvet och sa: ”Får jag veta vad den kostar nu?” Menar förstås inte att Tilda kommer att riva butiken, men hon har ett driv och spontanitet som kan leda långt.

Wiretronic AB utsågs till årets företagare och Ulrika Sundén Berger fick årets hederspris näringsliv. Framgångsrika och kreativa företagare som vi förväntar oss mycket av. Detta är bara några bevis för att vår stad trots pandemi och svag konjunktur kan växa och blomstra. Medan Trollhättan tappar invånare så växer vi med några hundra om året. Artscape, som pryder många av våra husfasader sedan något år, skapar en mysig trivsel och en känsla av att vi vänersborgare bryr oss om det offentliga rummet. Vår egen konstmecenat Hans Kristian Voldstad har i samma andemening delat med sig av sin skulpturala konstskatt på Restad Gård och placerat helt underbara och spännande konstverk i vår kulturaxel mellan torget och museet. Tack Hans Kristian! Hoppas du känner dig inspirerad att fortsätta så. Applåd!

Hinka-Sven och Kalle Förhuden satt just där i plantaget på en av de fina gula sofforna och beundrade konstverken när en medelålders, parant kvinna stannade till framför dom och utbrast: ”Men Sven, det var länge sedan. Minns du kalasen i vår ungdom? Ditt fantastiska partytrick när du hängde en hink vatten på självaste Petterniklas? Klarar du det idag, Sven?”

-”Nej du, det går inte längre. Du förstår, knäna viker sig.”

Många av oss hann väl nästan inte fatta omfattningen av den avgrundsdjupa katastrofen förrän vi plötsligt stod där med räddningen i form av Motalas avhopp. Efter 38 år i elitserien skulle vårt kära IFK

ner i allsvenskan och tappa all sin status och värdighet. Förtvivlade tränare, spelare och skridskoslipare satte väl gråten i halsen när Mot-ala, som en skänk från ovan, erbjöd IFK sin plats i högsta serien. Den enes död, den andres bröd. Nu gäller bara att vi har energi och resurser att ta tillvara denna gratischans. När vänersborgsbandyn går knackigt är det lätt att glömma våra bandytjejer. Annie Berner från en av våra makalösa idrottsfamiljer i stan har faktiskt varit med och vunnit de senaste fyra SM-finalerna i bandy. Fast då är det förstås för Lidköpings dambandylag Villa.

Om IFK:s krumbukter i seriesystemet kan ses som ett västgötaklimax så bjöd vårt första riktiga utlandsproffs i fotboll Nils Berner på något liknande. Nils hade inte mer än etablerat sig i detta finrum som proffs i Gibraltar förrän han vände på klacken och skrev på för Wargön. Övergångssumman är okänd men glädjen i bruksorten känner inga gränser.

Rugby och bowling är två stora sporter som vi är duktiga på i vår lilla stad. Gillets ungdomsstipendium tilldelades Noel Haglund Torgerson, en sextonåring som gjort tre stycken 300-serier under året. En prestation som uppmärksammats i hela bowling-Sverige. Dessutom har TTELA-reportern Adam Andersson inte bara tagit två europacupmedaljer, utan också blivit svensk seniormästare i bowling. Grattis!

Den hesa men oemotståndliga billottsrosten från gågatekrysset har tystnat. Gillebrodern Bo Tallbo säger att han lämnar oss för gott. Hot eller löfte får framtiden utvisa. På en av sina sista arbetsdagar fick Tallbo ändå njuta av att se en av sina adepter, den sextonårige Rasmus Röing, göra mål i sin debut i självaste Tre Kronor.

Årets idrottsögonblick, alla kategorier, inträffade ändå när man tävlat klart i alla friidrottsgrenar utom en på Olympiastadion i Paris. Allt ljus släcktes ner förutom på stavhoppssarenan. Hela publiken på femtiotusen åskådare satt kvar knäpptysta med allt ljus och fokus riktat mot vår egen Mondo Duplantis som just vunnit sin guldmedalj och nu beordrat ribban upp på världsrekordhöjden 625 cm! Allt gränslöst jubel och Mondos gigantiska glädjeskutt efter att han klarat världsrekordhöjden i sista försöket förvandlades i ett ögonblick till idrottsårets ultimata höjdpunkt. Trollhättan fick gubevars några olympiska pingismedaljer, medan vi fick glädja oss åt vår egen Mikael Ekvalls svenska rekord på 94,45 km. Det var nämligen så långt Mikael hann springa på sex timmar. Det har ingen svensk före honom klarat av. Det ni!!

Två vänersborgspolitiker som gjort sig lite märkvärdiga i år är dels Jonatan Svensson som med sina 23 år är yngst i Sveriges Riksdag och

sedan är det den förre vänsterchefen Jonas Sjöstedt som i år har valts in i europaparlamentet i Bryssel.

Vänersborgsflickan Helena Tigerberg har tagit ett spännande initiativ till speeddating i vårt nyrenoverade kulturhus. Hon fick idén efter att ha varit med i ”Bonde söker fru”. Där insåg hon den ekonomiska potentialen i att byta jobb från undersköterska på Källstorp till att bli husfru på en herrgård.

Det är något oklart hur många bönder som fick kärlekssådden att gro i det gamla Stadshotellet men intentionen är god. Som vanligt i den branschen är det dock viktigt att man gödslar bra.

Godsägare Gustavsson utanför Kvänum hade en sån där försigkommen piga som velle komma upp sig lite, så ho geck te husfrua och begärde lönehöjning.

- ”Å, varför ska du ha högre lön”? fråga husfrua.

- ” Jag lagar bättre mat än husmor”.

- ” Jasså, vem har sagt det?”

- ” Husfar. Dessutom stryker jag husfars skjortor bättre än husmor”.

- ” Har min man sagt det?”

- ” Ja. Så är jag en bättre älskarinna.”

- ” Va! Har verkligen husfar uttryckt sig så?”

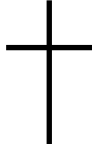
- ” Nej, inte husfar. Det var drängen Fingal som sa de.”

- ” Hm.. Hur mycket sa du att du ville ha i lön?”

Stenhaga allhelgonaafon 2024

Lars Salonen

Krönikör

Minnesord

Under tiden juni 2024 – juni 2025 har 13 Gillebröder
för alltid lämnat oss. Vi lyser frid över deras minne.

Börje Salonen född i Vänersborg den 6 augusti 1951, avled i Örebro den 15 juli 2024. Han växte upp i Blåsut tillsammans med mor, far och fyra systrar. Somrarna tillbringade familjen till stor del i Norra Timmervik. En plats som betydde mycket för Börje även senare i livet. Han gick på Läroverket i Vänersborg och även på Huvudnäs-skolan där han gick en maskinteknisk linje. Efter avslutad skolgång jobbade han bl a i Salonens Snickeri AB som drevs av hans far och farbror. Under åren 1972—1981 hade han anställning vid Saab Scania i Trollhättan. Hösten 1979 flyttade Börje till Örebro och utbildade sig till fritidspedagog. Under utbildningstiden träffade han Iréne som han bildade familj med, de fick barnen Jakob och Maja. 1987 gick han en ADB-utbildning och hamnade på företaget Gullspångs kraft som sedan blev Birka energi och senare Fortum. Där stannade han tills pensionen 2011. Börje hade många intressen men först och främst kom barn och barnbarn. Han hade ett stort intresse för musik, sjöng i kör, gillade att vandra och vara i naturen. Han gjorde flera resor på sin motorcykel. Cyklade Vätternrundan och Cykelvasan några gånger. Några resor till den grekiska övärlden blev det också. Det ställe där han trivdes allra bäst var ändå i Timmervik och särskilt när övriga familjen var där. Börje var en livsnjutare och tog vara på livet in i det sista. Han älskade livet som blev alldeles för kort.

Inträdde i Gillet 1995.

Boo Ericson född i Vänersborg den 24 mars 1939, avled i Skövde den 1 augusti 2024. Hans föräldrar Gunvor och Nils drev bageri i tredje generationen först på Residensgatan och senare på Edsgatan. Boo tog realexamen 1957 och gick därefter folkhögskola på Vingsö. 1965–68 utbildade sig Boo till mentalskötare i Göteborg, där han också gifte sig med Berit 1967. Berit och Boo fick två barn, Kristin och Anders. 1970 gick flytten till Skövde och Boo utbildade sig till specialpedagog i Lidköping. 1975 var det dags att röra på sig igen, denna gång till Karlsborg där han började arbeta som soldathemsföreståndare. I mitten på 80-talet flyttade Boo åter till Skövde och fick anställning på Räddningsskolan, ett arbete han behöll till sin pensionering. Boos stora intressen var musik, böcker och frimärken. Han spelade ofta piano eller lyssnade på jazzskivor och pratade gärna om frimärken eller de böcker han läst eller ville läsa.

Inträdde i Gillet 2001.

Sven-Erik Hall, född i Vänersborg 19 juni 1944, avled i hemstaden 2 augusti 2024. Han växte upp i Nordstan och gick på Norra skolan. Sven-Erik bodde hela sitt liv i den norra stadsdelen. Efter skolan var han springpojke i olika affärer innan han började på A. F. Carlssons skofabrik. Därefter arbetade han på Teli ända fram till det lades ner. De sista arbetsåren var han på Frändefors skola. Sven-Erik var mycket sportintresserad och motorsport var en favorit. Han följde även de lokala lagen inom olika sporter. Han var en mycket aktiv medlem i cykelklubben Wänershof. Där hjälpte han bland annat till med julgransförsäljningen, som var en stor affär för klubben. Det var inga möten i Wänershof som Sven-Erik missade. Han var en allt i allo när det gällde att hålla ordning i klubblokalen och var ungdomstränare och funktionär vid tävlingar. Sven-Erik tyckte om att träna och genomförde flera Vätternrundor. Utöver cykling, så simmade han och deltog gärna i gruppträningar som spinning och andra aktiviteter. Sven-Erik var en trogen besökare på Gillets stämmor. Inträdde i Gillet 1994.

Brandmästaren Roland Schagerström, född i Trollhättan den 15 februari 1936, avled i Vänersborg den 23 augusti 2024. Efter avslutad folkskola började Roland att arbeta som springpojke på Ringströms Bokhandel i Trollhättan. Han gjorde sin värnplikt på Sätenäs Flygflottilj och fick därefter anställning vid SJ i Trollhättan. I slutet av 50-talet flyttade Schagerström till Vänersborg, där han arbetade på Televerkstaden en kortare tid, innan han fick anställning som brandman vid Brandkåren, Vänersborg. Han blev senare brandförman och slutade som brandmästare. Han var mycket social och hade ett stort intresse för idrott. Tidigt spelade han pojklagsfotboll och senare i Brandkåren IF och korpen, som ofta hade stora framgångar. Övriga intressen under åren var att lösa korsord, släktforskning och historia, såväl svensk som världshistoria. Han var också en stor naturälskare och han sågs ofta i naturen med familjens hundar. Under sommarhalvåret var det sol och bad med familjen i Grebbestad eller vid stugan i Rörvik samt strövtåg på Gotland. Inträdde i Gillet 2005.

Conny Henriksson, född i Vänersborg den 3 juni 1969, avled i hemstaden den 14 september 2024. Han var född på Skansgatan, men familjen flyttade senare till Blåsut där han växte upp. Efter avslutad skolgång arbetade Henriksson som plåtslagare och sedan som vaktmästare på Regionens hus i Vänersborg. Residenset blev hans nästa arbetsplats, där han blev kvar tills sin död. Här arbetade han med säkerhetsfrågor, teknisk utrustning med mera. Även Västra Götalandsregionen i Göteborg var hans arbetsplats när det gällde säkerhetsfrågor. Henriksson var också på senare år, en av tre anställda som mötte upp i tidsenliga kläder vid guidade turer på Residenset. Ett stort intresse var musik där han även medverkade i en kör. Conny var även med i en bluesförening och reste gärna runt i Sverige till olika festivaler. Med sitt trevliga och gemytliga sätt deltog han även i upptåg och sketcher på Residenset. Övriga intressen var historia och att resa till Spanien.
Inträdde i Gillet 2020

Nils-Erik Herlogsson, född i Falkenberg 1 juli 1940, avled i Vänersborg 29 september 2024. Nils-Erik levde sina första 7 år i Falkenberg och flyttade sedan till Vänersborg, när skolgången började. Efter genomgången grundskoleutbildning vidtog en rad olika utbildningar via Hermods på 1960-talet. Arbetslivet startade på A.F. Carlssons Skofabrik, för att efter drygt 10 år fortsätta på Huvudnässkolan och sedermera på Vänersborgs kommun fram till pensioneringen. Nils-Eriks stora intressen var hus och trädgård, vilket han delade med sin syster. Bilintresset speglade sig i att han gärna och ofta bytte bil. Han gjorde också många resor i nordens tillsammans med sin särbo.
Inträdde i Gillet 2013.

Dan Kjellson född 27 dec 1941 i Vänersborg, avled i Spjösвик utanför Lysekil den 15 oktober 2024. Han växte upp vid Brinkebergsskulle och där gick han också i skolan. Dan började på realskolan i Vänersborg, men tappade intresset och bytte till verkstadsskolan. Efter avslutad skolgång började Dan arbeta i sin pappas bussföretag, Vänersborgs Linjetrafik. Där blev han kvar till 1991. När Dan bestämde sig för att han ville göra något annat, sålde han sin del i företaget. Dan läste då in en pedagogisk utbildning i Borlänge, som ledde till att han kunde bli bilskollärare, främst inom buss och lastbilstrafik. De sista åren innan pensionen var han delägare i en bensinstation i Uddevalla. Dan var mycket sportintresserad och då främst bandy. Han började spela bandy i VIF, men flyttade tidigt till Blåsut BK. Först som spelare och därefter som ledare på alla nivåer. När Blåsut hade stora ekonomiska problem 2021, var Dan en av dem som på kort tid kunde vända klubben på rätt köl igen. Dan var en eldsjäl för sin klubb och var mycket engagerad i Blåsut BK. På föreningsens 90-årsjubileum 2022, var han en av tre som fick medalj för att de tillsammans hade varit aktiva i klubben i 160 år. Dan Kjellson arbetade under många år även aktivt i Västergötlands bandyförbund. Han satt även med i Svenska Bandyförbundets valberedning. Förutom idrotten tyckte Dan om att resa och var en världsvan resenär. Listan över länder som han besökt kan göras lång. Favoritlandet var Grekland, dit han gärna återvände varje år. Sommarhuset utanför Lysekil betydde mycket för Dan och där tillbringades mycket av hans tid. Havet, båten och fisket var också ett stort intresse för honom.

Inträdde i Gillet 1974

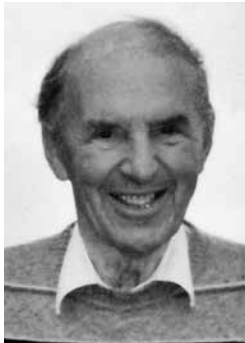

Typograf Kurt Andersson, född i Vänersborg den 30 mars 1940, avled i hemstaden den 21 oktober 2024. Kurt föddes i Vänersborg och växte upp med far och mor och en storebror. Fadern ägde Vänersborgs rörledningsfirma. Musiken var och förblev Kurts stora intresse, men därutöver var fotboll, badminton och tennis andra intressen. Kurt gick på Norra skolan i 7 år och fortsatte sedan att utbilda sig till typograf i Göteborg. När han återkom till Vänersborg efter avslutad utbildning tog han anställning som typograf på Bergs tryckeri. Vid ett besök i bilskolan där han anmält sig för att ta körlektioner fick han se sin blivande hustru Birgitta och efter första träffen blev de ett par. År 1963 startade han och en kamrat ett eget tryckeri KA-Tryck, arbete och administration blev dock så belastande att han avslutade sin del i företaget år 1978 och tog anställning på C.W. Carlssons tryckeri. En dag blev han dock kontaktad och tillfrågad om han inte ville börja arbeta på turistbyrån i Vänersborg. Problem uppstod då han samtidigt blev erbjuden att bli musiklärare på musikskolan. Han valde det senare och kom att bli musiklärare fram till sin pension. Han tyckte mycket om, att lära barnen spela och se hur deras förmågor växte över tid. Kurt spelade med i stadsmusikåren, Vänersborgs storband, Vargöns storband, (en egen orkester), Wenerblecket, samt i Par Bricoles orkester. Storbanden gjorde många utlandsresor och Lasse Åberg anlätade ofta Vänersborgs storband när han släppte en ny film. Han spelade olika blåsinstrument såsom trumpet, ventilbasun men hans stora favoritinstrument var trombon.

Inträdde i Gillet 1980

Förra kyrkoherden och kontraktsprosten Nils Hjertén, född i Sävar i Skaraborgs län den 8 oktober 1934, avled den 31 oktober 2024 i Vänersborg. Han avlade studentexamen på Skara Lärverk. Tog senare en fil.kand. i humanistiska ämnen och efter detta började han läsa teologi 1959 i Uppsala. Där träffade han sin Margareta, som skulle bli mor till deras fem barn. Nils prästvigdes 1963 i Skara Domkyrka av Biskop Sven Danell. Hjertén innehade prästtjänster i Skövde, Lidköping och Töreboda samt var kontraktsprost i Vadsbo kontrakt. Från Töreboda flyttade han 1990 till Vänersborg och blev där kyrkoherde. Från denna tid var han även kontraktsprost för Väne kontrakt. Båda tjänsterna avslutades med pension 1999. Hjertén har senare varit en trogen vikarie under alla år. Nils Hjertén hade ett stort intresse för såväl tåg som järnvägar, samt inte minst historia. Han var ledamot i Skara Stiftshistoriska Sällskap, ordförande i Skara stifts emeriti prästförening samt ledamot i Lekmannakåren i Vänersborg. Han var också sedan 1992 medlem i Frimurarlogen i Vänersborg. Inträdde i Gillet 2013

Banktjänstemannen Lars-Göran "Larsik" Kihlström född i Vänersborg 9 oktober 1936, avled i hemstaden 1 november 2024. Han gick ut realskolan 1954 och arbetade därefter en period på kreditbanken i Vänersborg. Från 1958 och några år framåt hade han en liten affär i centrala Trollhättan som sålde frukt och godis. Därefter började han jobba på Sparbanken och utbildade sig både inom lånesystem samt data och blev sen dataansvarig i Vänersborg när olika digitala banksystem infördes. Han jobbade även i perioder på Sparbanken/Föreningssparbanken i Frändefors, Brålanda och Färgelanda. Lars-Erik älskade havet och fjällen och hade under ett antal år en liten fiskebåt som hette Maj. Han var engagerad i Missionskyrkan och scouterna och ordnade i sin ungdom resor till Lofsdalen där han senare också hade en fjällstuga. Han var ofta med och seglade med missionsbåten Elida och var god vän med dess kapten Tarren. Han bodde stor del av sitt liv i huset på Ekudden i Dalsland där han gillade trädgårdssysslor och hade både katter och hundar. Barnbarnen betydde mycket för honom. Inträdde i Gillet 1965

Bertil "Yppa" Jonsson, född i Vänersborg den 31 augusti 1934, avled i hemstaden den 3 februari 2025. Han växte upp i Nordstan och började efter avslutad sjuårig skolgång arbeta som springpojke hos Dafgårds. På 50-talet fick han anställning på Televerkstaden (Teli) som han var trogen fram till att Teli avvecklades 1993 och han då gick i pension. I början av 1960 talet uppfördes sommarstugan på Vänersnäs där familjen, med barnen Leif och Marita, vistades mycket. Bertil blev tidigt pensionär. Tiden som pensionär tillbringade han, och hustrun Barbro, framförallt på Vänersnäs. Med hustru Barbro blev det också många resor till Grekland, Spanien, Italien och i synnerhet favoritlandet Norge. Bertil startade sin bandykarriär i IK Lira, kvartersklubben från Nordstan i Vänersborg. I IK Lira spelade Bertil en framträdande roll och var under många år en av de bärande spelarna i laget. Efter avslutad karriär som spelare fortsatte Bertil sin gärning inom bandyn som tränare. Den största framgången som tränare kom när han tog sig an tränarskapet för IFK Vänersborg säsongen 1974/75. I laget fanns profiler som Håkan Olsson, Peter "Nille" Nilsson och Hans "Gucko" Jansson. Säsongen blev succéartad och slutade med att IFK tog klivet upp i högsta serien efter en minnesvärd avgörande match i Katrineholm där Vetlanda besegrades. Efter sina år som tränare följde Bertil gärna sitt IFK som åskådare både på Isstadion och i Arena Vänersborg.
Inträdde i Gillet 1988

Yngve Wennberg född i Vänersborg den 5 mars 1934, avled i hemstaden 19 mars 2025. Han växte upp på Residensgatan i Nordstan. Efter avslutad skolgång arbetade Yngve på Karlges några år innan han började på Teli där han var kvar fram till sin pension. Han var musikalisk och bildade Yngve Wennbergs band, en sextett där han spelade trumpet. Bandet gjorde bejublade framträdanden på skutt i läroverkets gymnastiksal i mitten på 50-talet. Yngves största intresse var idrott och han ägnade mycket tid åt att spela bordtennis i VBTK. I Telis korplag var han fotbollsmålvakt under många år. Vänersborg IF var hans favoritförening som han följde intensivt. Han tillbringade många timmar vid VIF:s klubbhus på Holmängen när det spelades ishockey där. Yngve följde även bandyn med stort intresse och inte ens ett riktigt kraftigt snöfall hindrade honom en söndag att åka till Örebro för att se VIF spela. Han missade inte många fotbollsmatcher på Vänersvallen när hans favoritlag spelade. När IFK tog över bandyn så fortsatte han att vara en trogen bandysupporter. Han diskuterade gärna ingående och livfullt lagens prestationer med andra supportrar. Yngve var också med från starten när Vänersborgs vattenskidklubb bildades i början av 60-talet och med sin vattenskidsbåt var han förare till många åkare. Yngve var en hängiven bridgespelare och spelade både i Vargön och i PRO i Vänersborg.
Inträdde i Gillet 1979.

Lars Westerberg, född i Motala den 25 augusti 1928, avled i Vänersborg den 3 maj 2025. Lars flyttade i tidig ålder till Vänersborg och var staden trogen till sin bortgång. Efter avslutad skolgång, med en examen 1945 vid Vänersborgs högre allmänna läroverk, tjänstgjorde han under några år på Telegrafverket. 1950 påbörjade han sin tjänst inom brandförsvaret, först i två år som deltid-brandman innan han blev befordrad till heltidsanställd brandman 1952. 1968 blev han brandförman fram till 1974 då han tillträdde en tjänst som brandmästare. Denna tjänst hade han under ett år innan han blev brandinspektör 1975 och fram till sin pensionering 1993. Vid sidan av sin aktiva tjänst inom brandförsvaret var han också engagerad i brandkårens idrottsförening mellan 1953–1978. Lars hade ett stort idrottsintresse där han utövade fotboll och framför allt bandy. Han började sin bandykarriär i Vänersborgs IF där han spelade 1944–1945 och 1950–1954. Han spelade också i IK Lira i två omgångar, 1945–1950 samt 1954–1968, då han avslutade sin aktiva karriär. Förutom idrottsintresset var han också en hängiven jazzentusiast. Inträdde i Gillet 1981

Sida vid sida falla de,
samlas allt fler och fler,
somliga tidigt kallade,
andra då sol gått ner.

Skuggorna breda sig över dem,
vilan är djup och lång.
Nattliga vinden söver dem,
susar sin vaggande sång.

(Anita Halldén)

VÄNERSBORGS SÖNERS GILLES MEDLEMMAR

	Födelse- år	Inträdes- år
AARSRUD, ANTON, VD, Torslanda	1968	17
AARSRUD, WILHELM, Direktör, Vänersborg.....	1942	06
ABRAHAMSSON, GUNNAR, Vänersborg	1942	05
ABRAHAMSSON, LARS, Vänersborg	1939	16
ADOLFSON, HANS, Vänersborg.....	1963	11
ADOLFSON, ULF, Eventansvarig, Trollhättan.....	1961	10
** ADOR, HANS, Personaldirektör, Växjö	1935	75
AHLBERG, SVEN ARNE, F.d. Enhetschef, Örebro.....	1942	24
AHLÉN, LEIF, Enhetschef, Vänersborg.....	1948	23
AHLENIUS, PER, Civilingenjör, Vänersborg.....	1951	09
* AHLIN, ANDERS, Ingenjör, Västra Frölunda, ständig medlem	1965	78
* AHLIN, ULF, Göteborg, ständig medlem	1968	78
AHNSTEDT, LENNART, Vänersborg	1945	00
** ALEXANDERSSON, HANS, Biolog, Vänersborg.....	1948	75
ALFREDSSON, BJÖRN, Vänersborg.....	1983	20
* ALFREDSSON, HÅKAN, Bovallstrand.....	1951	95
* ALFREDSSON, LARS, Administrativ Chef, Vänersborg, 1:e Älderman	1956	76
ALFREDSSON, PIERRE, Vänersborg.....	1955	20
ALM, LARS, Vänersborg	1944	13
ALMQVIST, BENGT, Vänersborg.....	1946	13
ALMQVIST, FREDRIK, Sjuksköterska, Vänersborg	1970	24
ALMQVIST, PETER, Hälsoskyddschef, Vänersborg	1950	00
ANDER, LENNART, Pensionär, Vänersborg.....	1951	20
ANDERSSON, ARNE, Pensionär, Vänersborg.....	1939	15
ANDERSSON, BENGT, Vänersborg	1944	04
ANDERSSON, BILL-ARNE, Pensionär, Vänersborg	1948	17
* ANDERSSON, BO, Vaktmästare, Vänersborg.....	1957	88
ANDERSSON, BOSSE, Vänersborg.....	1946	08
ANDERSSON, BÖRJE, Senior Konsult, Nyköping	1946	22
* ANDERSSON, CENNY, Ingenjör, Vänersborg	1963	83
ANDERSSON, DANIEL, Vänersborg	1993	15
ANDERSSON, DAVID, Fil. Dr., Ödeshög.....	1947	09
* ANDERSSON, GLENN, Elektriker, Trollhättan.....	1946	84
ANDERSSON, GUNNAR, Vänersborg.....	1949	19
ANDERSSON, HANS, Vänersborg	1965	04
ANDERSSON, HANS, Rektor, Vänersborg	1951	17
* ANDERSSON, HÅKAN, Vänersborg.....	1950	98
* ANDERSSON, JAN, Legitimerad Veterinär, Vänersborg.....	1951	89
ANDERSSON, JOACHIM, Elhandlare, Vargön	1963	09
** ANDERSSON, JOHN, Marknadschef, Vänersborg.....	1953	74
* ANDERSSON, KENT, Bilförsäljare, Vänersborg.....	1944	81
* ANDERSSON, KENT, Verkstadsmontör, Brastad.....	1942	90
ANDERSSON, KENT OVE, Vänersborg	1945	04
ANDERSSON, MATS, Vänersborg	1970	10
ANDERSSON, ROLF, Vänersborg	1948	20
* ANDERSSON, STIG, Vänersborg.....	1938	94

ANDERSSON, STIG-ÅKE, Polis, Vänersborg.....	1951	13
ANDERSSON, SVEN, Målare, Vargön	1949	00
ANDERSSON, SÖREN, Pensionär, Vänersborg	1947	22
ANDERSSON, THOMAS, Frändefors	1960	21
ANDERSSON, THOMAS, Allingsås.....	1958	25
** ANDERSSON, TOMMY, Köpman, Vänersborg.....	1950	75
* ANDERSSON, TOMMY, Ingenjör, Vänersborg.....	1950	83
ANDERSSON, TORBJÖRN, Trollhättan.....	1961	21
ANDERSSON, UNO, Vänersborg	1948	13
ANDERSSON, ÅKE, Arvika	1941	07
ANDREASSON, JÖRGEN, Musiklärare, Vänersborg.....	1957	14
* ANDREEN, ROBERT, Lysekil	1976	99
* ANDRÉEN, FREDRIK, Vänersborg.....	1971	99
ANDRÉEN, GUNNAR, Egenföretagare, Malmö	1940	14
ANDRESEN, BERTEL, IT-Tekniker, Hisings Kärra	1963	12
* ANKARTOFT, BENGT, Verktygstekniker, Vänersborg	1942	90
ANKARTOFT, LUDVIG, Student, Vänersborg	2004	19
* ANKARTOFT, PATRIK, Ingenjör, Vänersborg	1964	90
ANKARTOFT, ROBIN, Ingenjör, Vänersborg.....	1994	19
* ANKARTOFT, STURE, Pensionär, Vänersborg.....	1936	90
* ARFWIDDSSON, SUNE, Fastighetsmäklare, Vänersborg.....	1942	98
ARTHURSSON, GÖRAN, Vänersborg	1956	15
ARVEBLAD, SVEN OLOF, Ingenjör, Vargön.....	1946	08
* ARVEKLEV, LAGE, Vänersborg.....	1950	98
* ARVEKLEV, LEIF, Vänersborg.....	1952	96
ARVIDSON, THOMAS, Vargön.....	1947	19
ARVIDSSON, DANIEL, Superintendent, Vänersborg	1973	24
ARVIDSSON, KENNETH, Vänersborg, innehavare av Gillets medalj (2010) ..	1967	10
ARWIDSON, ANDREAS, Vänersborg	1974	19
** ARWIDSON, BENGT, Skötare, Vänersborg	1949	75
ASP, PETER, Informationschef, Vänersborg	1968	05
AUGUSTSSON, BENNY, Ombudsman, Vänersborg	1961	22
AXELSSON, FRANK, Vänersborg.....	1944	17
* BACK, ROGER, Fotograf, Frändefors.....	1956	83
* BARTHOLMES, MICHAEL, Ingenjör, Vänersborg.....	1957	89
BENGTSSON, JAN-GUNNAR, Vänersborg.....	1949	16
BENGTSSON, LARS-GÖRAN, Vänersborg.....	1945	12
BENGTSSON, PER GÖSTA, Vänersborg	1953	19
* BENGTSSON, ROLF, Faktor, Vänersborg	1934	76
BENGTSSON, THORILD, Pensionär, Vänersborg	1951	19
BERG, LARS, Vänersborg	1945	00
BERG, LARS, Chef Kapital Förvaltning, Uddevalla	1967	02
* BERG, LENNART, Mellerud.....	1950	94
* BERGENHEIM, KLAS, Hovås.....	1970	96
BERGENLID, BJÖRN, Vänersborg.....	1955	17
* BERGER, ANDRÉAS, Malmö, ständig medlem	1974	76
* BERGER, MAGNUS, Lund, ständig medlem.....	1967	76
* BERGER, MAX, Vänersborg, ständig medlem.....	1970	76
* BERGER, NIKLAS, Åkersberga, ständig medlem	1973	98
** BERGER, ORVAR, Tandläkare, Vänersborg	1937	72
BERGLÖF, BJÖRN, Ingenjör, Vänersborg	1942	25
BERGLÖF, RIKARD, Vänersborg.....	1968	14

BERNER, CLAES GÖRAN, Pensionär, Vänersborg.....	1946	25
BERNER, THOMAS, Advokat, Lidköping.....	1955	23
* BERNLING, KARL, Postiljon, Vänersborg, ersättare i styrelsen.....	1957	97
BERNTSON, STURE, Värnamo.....	1944	08
** BILLENGREN, LARS, Köpman, Vänersborg.....	1938	75
BIRGERSSON, KURT-OLOF, Vänersborg.....	1955	20
BJARNELL, YAN-ERIK, Laholm.....	1955	07
BJELKHOLM, STEFAN, Vänersborg.....	1954	05
BJERKELUND, HENRIK, Göteborg.....	1960	19
BJÖNBERG, HÅKAN, Pensionär, Vänersborg.....	1954	22
BJÖREND AHL, ANDERS, Ingenjör, Upplands Väsby.....	1943	08
* BJÖRKENSTOCK, JAN OLOF, Munsök, Vänersnäs.....	1948	82
BJÖRKLUND, JAN ÅKE, Stockholm.....	1938	00
* BJÖRNBERG, THOMAS, Civilingenjör, Vargön.....	1953	77
* BJÖRNDAHL, GUNNAR, Vara.....	1939	97
* BLIXT, PETER, Begravningsentreprenör, Vänersborg.....	1965	95
* BLOM, TOMAS, Vänersborg.....	1964	98
BLOMBERG, LENNART, Vänersborg.....	1942	08
BLOMGREN, BENGT, Vänersborg.....	1946	04
* BLOMGREN, MATS, Nacka.....	1960	77
* BLOMQVIST, STEN, Vargön.....	1939	94
* BOBERG, LARS, Advokat, Hunnebostrand.....	1946	92
* BOBERG, MARKUS, Enskededalen.....	1972	87
BODÉN, HÅKAN, Skatteintendent, Vänersborg.....	1948	08
BODIN, LARS, Vårgårda.....	1953	16
BOMAN, FREDRIK, Civilingenjör, Göteborg.....	1973	00
* BOMAN, GÖRAN, Försäljningschef, Vänersborg, 2:e Älderman.....	1948	94
* BOMAN, MERRIL, PR Manager, Fiskebäckskil.....	1953	90
BONDESON, CHRISTER, Hovås.....	1941	02
BORGEMYR, JAN, Vänersborg.....	1946	04
* BORGLIDEN, INGE, Vänersborg.....	1936	94
BORGMALM, KENNETH, Vänersborg.....	1950	19
BORNSTRÖM, MATS, Bibliotekarie, Karlstad.....	1965	21
BRATTBERG, JACOB, Överstyman, Vänersborg.....	1989	23
BRODÉN, KARL-ERIK, Vänersborg.....	1950	22
BRÄNNLUND, FRANK, Vänersborg.....	1953	02
BUCCI, JAMES, Vargön.....	1966	10
BÄCKSTRÖM, ANTON, Vargön.....	2005	14
* BÄCKSTRÖM, EMIL, Vargön.....	1976	85
BÄCKSTRÖM, MELKER, Vargön.....	2007	13
BÖNGREN, PER-OLOF, Färgelanda.....	1951	12
BÖNSTRÖM, ERIC, Arbetsledare, Vänersborg.....	1984	21
BÖRJESON, BJÖRN, Adjunkt, Vänersborg.....	1952	05
BÖRRETZEN, JENS, Överläkare, Vänersborg.....	1938	06
BÖTTIGER, ANDERS, Vänersborg.....	1962	21
BÖTTIGER, KARL-IVAR, Vänersborg.....	1932	05
* CARLÉN, BENGT, Dals Långed.....	1947	83
CARLSSON, BENNY, Gymnasielärare, Vänersborg.....	1951	06
** CARLSSON, CARL OTTO, Speditör, Göteborg, ständig medlem.....	1939	47
CARLSSON, CLAS, Frändefors.....	1944	09
CARLSSON, HÅKAN, Vänersborg.....	1949	04
CARLSSON, JONATHAN, Student, Vänersborg.....	1995	17

CARLSSON, LARS-GÖRAN, Vänersborg	1943	10
** CARLSSON, LENNART, Göteborg, ständig medlem	1946	47
CARLSSON, PETER, Vänersborg	1963	00
* CARLSSON, THOMAS, Målarmästare, Vänersborg	1957	96
CARLSSON, TORE, Vänersborg	1952	13
* CARLSTRÖM, ROLAND, Vänersborg	1942	96
CARLSUND, BO, Norsborg	1933	19
* CEDER, BERNT, Telearbetare, Vänersborg	1933	90
CEDER, CARL, Verksamhetschef, Vänersborg	1979	19
CEDERLUND, ARNE, Jägmästare, Vänersborg	1936	11
* CEDERQVIST, PÅR, Kommunjurist, Vänersborg	1944	99
CHRISTIANSSON, ROGER, Vargön	1950	15
CLAESSON, NIKLAS, Chefsombudsman, Vänersborg	1973	25
* CRANTZ, CURT GÖRAN, Pol. Mag., Vänersborg	1958	90
DAHL, MICHAEL, Vänersborg	1962	12
DAHLBOM, MATS, Kommunjurist, Vänersborg	1964	01
DAHLÉN, BERN, Pensionär, Vänersborg	1945	19
DAHLGREN, PETER, Frändefors	1963	24
* DAHLLÖF, MATS, Uppsala	1965	67
* DAHLLÖF, PETER, Civilekonom, Stockholm, ständig medlem	1972	72
DAHLQVIST, INGEMAR, Vargön	1952	14
DAHLSTRAND, GÖRAN, F.d. Förvaltningschef, Stockholm	1950	23
* DANIELSSON, THOMAS, Frändefors	1948	97
DIKELIUS, LENNART, Vänersborg	1945	16
* DRUFVA, ULF, Ingenjör, Vänersborg	1950	97
DUBERG, PER, Vänersborg	1959	19
EDBERG, PEO, Färösund	1948	01
* EK, CARL-GUSTAF, Technologie Doktor, Västra Frölunda	1958	83
* EK, LARS-ANDERS, Teologie Kand., Tun	1954	83
* EKHOLM, JOHAN, Vänersborg	1963	87
* EKLIND, LARS, Lysekil	1957	74
* EKLUND, BO, Lagerchef, Vänersborg	1937	80
EKMAN, GÖRAN, Pensionär, Vänersborg	1948	24
** EKMAN, LARS, Tekniker, Vänersborg	1949	74
EKSTEDT, GÖRAN, Vänersborg	1949	05
** EKSTEDT, THOMAS, Pensionär, Rydebäck	1951	65
* EKSTRÖM, JOHAN, Kommunråd, Skövde	1943	80
ELMQVIST, CLAES, Pensionär, Vänersborg	1957	22
EMANUELSSON, CONNY, Vänersborg	1950	15
EMANUELSSON, GÖTE, Vänersborg	1956	06
ENG, KENT, Fotograf, Vänersborg	1964	18
ENGDAHL, KENT, Posttjänsteman, Vargön	1953	04
** ENGLUND, CLAËS, Agronom, Lidköping	1943	47
** ENGLUND, MAGNUS, Tandläkare, Göteborg, ständig medlem	1949	49
** ENGLUND, NILS TURE, Legitimerad Läkare, Lidköping	1939	47
* ENGLUND, NILS-ERIK MAGNUS, Vänersnäs, ständig medlem	1966	66
ENGLUND, OSKAR, Professor, Nälden, ständig medlem	1982	83
* ENGLUND, SAMUEL, Civilingenjör, Lidköping, ständig medlem	1977	82
ENGLUND, TEODOR, Tandläkare, Lerum, ständig medlem	1985	85
* ENGSTRÖM, PER ARNE, Försäljare, Vänersborg	1935	85
* ERICSON, LENNART, Adjunkt, Vänersborg	1940	85
ERICSON, PER-OLOF, Vänersborg	1945	06

ERICSON, SVEN-GÖRAN, Vänersborg.....	1948	11
ERICSON, TOMMY, Urmakare, Vänersborg	1946	04
ERICSSON, CARL, Vänersborg	1960	16
* ERICSSON, JOHAN FREDRIK, Vänersborg.....	1966	66
** ERICSSON, JOHN OLOV, Tandläkare, Vänersborg, Hedersledamot, innehavare av Gillets medalj (2000).....	1939	54
ERICSSON, MICAEL, Vänersborg	1969	02
ERICSSON-KLEIN, CARL, Vänersborg, ständig medlem	2000	05
ERIKSSON, BJÖRN, Kungsbacka.....	1973	04
ERIKSSON, CARL-GUSTAV, Vänersborg.....	1952	13
ERIKSSON, CEGE, Vänersborg.....	1952	16
ERIKSSON, GÖRAN, Konsult, Vänersborg.....	1954	22
ERIKSSON, HÅKAN, Uddevalla	1956	07
* ERIKSSON, INGE, Vänersborg.....	1946	96
* ERIKSSON, MATS, Vice Chefsåklagare, Göteborg	1967	99
ERIKSSON, PATRICK, Egenföretagare, Vänersborg.....	1967	12
* ERIKSSON, SVEN-INGVAR, Kommunalsråd, Vänersborg.....	1940	92
ERLANDSSON, GUNNAR, Äldreomsorgschef, Vänersborg.....	1950	09
* FAGER, JAN, Direktör, Bovallstrand.....	1940	90
* FAGERSTRÖM, MAGNUS, Landvetter	1966	89
* FALK, CLAES, Chefsrådgivare, Vänersborg.....	1970	97
FALK, JAN-ERIK, Vänersborg.....	1950	12
FALK, LENNART, Läkare, Göteborg	1952	23
FALK AHLQVIST, MARCUS, Guldsmed, Vänersborg.....	1992	18
FASTH, CONNYY, Gymnastikdirektör, Öjersjö.....	1948	05
FASTH, KENTERIC, Vänersborg.....	1955	05
FERM, ROLAND, Vänersborg.....	1959	05
* FILIPSON, GÖRAN, Vänersborg	1947	94
FILIPSSON, PETER, Officer, Skurup.....	1975	06
FJELLMAN, HANS, Stockholm.....	1945	21
* FLOBERG, TOMMY, Skyddsförare, Vänersborg.....	1961	94
FLOOD, STURE, Vänersborg.....	1947	19
* FOCK, CARL-GÖRAN, Lerum.....	1953	77
FORSBERG, STEN, Vänersborg	1934	11
FORSELL, OLOF, Ingenjör, Västerås.....	1937	08
FORSHALL, LEIF, Jur. Kand., Spånga	1942	02
FRANKE, NIKLAS, Samlingsassistent, Vänersborg.....	1986	23
FREDÉN, HÅKAN, Ystad	1937	05
* FREDMAN, MARTIN, Polisman, Göteborg.....	1970	83
FREDMAN, STEFAN, Produktionstekniker, Vänersborg	1964	04
FRIBERG, JOACHIM, Uddevalla	1970	25
* FRICK, LARS H, Kommunchef, Borgholm.....	1948	98
FRIDH, BENGT, Banktjänsteman, Vargön	1958	21
FRISELL, BENGT, Mentor, Vänersnäs.....	1953	17
FRISELL, HANS, Pensionär, Vänersnäs.....	1953	24
** FRÄNDEGÅRD, BENGT OLOF, Ingenjör, Vänersborg.....	1927	67
* FURBO, MATTIAS, Vänersborg	1972	94
* FURBO, STURE, Adjunkt, Vänersborg	1944	87
GARDEBRANDT, LARS, Konstnär, Brålanda.....	1961	22
GASSLANDER, HÅKAN, Vänersborg.....	1952	25
GEDELL, STELLAN, Teknologie Doktor, Vänersborg.....	1959	22
* GELANG, PELLE, Civilingenjör, Vänersborg	1945	99

GILLBERG, HANS, Vänersborg	1960	05
GILLBERG, PETER, Advokat, Askim	1965	21
GILLBERG, STEFAN, Vänersborg	1964	08
* GRANLUND, KURT, Ekonomichef, Trollhättan	1938	94
* GRANQVIST, TORE, Verkstadsägare, Vargön	1948	91
* GRAUMANN, GUNNAR, Lund	1933	93
GRETTVE, LARS, Överläkare, Vänersborg	1942	11
** GRÖNBERG, MATTIAS, Civilingenjör, Bromma	1932	60
* GRÖNROS, BERNT, Vänersborg	1963	99
GUILLOTTE, LEIF, Teknisk Dokumentation, Frändefors	1964	23
GULDBRAND, GERT, Produktionschef, Vänersborg	1963	23
GUSTAFSSON, JAN, Musiklärare, Vänersborg	1952	05
* GUSTAFSSON, JAN-OLOF, Vänersborg	1947	94
GUSTAFSSON, LEIF, Vänersborg	1956	18
GUSTAFSSON, MAGNUS, Brålanda	1970	22
GUSTAFSSON, STIG-ARNE, Läkare, Vänersborg	1952	17
GUSTAVSSON, BJÖRN ERIK, Kulturskribent, Lysvik	1956	21
* GUSTAVSSON, LARS-ÅKE, Vänersborg	1958	92
GUSTAVSSON, STEN, Vänersborg	1941	13
* GUSTAVSSON, SVEN, Vänersborg	1951	92
* GÄRDEHALL, LARS, Vänersborg	1945	97
HAGBERG, JAKOB, VD, Vargön	1954	24
HAGBERG, SVEN, Personaldirektör, Vänersborg	1958	07
** HAGBORG, GÖRAN, Redovisningskonsult, Vänersborg, Hedersledamot, innehavare av Gillets medalj (2000)	1941	53
HAGBORG-OLSSON, OSCAR, Mora	1993	05
HAGEMAN, ANDREAS, Vänersborg	1981	06
HAGEMAN, NICLAS, Vänersborg	1975	06
** HAGLIND, STURE, Gymnastikdirektör, Skövde	1946	68
HAGSÉR, HÅKAN, Vänersborg	1947	12
* HALLBERG, LEIF, Vänersborg	1948	96
* HALLBERG, WILLARD, Typograf, Vänersborg	1931	86
HALLBLAD, BJÖRN, Vänersborg	1986	04
HALLBLAD, CARL, Vänersborg	1982	04
HALLBLAD, LARS, Bilplåtslagare, Vänersborg	1959	04
HALLBÄCK, INGEMAR, Vänersborg	1954	18
* HALLQVIST, ANDERS, Veterinärassistent, Vänersborg	1945	76
* HALLQVIST, ANDERS, Lantmästare, Vänersborg	1954	94
HALLQVIST, HANS, Vänersborg	1949	07
HALLQVIST, INGVAR, Vänersborg	1954	01
HALLQVIST, JOHAN, Handläggare, Göteborg	1986	25
HALLQVIST, LARS, Leg. Veterinär Assistent, St. Levene	1941	08
* HALLQVIST, TOMAS, Laboratorieassistent, Vänersborg	1951	84
HAMBERG, JAN, Lidköping	1943	13
HANSANDER, EINAR, Riksspeleman, Vänersborg, innehavare av Gillets medalj (2011)	1938	11
HANSSON, CLAES, Göteborg	1957	24
* HANSSON, H O LENNART, Kulturkonsulent, Vänersborg	1947	96
* HANSSON, LENNART, Fastighetsmäklare, Vänersborg	1932	84
HANSSON, PER, Vara	1968	18
HANSSON, TOMMY, Musikproducent, Vänersborg	1952	04
HARLITZ, HENRIK, Vänersborg	1973	05

* HARRING, TORD, Hönö.....	1940	95
* HASSELLIND, KAJ, Vänersborg.....	1945	76
HEDBERG, INGVAR, Ingenjör, Frändefors.....	1954	23
HEDENSTEDT, GÖRAN, Vänersborg.....	1942	12
HEDLUND, JOHAN, Ekonomie Mag., Göteborg.....	1970	04
* HEDLUND, STIG, Tekniker, Vänersborg.....	1941	95
* HEDQVIST, PER, Byråassistent, Vänersborg, innehavare av Gillets medalj (2005).....	1943	76
* HEIDENGÅRD, KLEIFT, Förvaltare, Frändefors.....	1949	96
HEITLER, LASZLO, Vänersborg.....	1971	22
HELLDÉN, MIKAEL, Telemontör, Vargön.....	1959	22
HELLDIN, LEIF, Kommunikatör, Vänersborg.....	1963	24
** HELLMAN, ANDERS, Vänersborg.....	1955	73
HELLMAN, NILS, Vänersborg.....	1988	16
* HERMANSON, JAN, Teol. Dr. Univ. Lektor, Lund.....	1949	91
HERMANSSON, THOMAS, Vänersborg.....	1979	18
* HERTZ, ARNE, Ingenjör, Trollhättan.....	1939	79
* HJALMARSSON, GUNNAR, Auktoriserad Revisor, Vänersborg.....	1957	97
HJELTE, ANDERS, Tandläkare, Hovenäset.....	1954	21
HJERTÉN, ANDREAS, Regionutvecklare, Vänersborg.....	1968	25
HOBERG, DIETER, Konsult, Vänersborg.....	1939	19
HOFLING, ERIK, Vänersborg, ständig medlem.....	2000	00
HOFLING, OSCAR, Vänersborg, ständig medlem.....	1996	96
HOLM, JAN OLOV, Vänersborg.....	1940	04
HOLM, KARL ÅKE, Vänersborg.....	1952	24
* HOLM, LARS ERIK, Vägtekniker, Vänersborg.....	1944	82
HOLMGREN, BENGT, Vänersnäs.....	1944	15
HOLMKVIST, ANDERS, Civilingenjör, Vargön.....	1972	24
HOLMQVIST, MATS, Vänersborg.....	1960	06
HORSTER, ROLF, Lärare, Vänersborg.....	1950	24
** HURTIG, BENGT, Katrineholm.....	1953	66
HÅKANSSON, ULF, Montör, Vänersborg.....	1965	19
HÅRD AF SEGERSTAD, BJÖRN, Rektor, Vänersborg, innehavare av Gillets medalj (2013).....	1954	05
HÖGBERG, JERKER, Vänersborg.....	1951	02
HÖGBERG, STIG-ARNE, Ingenjör, Onsala.....	1944	22
HÖGLUND, ANDREAS, Systemutvecklare, Vänersborg.....	1980	12
HÖGLUND, DAN, Vänersborg.....	1962	10
HÖGLUND, STIG-GÖRAN, Pensionär, Mjölby.....	1955	18
HÖGLUND, ULF, Vänersborg.....	1964	10
HÖRKE, JAN, Vargön.....	1943	16
* ISACSSON, JÖRGEN, Banktjänsteman, Vänersborg, Granskningsman.....	1964	97
ISRAELSSON, BENGT, Vänersborg, ledamot i beredningsnämnden.....	1949	15
IVARSSON, STURE, Vänersborg.....	1940	13
JACOBSSON, BÖRJE, Vänersborg.....	1962	18
** JANSSON, LARS, Gymnastikdirektör, Falkenberg.....	1938	66
JANSSON, ANDERS, Köpman, Vargön.....	1940	05
JANSSON, BJÖRN, Köpman, Vargön.....	1966	11
JANSSON, MIKAEL, Frändefors.....	1966	23
JANSSON, TOMMY, Vänersborg.....	1947	18
* JARHED, GUNNAR, Banktjänsteman, Vänersborg, innehavare av Gillets medalj (2015).....	1947	78

JARHED, STEFAN, Vänersborg	1953	17
** JENNISCHE, MATS, Agronom, Runhällen, ständig medlem	1944	64
** JENNISCHE, PER, Fil. Dr., Uppsala, ständig medlem	1943	64
** JENNISCHE, ÅKE, Socionom, Katrineholm, ständig medlem	1947	64
* JOACHIMSSON, ERLING, Civilingenjör, Torslanda	1950	77
* JOELSSON, LARS, Civilingenjör, Bromma, ständig medlem	1954	76
JOELSSON, MAGNUS, Vänersborg	1962	13
JOHANNESSON, MARTIN, Vänersborg	1960	24
* JOHANSSON, BENGT, Vänersborg	1945	96
* JOHANSSON, BENGT, Vänersborg	1937	96
* JOHANSSON, BENGT, Konstnär, Glommen	1941	98
* JOHANSSON, BJÖRN, Göteborg	1963	93
* JOHANSSON, BO, Frändefors, ständig medlem	1959	76
* JOHANSSON, CASPER, Göteborg, ständig medlem	1976	76
* JOHANSSON, CONNY, Distriktschef, Hamburgsund	1950	94
JOHANSSON, DANIEL, Fastighetsmäklare, Vänersborg	1977	20
JOHANSSON, ERIK, Pensionär, Vänersborg	1945	19
JOHANSSON, GUNNAR, Sektionschef, Vänersborg	1951	25
JOHANSSON, HENRIK, Vänersborg	1941	16
* JOHANSSON, HÅKAN, Vänersborg	1947	92
* JOHANSSON, JAN, Åkerägare, Vänersborg	1937	76
JOHANSSON, JAN, Musiker, Nesttun	1957	22
JOHANSSON, JAN KENNETH, Präst, Vänersborg	1949	17
JOHANSSON, JOEL, Vänersborg	2003	05
JOHANSSON, KENNETH, Vänersborg	1951	07
* JOHANSSON, LARS, Byggnadssnickare, Vänersborg	1934	86
JOHANSSON, LARS, Kock, Vänersborg	1964	17
JOHANSSON, LARS GUNNAR, Civilingenjör, Norrköping	1957	23
JOHANSSON, LARS-OLOF, Musiklärare, Vänersnäs	1957	13
* JOHANSSON, LEIF, Vänersborg, ständig medlem	1962	76
JOHANSSON, LEIF, Vänersborg	1965	10
JOHANSSON, LENNART, Frändefors	1931	05
JOHANSSON, MICHAEL, Vänersborg	1963	09
JOHANSSON, PER-OLOF, Vänersborg	1942	15
* JOHANSSON, PETER, Museichef, Vänersborg, bisittare i styrelsen, innehavare av Gillets medalj (2021)	1963	89
* JOHANSSON, PONTUS, Sjöingenjör, Vänersborg, ständig medlem	1973	76
JOHANSSON, RALF, Officer, Vänersborg	1974	04
JOHANSSON, RICKARD, Vänersborg	1973	06
* JOHANSSON, RUNE, Reservdelnsman, Vänersborg	1944	76
JOHANSSON, RUNE, Vänersborg	1938	07
JOHANSSON, STEN, Vänersborg	1939	04
JOHANSSON, SUNE, Arkitekt, Brottbby	1943	02
* JOHANSSON, SVEN OLOF, Vänersborg	1950	99
JOHANSSON, SVEN-ERIK, Verkstadschef, Vänersborg	1958	19
* JOHANSSON, SÖREN, Snickare, Vänersborg	1940	98
* JOHANSSON, THOMAS, Reservdelnsman, Vänersborg	1957	76
JOHANSSON, THOMAS, Vänersborg	1969	05
JOHANSSON, THORE, Brälanda	1965	24
JOHANSSON, TORE, Vänersborg	1951	09
JOHANSSON, ULF PEDER, Skådespelare, Vänersborg	1957	12
JONSSON, KARL-GUNNAR, Vänersborg	1947	09

* JONSSON, LEIF, Personalchef, Uddevalla.....	1952	96
* JOSEFSSON, JOHN, Teletekniker, Vänersborg.....	1964	98
JOSEFSSON, KENT, Lokalvårdare, Vänersborg.....	1945	22
JOSEFSSON, LARS OLOF, Verkstadsarbetare, Vänersborg.....	1939	00
JOSEFSSON, STEFAN, Vänersborg.....	1971	04
JOSTEN, HENRIK, Lärare, Vänersborg, ledamot i beredningsnämnden.....	1968	10
* JÄRPLER, LENNART, Vänersborg.....	1947	83
JÄRPLER, PER, Ingenjör, Hisings Backa.....	1970	16
* JÄRPVIK, CURT, Enhetschef, Vänersborg.....	1946	95
JÄRPVIK, DANIEL, Psykolog, Vänersborg.....	1977	14
* JÖNSSON, GUNNAR, Vänersborg.....	1960	88
KARLBERG, CONNY, Vänersborg.....	1956	13
KARLSSON, ANDERS, Slöjdlärare, Vänersborg.....	1959	18
KARLSSON, BENGT, Pensionär, Vänersnäs.....	1952	13
KARLSSON, BENNY, Vänersborg.....	1947	09
KARLSSON, BO-GÖRAN, Vänersborg.....	1953	08
KARLSSON, CONNY, Frändefors.....	1964	12
KARLSSON, JOHAN, Inköpare, Trollhättan.....	1991	17
* KARLSSON, LEIF, Vänersborg.....	1952	98
KARLSSON, MAGNUS, Åkeriägare, Vänersborg.....	1961	07
* KARLSSON, MARTIN, Åkeriägare, Frändefors, ständigt medlem.....	1976	87
KARLSSON, MARTIN, Civilingenjör, Vänersborg.....	1970	22
KARLSSON, PATRIK, Försäljningsingenjör, Vänersborg.....	1967	19
KARLSSON, PETER, Vänersborg.....	1964	10
KARLSSON, PETER, Kapten, Vänersborg.....	1970	12
* KARLSSON, ROGER, Senior Consultant, Vargön.....	1943	96
KARLSSON, STEFAN, Vänersborg.....	1960	17
KARLSSON, STURE, Helsingborg.....	1951	16
KARLSSON, THOMAS, Upphandlingschef, Mora.....	1951	17
* KARLSSON BERNDTSSON, KENT, El Campello, Alicante.....	1940	97
KAUFFELDT, ANDERS, Vänersborg.....	1951	15
KENNHOLM, SVEN, Vänersborg.....	1945	17
KINGSTAM, ULF, Läkare, Vänersborg.....	1955	24
** KJELLSSON, UNO, Direktör, Hälleviksstrand.....	1944	74
KNUTSSON, ANDERS, Vänersborg.....	1944	05
* KNUTSSON, BO, Pol. Mag., Vänersborg.....	1945	90
KNUTSSON, FREDRIK, Vänersborg.....	1971	08
KNUTSSON, LARS, Vänersborg.....	1950	18
KOPP SÖDERSTRÖM, HENRIK, Företagare, Göteborg.....	1980	17
KORITZ, PETER, Läkare, Vänersborg.....	1939	02
KORP, JAN-OLOF, Vargön.....	1944	12
KULLENBERG, KRISTER, Vänersborg.....	1943	17
KÄCK, LENNART, Ekonom, Vargön, ledamot i beredningsnämnden.....	1952	04
KÄLLGÅRD, MARTIN, Göteborg.....	1976	21
KÄRVLING, STEFAN, Pensionär, Vänersborg.....	1954	22
* KÄRVLING, URBAN, Journalist, Alingsås.....	1957	85
LAND, INGEMAR, Vargön.....	1953	16
LANDÉN, INGEMAR, F.d. Lärare, Göteborg.....	1948	22
LANDGREN, HENRIK, Brälanda.....	1987	95
LARSSON, ALVAR, Direktör, Vänersborg.....	1943	03
* LARSSON, ANDERS, Spånga, ständigt medlem.....	1963	63
* LARSSON, ANDERS, Perstorp.....	1951	94

LARSSON, ANDERS, Vänersborg	1960	08
LARSSON, ANDERS, Byggnadsarbetare, Vänersborg	1966	19
* LARSSON, ARNE, Ingenjör, Vänersborg	1943	95
LARSSON, ARNE, Vänersborg	1954	17
LARSSON, BENNY, Brålanda	1956	13
* LARSSON, BERTIL, Sjöman, Vänersborg	1942	81
* LARSSON, BJÖRN, Vänersborg	1975	97
LARSSON, BÖRJE, Fastighetsmäklare, Brålanda	1959	09
LARSSON, DAVID, Svenshögen, ständig medlem	1998	98
LARSSON, ERIK, Kvissleby	1933	06
** LARSSON, GÖSTA, Civilingenjör, Stockholm, ständig medlem	1936	55
LARSSON, HÅKAN, Vänersborg	1957	11
* LARSSON, INGEMAR, Plåtslagare, Huskvarna	1939	89
* LARSSON, INGEMAR, Civilingenjör, Vänersborg	1955	96
LARSSON, JAN, Vargön	1966	23
LARSSON, JAN-OLOV, Åkeriägare, Frändefors	1946	03
* LARSSON, JOHAN, Vänersborg, ständig medlem	1966	66
** LARSSON, LARS, Revisor, Mölndal	1943	68
LARSSON, LEIF, AV-Chef, Vänersborg	1947	01
LARSSON, LEIF, Länsbrandingenjör, Vänersborg	1962	10
LARSSON, LEIF, Chief Steward, Väjern	1968	13
LARSSON, LENNART, Mellerud	1962	07
LARSSON, MARTIN, Trafikinspektör, Vänersborg	1961	05
LARSSON, PER ARNE, Hunnebostrand	1953	00
LARSSON, PETER, Vänersborg	1957	16
LARSSON, PONTUS, Brålanda	1961	24
* LARSSON, SVEN-ÅKE, Hamnchef, Vänersborg	1947	95
LARSSON, TOMMY, Färgelanda	1953	16
LARSSON, YNGVE, Vänersborg	1944	16
* LARSSON, ÅKE, Vänersborg	1944	77
LAUDON, ANDERS, F.d. Skolläkare, Vänersborg	1932	01
LEJON, STEFAN, Marknadskoordinator, Vänersborg	1964	08
LENNARTSSON, BERNT, Lantbruksekonom, Vänersborg	1947	19
LIDELL, GUNNAR, Frändefors	1960	16
* LIDÉN, JAN-GUNNAR, Vänersborg	1948	95
LIDÉN, JOHAN, Vänersborg	1961	15
LIDHOLM, KARL ERIK, Vänersborg	1954	12
LIDHOLM, PETER, Vänersborg	1960	04
LILJEKVIST, KURT, Civilekonom, Vänersborg	1946	11
** LIND, HÅKAN, F.d. Chefredaktör, Vänersborg, innehavare av Gillets medalj (2017)	1948	54
* LIND, JESPER, Göteborg	1975	83
** LIND, LARS, Civilingenjör, Lerum	1944	50
LIND, RUNE, Vänersborg	1940	16
LINDAHL, LENNART, Vänersborg	1953	16
** LINDBERG, ANDERS, Bankdirektör, Upplands Väsby	1938	66
** LINDBERG, BENGT ARNE, Verkstadsarbetare, Vargön	1949	66
** LINDBERG, CARL AXEL, Ingenjör, Vallda	1944	65
* LINDBERG, JOAKIM, Vargön	1979	88
LINDBLAD, SVERRE, Pensionär, Vänersborg	1954	24
LINDBLOM, HANS, Polis, Vänersborg	1935	23
LINDELL, EINAR, Pensionär, Göteborg	1948	24

** LINDÉN, LARS, Civilingenjör, Vargön, ständig medlem	1954	75
LINDGREN, CHRISTER, Snickare, Vänersborg	1955	24
LINDGREN, LARS, Civilingenjör, Västra Frölunda	1944	23
LINDH, LARS, Kungshamn	1944	19
LINDKVIST, JERRY, Pensionär, Vänersborg	1953	24
LINDMARK, LARS GÖRAN, Vänersborg, innehavare av Gillets medalj (2016)	1950	16
* LINDSKOG, HANS, Byråchef, Vänersborg	1940	94
LINDSTEDT, SVANTE, Vänersborg	1943	08
LINDVALL, PER, Vänersborg	1946	06
* LINNARSSON, JÖRGEN, Ekonomiansvarig, Vänersborg	1948	97
* LINNARSSON, LENNART, Begravningsentreprenör, Vänersborg, Gilleskrivare	1952	98
* LJUNG, INGEMAR, Vänersborg	1966	94
* LJUNGGREN, LARS GÖRAN, Inspektör, Frändefors	1946	98
LJUNGSTRÖMER, ANTON, Hunnebostrand	1989	01
* LJUNGSTRÖMER, ARNE, Glasmästare, Hunnebostrand	1951	95
LOHEDEN, HÅKAN, Vänersborg	1962	13
* LOHEDEN, KARL GUSTAV, Vänersborg	1925	95
LOHEDEN, PER, Stockholm	1959	13
* LOHM, SÖREN, Kranmaskinist, Vänersborg	1942	93
LOJANDER, URBAN, Vänersborg	1946	17
LOMAN, JAN, Vänersborg	1931	17
LUDWIGSON, HÅKAN, Fotograf, Göteborg	1948	20
LUND, KARL-GUSTAV, Vänersborg	1952	15
LUNDBERG, ANDERS, Civilekonom, Vänersborg	1977	05
LUNDBERG, GUNNAR, Vägmästare, Vänersborg	1955	02
LUNDBERG, ROGER, Vänersborg	1945	05
LUNDBERG, STELLAN, Lindome	1951	24
LUNDBERG, SVEN-GUNNAR, Vänersborg	1939	16
LUNDBERG WIMAN, ALEX, Vänersborg	2013	16
LUNDBERG WIMAN, WILGOT, Vänersborg	2008	09
LUNDBORG, ANDERS, Köpman, Vänersborg	1994	00
** LUNDBORG, BO, Operasångare, Handen	1932	66
* LUNDBORG, ERIC, Köpman, Vänersborg, ständig medlem, Gillevärd	1957	66
LUNDBORG, GUSTAV, Fysioterapeut, Vänersborg	1987	00
** LUNDBORG, JAN, Vänersborg	1952	73
LUNDBORG, NIKLAS, Projektledare, Varberg	1989	00
LUNDÉN, SVEN, Civilekonom, Gråbo	1946	25
LUNDGREN, DICK, Fastighetsägare, Trollhättan	1962	22
LUNDGREN, MIKAEL, Egenföretagare, Vänersborg	1969	23
LUNDGREN, STEN ÅKE, Bilhandlare, Frändefors	1954	01
* LUNDGREN, ÅKE, Kriminalinspektör, Vänersborg	1946	88
LUNDH, STAFFAN, Zanzibar, Tanzania	1965	12
** LUNDIN, PER, Köpman, Vänersborg	1953	55
LUNDQVIST, LARS-GUNNAR, F.d. Distriktsläkare, Vänersborg	1955	22
* LUNDQVIST, ULF, Banktjänsteman, Vänersborg	1946	93
* LÅNG, KENT, Bankdirektör, Vargön	1940	80
LÅNG, KURT, Regionchef, Vänersborg	1951	06
* LÅNG, OWE, Revisor, Vargön	1963	97
* LÅNG, STIG-ARNE, Projektledare, Kolmården	1953	85
LÄCKBERG, HENRIK, Mediasäljare, Uddevalla	1970	17

LÖFQUIST, PELLE, VD, Vargön	1967	25
LÖNN, PER, Fondförvaltare, Malmö.....	1977	08
LÖNNEHAG, FREDRIK, Affärsutvecklare, Hisings Kärra	1980	25
MAGNUSSON, ANDERS, Vänersborg	1944	06
** MAGNUSSON, DICK, Vänersborg	1943	72
MAGNUSSON, FREDRIK, Vargön.....	1970	16
MAGNUSSON, HANS, Vänersborg.....	1933	15
MAGNUSSON, LARS, Frändefors.....	1946	16
** MAGNUSSON, NILS, Folkskollärare, Ljungskile	1940	65
MAGNUSSON, PER, Bromma	1965	07
MAGNUSSON, TORD, Företagare, Vänersborg.....	1962	24
MAHLVIKER, GUY, Vänersborg	1944	16
MALM, RUNE, Direktör, Vänersborg	1956	07
MALMBERG, NILS, Vänersborg.....	1990	00
* MALMBERG, JOHAN, Civilekonom, Bromma, ständig medlem.....	1975	76
* MARKLUND, BERTIL, Professor, Helsingborg	1945	80
MATTSSON, ALFONS, Student, Vänersborg	2004	24
MAYBORN, ROBERT, Brandman, Vänersborg.....	1979	24
MEYERDAHL, RONNY, Vänersborg	1952	15
MILÉN, FILIP, Program Manager, Brålanda.....	1993	22
MOLIN, ELVING, Vänersborg	1942	08
MOLLBERG, THOMAS, Tullinge	1949	06
* MOSSBERG, BERTIL, Pensionär, Uddevalla	1937	85
MOSSBERG, ULF, Civilingenjör, Vänersborg	1955	21
MUNKBO, LEIF, Dals Rostock	1959	07
* MÅRTENSSON, ARNE, Bankdirektör, Djursholm	1951	87
* MÅRTENSSON, BERNT, Ekonomidirektör, Skövde.....	1958	95
MÖRK, SVEN-OLOF, Norrtälje	1942	08
NEJDMO, TOMMY, Vänersborg, ständig medlem.....	1947	05
NIDSJÖ, KENNET, Konstruktör, Vänersborg	1963	04
NIKLAJSSON, JOHAN, Advokat, Tvärred.....	1965	24
NILSÉN, PER, Docent, Vellinge	1967	07
NILSSON, BENGT, Vänersborg	1948	17
* NILSSON, BERNT, Fastighetsmäklare, Vänersborg	1948	99
* NILSSON, BO, Bankkamrer, Hisings Kärra	1944	83
NILSSON, BO, Vänersborg.....	1943	08
NILSSON, GÖRAN, Vänersborg	1947	19
* NILSSON, LARS, Vänersborg	1946	99
NILSSON, PATRIK, Vänersborg.....	1968	10
NILSSON, PER OLOF, Vänersborg.....	1961	03
* NILSSON, PETER, Kontorist, Vänersborg	1971	97
* NILSSON, PETER, Wien	1955	10
NILSSON, THOMAS, Vänersborg	1944	11
NORBERG, KENNETH, Vänersborg.....	1949	09
NORBERGER, JAN, Vänersborg.....	1947	12
NORBERGER, ÅKE, Trollhättan.....	1946	16
* NORDGREN, KENTH, Ingenjör, Vänersborg	1937	81
NORDHOLM, PAUL, Vänersborg.....	1950	17
NORDMARK, STEFAN, Ekonomichef, Göteborg	1957	12
NORDQUIST, PETER, Vänersborg.....	1954	12
NORÉN, HANS, Vänersborg	1966	11
* NORLIN, BERNDT-OLOF, Vänersborg.....	1942	97

NORRMAN, JONTE, Personalchef, Bildal	1955	23
NORRMAN, JÖRGEN, Postiljon, Vänersborg	1965	14
* NORRMAN, TOMMY, Posttjänsteman, Vänersborg	1944	90
* NYLÉN, TORE, Civilingenjör, Lidköping	1936	89
NYSTRÖM, PER-ÅKE, Pensionär, Vänersborg	1949	09
* NYSTRÖM, ULF, Smältarbetare, Vänersborg	1967	95
ODELIUS, KARL-ANDERS, F.d. Företagare, Trollhättan	1955	22
* ODELIUS, SVEN ERIK, Vänersborg, ständig medlem	1957	79
ODHAMMAR, IVAN, Lagman, Vänersborg	1932	06
OKSTAM, LARS-GÖRAN, Vänersborg	1940	22
OLIN, ROLAND, Klubbchef WIK, Vänersborg	1968	24
OLOFSSON, CLAS- GUNNAR, Skötare, Åmål	1952	11
* OLSEN, POUL, Frisörmästare, Vänersborg	1938	91
OLSSON, ANDERS, Vänersborg	1978	07
OLSSON, BOSSE, Institutionschef, Vänersborg	1948	07
* OLSSON, CHRISTER, Verkstadsmontör, Sollebrunn	1956	83
OLSSON, FOLKE, Vänersborg	1942	19
OLSSON, JAN-OLOF, Vänersborg	1945	16
OLSSON, JOHAN, Postiljon, Vänersborg	1981	17
OLSSON, PETER, Utvecklingsledare, Vänersborg	1956	13
OLSSON, ROGER, Journalist, Vänersborg	1948	18
OLSSON, ROGER, Pensionär, Vänersborg	1951	25
** OLSSON, ROLF, Företagsekonom, Vänersborg	1949	72
OLSSON, THOMAS, Värnamo	1961	13
OLSSON, THORLEIF, Vänersborg	1948	24
OLSSON, ULF, Ombudsman, Vänersborg	1962	09
* OLSSON, ÅKE, Köpman, Vara	1945	83
OTTOSSON, TORE, Vänersborg	1953	18
* PAJUSI, ARWO, Antikvarie, Söderåkra	1965	99
PALM, RÅGER, Vänersborg	1945	13
PALMQVIST, JAN, Vänersborg	1959	16
* PATRIKSON, HÅKAN, Företagskonsult, Vänersborg	1946	94
* PATRIKSSON, ANDERS, Arkitekt, Vargön	1960	85
PATRIKSSON, FILIP, Jur. Kand., Stockholm	1997	23
* PATRIKSSON, HENRIK, Driftsingenjör, Vänersborg	1965	85
* PATRIKSSON, MAGNUS, Rådman, Timmersdala	1965	85
PAULSSON, INGVAR, Lagman, Göteborg	1948	21
PAULSSON, MATS, Brandman, Frändefors	1957	17
PEDERSEN, HELGE, Vänersborg	1944	19
* PERMVALL, OSKAR, Civilingenjör, Älvsjö	1957	88
PERSSON, KENNETH, VD, Kungshamn	1962	08
PERSSON, STIG, Direktör, Vänersborg	1949	04
PETERSEN, THOMAS, Pensionär, Frändefors	1952	17
* PETERSON, ERNST, Fil. Mag., Vänersborg	1931	98
* PETERSON, KARL AXEL, Västra Frölunda	1940	95
PETERSSON, SET, Vänersborg	1965	15
PETTERSSON, BENNY, Vänersborg	1957	12
* PETTERSSON, BJÖRN, Elektriker, Vänersborg	1962	92
* PETTERSSON, INGEMAR, Kungshamn	1950	99
PETTERSSON, OLLE, Vänersborg	1942	16
* PETTERSSON, TOMMY, Gråstorp	1957	96
* PRINS, EDDIE, Frisör, Vänersborg, ledamot i beredningsnämnden	1971	94

* PRINS, SETH, Frisör, Vänersborg	1947	94
RAHM, BÖRJE, Vargön	1947	13
RAHM, JAN-OLOF, Vargön	1946	12
RAMM, TOMMY, Vänersborg	1948	09
RAPP, CARL, Frändefors	1992	05
RAPP, MARCUS, Vänersborg	1994	05
RAPP, MARCUS, Göteborg	1998	16
RAPP, PATRIK, Vänersborg	1962	00
RAPP, URBAN, Vänersborg	1968	05
RASMUSSEN, NILS ERIK, Vänersborg	1948	14
ROBERTSSON, SÖREN, Vänersborg	1934	14
ROHLIN, LENNART, Vänersborg	1946	11
** ROSENGREN, KARL ERIC, Ingenjör, Vänersborg	1938	71
* ROSLIN, LENNART, Ingenjör, Ryssby	1945	79
RUDQUIST, GUNNAR, Frändefors	1953	20
RUDSTRÖM, LARS, Samhällsplanerare, Grundsund	1957	02
RUSSBERG, KENT, Vänersborg	1939	11
RUSSBERG, MIKAEL, Civilingenjör, Vallentuna	1969	04
* RYBERG, EVERT, Lagerchef, Linköping	1940	90
RYRVIK, PETER, Konsult, Vänersborg	1965	18
* RÅDMARK, THURE, Överläkare, Vänersborg	1952	99
** SAHLIN, PER ANDERS, Fil. Kand., Enskededalen	1945	50
SAHLIN HILMERSSON, ERIK, Vargön	2015	17
SAHLSTEN, BO, Trollhättan	1950	05
SAHLSTEN, PETER, Företagare, Trollhättan	1977	20
* SALANDER, HÅKAN, Doktor, Vänersborg	1939	85
SALONEN, ARVID, Tandläkare, Vänersborg	1980	87
* SALONEN, EMIL, Torslanda	1977	87
* SALONEN, LARS, Tandläkare, Vänersborg, bisittare i styrelsen	1948	81
SALONEN, OSKAR, Stockholm	1987	89
SANDGREN, ROGER, Vänersborg	1954	14
SANDGREN, TORSTEN, Pensionär, Trollhättan	1944	19
SANDKVIST, JONAS, Rektor, Vargön	1967	19
SCHWARTZ, TORBJÖRN, Brandingenjör, Vänersborg	1956	21
SELIN, LEIF, Direktör, Vänersborg	1947	02
SJÖSTAD, EMIL, Vänersborg	1990	00
* SJÖSTAD, LEIF, Elektriker, Vänersborg	1958	81
* SJÖSTRAND, CHRISTER, Civilingenjör, Göteborg	1943	79
SJÖSTRÖM, STAFFAN, Adjunkt, Vänersborg	1954	10
SKAGERLIND, HANS-RUNE, Göteborg	1937	08
* SKARSJÖ, LENNART, Företagsförmidlare, Vänersborg	1945	99
SKOOG, EIVIND, Vänersborg	1947	08
* SKOOGH, LENNART, Sollentuna	1949	92
SLAPEK, JOSEF, Vänersborg	1948	16
SOLBERG, JOHAN, Civilekonom, Järfälla	1966	23
SPJUTH, LENNART, Civilingenjör, Oxelösund	1949	02
STAKEBERG, HÅKAN, Göteborg	1940	13
STARK, DAN, Vänersborg	1946	02
STARKEBO, GÖRAN, Advokat, Vänersborg	1965	20
STEFFENBURG-NORDENSTRÖM, JOACHIM, Ingenjör, Vänersborg	1962	22
STEINER, ARNE, Vänersborg	1945	09
STENMAN, GÖRAN, Rådman, Vänersborg	1956	19

STENSON, MORGAN, Lidköping	1960	07
** STENSTRÖM, GÖRAN, Pol. Mag., Göteborg	1939	74
* STENSTRÖM, ROLF, TV-tekniker, Vänersborg	1937	76
* STERNER, ANDERS, Instrumentkontrollant, Grästorp	1955	94
STERNER, MATS-JOHAN, Vänersborg	1977	24
STERNER, SVEN-OLOF, Vänersborg	1953	15
STORM, ALEXANDER, Gouda	1991	25
STORM, GÖRAN, Bohus	1946	02
STORM, JONATHAN, Göteborg	1998	25
STORM, KENT, Vargön	1959	25
STORM, LARS, Vänersborg	1962	11
* STRAND, JAN-OLOF, Bankchef, Vänersborg, Granskningsman	1969	99
* STRAND, OLLE, Vänersborg	1931	93
* STRANNE, HENRIK, Vänersborg	1964	97
STRID, BROR, Vänersborg	1944	04
* STRIVE, STAFFAN, Sjökapten, Ljungskile	1960	85
STRÖM, DAG, Vänersborg	1951	04
* STRÖM, RAGNAR, Civilingenjör, Stockholm	1939	82
* STÅHLBERG, PER OLOF, Plåtslagare, Vänersborg	1944	95
STÖÖK, ANDERS, Vänersborg	1937	09
* SULTAN, JAN, Förvaltare, Vänersborg	1934	84
** SUNDELIUS, CLAES, Ingenjör, Vänersborg	1936	75
SUNDELIUS, JONAS, Vänersborg	1963	04
SUNDELIUS, PONTUS, Vänersborg	1965	21
SUNNERDAHL, KJELL, Vänersborg	1955	22
SVAHN, PETER, Avdelnings Chef, Vänersborg	1975	18
* SVANBERG, HENRIK, Ingenjör, Vänersborg, Kassafogde	1966	84
* SVANBERG, MARTIN, Ingenjör, Trollhättan	1962	84
* SVANBERG, ÅKE, Informationschef, Strömstad	1943	96
SVANLING, THOMAS, Byggnadstekniker, Vänersborg	1958	05
SVENN, JOACIM, Vänersborg	1960	13
** SVENSSON, BENGT, Representant, Vänersborg	1932	64
SVENSSON, BENGT, Vänersborg	1962	24
SVENSSON, GÖRAN, Brandman, Vänersborg	1956	01
SVENSSON, GÖRAN, Kungshamn	1951	08
SVENSSON, HANS, Vaktmästare, Vänersborg	1957	05
SVENSSON, JOHAN, Vänersborg, ledamot i beredningsnämnden	1962	18
SVENSSON, JONAS, Konsult, Vänersborg	1966	18
SVENSSON, KENT, Vänersborg	1937	04
SVENSSON, LARS, Pensionär, Vänersborg	1959	24
* SVENSSON, LARS GUNNAR, Brastad	1952	80
* SVENSSON, LENNART, Vänersborg, ledamot i beredningsnämnden	1952	80
SVENSSON, LENNART, Vänersborg	1969	15
SVENSSON, MATS OVE, Kommunchef, Kungshamn	1949	14
SVENSSON, PATRIK, Vänersborg	1964	24
SVENSSON, PER, Pensionär, Vänersborg	1953	19
SVENSSON, STEFAN, Driftledare, Vänersborg	1966	04
SVENSSON, THOMAS, Resemontör, Vänersborg	1958	22
SVENSSON, ÅKE, Vänersborg	1948	12
SWAHN, JANERIC, Vänersborg	1950	05
SYLVÉN, FRED, Vänersnäs	1949	15
SÖDER, LARS, Vänersborg	1963	16

* SÖDERBOM, LARS ÅKE, Målare, Vänersborg	1954	81
* SÖDERKVIST, GUNNAR, Snickare, Vänersborg	1955	92
* SÖDERQVIST, NILS-ERIK, Riksdagsman, Brålanda	1948	95
SÖDERSTRÖM, HÅKAN, Vänersborg	1949	23
* SÖDERSTRÖM, LEIF, Vänersborg	1960	84
** SÖDERSTRÖM, PER ARNE, Kamrer, Vänersborg	1933	66
* SÖDERSTRÖM, STIG, Vänersborg	1940	83
* SÖDERSTRÖM, SVEN, Postmästare, Vänersborg	1933	83
* TALLBO, BO, Nyköping	1952	95
* TENGBLAD, SVANTE, Ekonomichef, Vänersborg	1953	87
TENGGREN, NICLAS, Controller, Vargön	1979	24
** THERNQUIST, KJELL, Redovisningskonsult, Vänersborg, Hedersledamot, innehavare av Gillets medalj (1990)	1939	50
THORELL, LAVE, Vänersborg	1944	16
* THORELL, SUNE, Logistiker, Båstad	1955	88
THORNELL, ERLAND, Vänersborg	1943	08
THORVALDSSON CARLSSON, PER, IT-Tekniker, Brålanda	1962	04
THUNBERG, BO, Biolog, Kil	1952	01
THUNBERG, HÅKAN, Vänersborg	1957	18
THÖRNKVIST, OVE, Kommundirektör, Uddevalla	1960	10
TIBBLIN, RONNY, Vänersborg	1954	21
* TIDSTRAND, LENNART, Kamrer, Hamburgsund	1936	76
TIMMERFORS, STIG, Frändefors	1938	03
* TURTELL, LARS, Byggnadsingenjör, Vänersborg	1942	80
TVIKSTA, EVALD, Ödsmål	1935	04
* TÖRNER, SVEN-OLOF, Vänersborg	1950	98
UGGLA, ARVID, Professor, Nacka	1948	22
* ULLDAL, CONNY, Distributör, Vänersborg	1956	88
ULVEGÅRDE, SVEN OLOF, Gråstorp	1945	16
* UTTER, KARL ANDERS, Frändefors	1947	95
VENNBERG, MATS, Platschef, Vänersborg	1942	02
VESSBY, ENAR, Gamleby	1939	05
VIBERG, ALF, Vänersborg	1956	16
VILGEUS, LARS-GUNNAR, Komminister, Karlskrona	1943	02
VÅNGFORS, JOHAN, Vänersborg	1961	18
* VÄNERLÖV, INGEMAR, Riksdagsledamot, Vänersborg	1944	94
WADELL, LEIF, Köpman, Göteborg	1940	01
* WADMAN, DAG, Bankdirektör, Vänersborg	1949	80
* WAERN, FREDRIK, Lantmästare, Vänersnäs	1943	89
WAGNERVIK, THOMAS, Miljöchef, Vänersborg	1956	11
* WAHLIN, JACOB, Vargön	1960	71
WALLIN, BENGT, Vänersborg	1944	18
* WALLIN, BJÖRN, Civilingenjör, Vänersborg	1939	94
* WALLIN, KENNETH, Målare, Vänersborg	1964	92
WALLIN, HÅKAN, Enhetschef, Vänersborg	1968	01
WARG, PER-ÅKE, Pensionär, Vargön	1948	21
WASSEN, HANS, Vänersborg	1952	04
** WEISS, ANDERS, Byrådirektör, Vargön	1940	66
* WELÉN, PER, Civilingenjör, Trollhättan	1960	73
** WENNBERG, LENNART, Kontrollant, Vänersborg	1951	75
* WENNBERG, YNGVE, Telearbetare, Vänersborg	1934	79
WENNERBERG, FREDRIK, Vänersborg	1990	04

* WENNERBERG, HENRIK, Vänersborg	1948	85
* WENNHAGE, PER, Teknologie Doktor, Älvsjö	1966	80
* WERNER, SVEN, Teknologie Doktor, Steninge	1952	77
WERNSTÅHL, OLLE, Ingenjör, Vänersborg	1953	14
WESTERLIND, STURE, Vänersborg	1952	25
** WESTHALL, HÅKAN, Kronofogde, Vänersborg	1938	74
** WESTHALL, SVEN, Ingenjör, Vänersborg	1945	75
WIKSTRÖM, JONNY, Elektriker, Borås	1958	20
WRAMNER, NILS-OLOF, Vänersborg	1950	16
** WULF, ERIK, Civilekonom, Lerum	1950	63
* ZETTERBERG, CHRISTER, Näringslivschef, Vänersborg, innehavare av Gillets medalj (2022)	1945	88
ZICKERMAN, MAGNUS, Helsingborg	1955	05
ÅBERG, DAN, Kanslichef, Vänersborg, ersättare i styrelsen	1956	12
* ÅBERG, GERT OLOF, Byggnadssnickare, Vänersborg	1958	74
ÅBERG, SVEN, Vänersborg	1943	16
* ÅHLUND, BO, Ingenjör, Vänersborg	1944	95
ÅHLUND, JOHAN, Banktjänsteman, Vänersborg	1974	11
ÅKESSON, BO, Pensionär, Vänersborg	1949	22
ÖBERG, ANDREAS, Musiker, Vänersnäs	1997	22
ÖBERG, KRISTIAN, Advokat, Vänersborg	1978	21
ÖHGREN, ANDREAS, Frändefors	1972	01
ÖHMAN, OVE, Byggnadsarbetare, Vänersborg	1958	11
* ÖSTERBERG, JAN, Inköpschef, Ljungskile	1937	90
ÖSTH, BENNY, Verkstadschef, Vänersborg	1941	05
ÖSTH, JOACHIM, Vänersborg	1965	13

Antal Medlemmar: 840

* Berättigade till 25-årsstecknet

** Berättigade till 50-årsstecknet

För att underlätta arbetet med medlemsförteckningen ombeds gillebröderna att till Gillet anmäla eventuell ändring av adress, titel, uppsägning av medlemskap m.m på Gillets hemsida (Kontakt) eller per epost: medlem@vanersborgssonersgille.se eller per post till adress nedan.

Vänersborgs Söners Gille
Henrik Svanberg
Parkgatan 27
462 31 Vänersborg

www.vanersborgssonersgille.se

Styrelseberättelse 2024

Styrelsen för Vänersborgs Söners Gille får härmed avge följande berättelse för verksamhetsåret 2024, Gillets 119:e. Styrelsen har under verksamhetsåret arbetat i enlighet med Gillets ändamål, att anordna gillestämmor, att publicera uppsatser eller att medverka i andra sammanhang, som kan befordra kännedom om Vänersborg samt att förvalta donationer, utdela stipendier och utmärkelser.

Den 5 april samlades ett rekordstort antal Gillebröder till Årsstämma på Museet. Sedvanliga förhandlingar hölls och kassafogden presenterade kort bokslutet för år 2023. Revisionsberättelsen upplästes och styrelsen beviljades ansvarsfrihet för året 2023. Efter avslutad förhandling höll Ålderman emeritus och museichef Peter Johansson ett uppskattat föredrag med temat ”Från en smithärd till ett sovande lejon”, historier kring kommunsammanslagningar i Vänersborg.

Högtidsstämman ägde även den rum på Museet, i år den 22 november. Ett drygt hundratal gillebröder deltog vid stämman, där sedvanliga förhandlingar och val inför 2025 hölls. Till stämman hade också ett flertal bröder kallats, vilka var berättigade att erhålla tecknet för 50- respektive 25-årigt medlemskap. Årets Ungdomsstipendium tilldelades den framgångsrika, blott 16-åriga Lisa Nyqvist, som under 2024 bland annat vunnit SM i ungdomsklassen i Enduro. Traditionsenligt avslutades stämman med att vår krönikör Lars Salonen uppläste årskrönikan. Vid såväl Årsstämman som högtidsstämman samlades gillebröderna till en trevlig middag efteråt i PB-huset.

I samband med Nationaldagsfirandet överlämnade vår 1:e Ålderman Lars Alfredsson Sjung-Sjungstipendiet till violinisten Alice Vänerlöf, vilket var mycket uppskattat av henne. Årets Elis Ullmansstipendium delades ut i en fullsatt Vänersborgs kyrka lördagen den 5 oktober. I år tilldelades stipendiet till musikbegåvningarna Tadej Vujadic, trumpet och Marcus Alvgrim, orgel. Båda erhöll vardera 10.000 kronor.

En annan tradition är Gillegolfen. 2024 års mästerskap ägde rum den 21 augusti på Onsjö golfklubb och årets segrare blev Mats Ove Svensson, som tog sin tredje titel i tävlingen.

Under året har beredningsnämnden lagt ned mycket energi för att få till trevliga möten för Gillets medlemmar. Den 16 maj besöktes Residenset och den 17 oktober hölls en ölprovning på Rest. Winnie's Kitchen & Comfort, tillsammans med MicroBryggeri 1, vilket lockade ca 80 st bröder med vänner. Under 2024 har Gillet erhållit över 30 st nya medlemmar, vilket är mycket glädjande. Under sensommaren gjordes en del ommålningsarbeten av fasaderna på våra Gillehus. Vi har även erhållit ett nytt nyttjandeavtal från kommunen, som sträcker sig t.o.m 30 juni 2045. Sedvanligt har också vår läsvärda årsskrift utkommit, nu med sin 93:e årgång.

Inför julhelgen har ett antal julblommor på sedvanligt sätt delats ut. Dessa ges till personer vilka särskilt bör tackas eller som behöver en uppmuntran inför julen.

Under året har styrelsen haft elva protokollförda sammanträden. Årsskriftsnämnden har haft sju stycken sammanträden. Styrelsen, beredningsnämnd och årsskriftsnämnd har också samlats i olika arbetsgrupper för att utföra arbeten med byggnader samt vår tomt.

Styrelsen har under verksamhetsåret 2024 bestått av Lars Alfredsson 1:e Älderman, Göran Boman 2:e Älderman, Henrik Svanberg Kassafogde, Lennart Linnarsson Gilleskrivare, Eric Lundborg Gillevärd, Peter Johansson och Lars Salonen båda bisittare.

Vänerns borg i januari 2025

Lars Alfredsson
1:e Älderman

Göran Boman
2:e Älderman

Henrik Svanberg
Kassafogde

Lennart Linnarsson
Gilleskrivare

Eric Lundborg
Gillevärd

Peter Johansson
Bisittare

Lars Salonen
Bisittare

www.vanersborgssonersgille.se

Årsbokslut 2024

Resultaträkning

Intäkter

Medlemsavgifter 196 010:-
Övriga intäkter 29 171:-

Årets förlust 53 396:-
Summa 278 577:-

Kostnader

Kostnader årsskrift 82 362:-
Annonsintäkter 40 500:-
Nettokostnad årsskrift 41 862:-
Lokalkostnader 91 059:-
Postbefordran 27 184:-
Trycksaker, Kontorsmtr 47 430:-
Datakommunikation 1 434:-
Varor och Mtrl 2 841:-
Sammanträdeskostnader 34 044:-
Uppvaktningar 14 275:-
Bankkostnader, Försäkring 9 345:-
Annonsering 6 943:-
Övriga kostnader 2 160:-

Summa 278 577:-

Balansräkning 2024-12-31

Tillgångar

Kassa bank 180 771:-
Fonder 757 028:-
Övriga fordringar 39 009:-
Inventarier 75 000:-
Årets förlust ..... -53 396:-

Summa 998 412:-

Skulder, Eget kapital

Leverantörsskulder 4 860:-
Förutbetalad medlemsavgift 198 000:-
Eget kapital Gillet 795 552:-

Summa 998 412:-

GRANSKNINGSBERÄTTELSE 2024

Undertecknade, som utsetts att granska Vänersborgs Söners Gilles räkenskaper och förvaltning för år 2024, får efter fullgjort uppdrag avgiva följande berättelse.

För uppdragets fullgörande har vi tagit del av Gillets samt dess fonders räkenskaper och styrelsens berättelse samt i övrigt företagit de granskningsåtgärder vi ansett nödvändiga. Någon anledning till anmärkning föreligger inte beträffande de till oss överlämnade handlingarna, bokföringen, inventeringen av dess tillgångar eller eljest beträffande Gillets förvaltning.

Med anledning härav tillstyrker vi full ansvarsfrihet för den tid granskningen avser.

Vänersborg den 6 januari 2025

Jan-Olof Strand
Granskningsman

Jörgen Isaksson
Granskningsman

VÄNERSBORGS SÖNERS GILLE 2025

Styrelse

ALFREDSSON, LARS, Administrativ chef, 1:e Älderman 2022 (2011)
BOMAN, GÖRAN, Försäljningschef, 2:e Älderman 2018 (2008)
LINNARSSON, LENNART, Begravningsentreprenör, Gilleskrivare 2023 (2018)
SVANBERG, HENRIK, Ingenjör, Kassafogde 2017
LUNDBORG, ERIC, Köpman, Gillevärd 2008 (2006)
SALONEN, LARS, Tandläkare, Bisittare 2006
JOHANSSON, PETER, Museichef Bisittare 2022 (2008)
ÅBERG, DAN, Kanslichef, Ersättare 2022
BERNLING, KARL, Postiljon, Ersättare 2023

Beredningsnämnd

PRINS, EDDIE, Frisör
JOSTEN, HENRIK, Lärare
ISRAELSSON, BENGT, Lärare
SVENSSON, LENNART, Intendent
SVENSSON, JOHAN, VD
KÄCK, LENNART, Ekonom
STORM, LARS, Datakonsult
LINNARSSON, LENNART, Begravningsentreprenör

Årsskriftsnämnd

BOMAN, GÖRAN, Försäljningschef
BERNLING, KARL, Postiljon
JOHANSSON, PETER, Museichef
LINNARSSON, LENNART, Begravningsentreprenör
ERIKSSON, MICHAEL, Museivaktmästare
JARHED, GUNNAR, Banktjänsteman
HEDQVIST, PER, Byråassistent
LIND, HÅKAN, f.d. Chefredaktör
ZETTERBERG, CHRISTER, Näringslivschef
ISRAELSSON, BENGT, Lärare

Granskningsmän

STRAND, JAN-OLOF, Bankchef
ISACSSON, JÖRGEN, Banktjänsteman
WADMAN, DAG, Bankdirektör, Suppleant

GILLETS ÄLDERMÄN

Stadskassören Ferdinand Hallberg	1905-1920
Direktören Edwin Andersson	1921-1935
f.d. Fältläkaren Karl Gustaf Cedergren	1936-1941
Borgmästaren Bertel Hallberg	1942-1953
Landskamreraren Gunnar Hjorth	1954-1964
Länspolismästaren Erik Sahlin	1965-1973
Kamreraren Olov Janson	1974-1979
f.d. Disponenten Sven Lind	1980-1990
Direktören Stig Larsson	1991-2005
Ingenjören Göran Ahlin	2006-2010
Museichefen Peter Johansson	2011-2021
Administrative chefen Lars Alfredsson	2022-

Gilletts styrelse leddes till 1933 av en ordförande. Detta år infördes beteckningen Förste Älderman samtidigt som styrelsens övriga ledamöter fingo sina nuvarande titlar.

MEDLEMSINFORMATION

Gilletts hemsida

Vänersborgs Söners Gille har naturligtvis en egen hemsida på det s.k nätet. Vi försöker efter bästa förmåga att hålla den uppdaterad och aktuell.

Du hittar den på internetadressen: www.vanersborgssonersgille.se där finner du de senaste nyheterna och flikar som leder till vidare information. Exempelvis kan du läsa samtliga årsskrifter sedan 1932.

Medlemsförteckningen

Den medlemsförteckning som Du finner i årsskriften är inte till alla stycken helt korrekt vad avser titlar, bostadsort mm. Vi uppskattar om Du meddelar oss eventuella felaktigheter på Gillets hemsida (Kontakt) eller per epost: medlem@vanersborgssonersgille.se eller per post till adress: Vänersborgs Söners Gille, c/o Henrik Svanberg, Parkgatan 27, 462 31 Vänersborg.

E-postadresser och Mobilnummer!

Gillet behöver din e-postadress och mobilnummer! Detta för att underlätta kommunikationen mellan oss Gillebröder. Uppgift om e-postadress och mobilnummer, inklusive namn och födelseår per mail till medlem@vanersborgssonersgille.se.

Medlemsvärvning!

Gillebröder glöm inte att erbjuda medlemskap till vänner och bekanta, ju fler vi blir desto bättre! Intresseanmälan för nya medlemmar görs enklast i ett formulär på vår hemsida www.vanersborgssonersgille.se, eller per mail till medlem@vanersborgssonersgille.se.

www.vanersborgssonersgille.se

Vänersborgs Söners Gilles styrelse 2025

Sittande fr.v. Göran Boman, Lars Alfredsson, Henrik Svanberg.

Stående fr.v. Peter Johansson, Lars Salonen, Eric Lundborg, Lennart Linnarsson.

Foto: Karl Bernling

www.vanersborgssonersgille.se

Beredningsnämnden 2025

*Sittande fr.v. Lennart Svensson, Lennart Käck, Henrik Josten.
Stående fr.v. Johan Svensson, Eddie Prins, Bengt Israelsson.
Saknas på bild, Lars Storm.
Foto: Karl Bernling*

Årsskriftsnämnden 2025

Sittande fr.v. Micael Eriksson, Per Hedqvist, Christer Zetterberg, Gunnar Jarhed, Lennart Linnarsson.

Stående fr.v. Karl Bernling, Peter Johansson, Göran Boman, Håkan Lind, Bengt Israelsson.

Foto: Karl Bernling.

Gillemästerskap i Golf 2025

Eddie Prins segrade i Gillegolfen 2025.

Onsdagen den 20 augusti avgjordes Gillegolfen traditionsenligt på Onsjö Golfklubb. Vid 12-tiden samlades deltagarna för att äta gemensam lunch och värma upp inför tävlingen. Vädret var strålande och golfbanan visade upp sig i utmärkt skick. Segrare blev Eddie Prins som därmed tog sin första titel i tävlingen. Tvåa blev Sverre Lindblad och trea Lennart Ander. Stort grattis till de tre pristagarna som förutom äran förärades med Gillets fina whiskyglas.

Gillebroder! Om Du spelar golf och inte har deltagit i våra Gillemästerskap tidigare, skicka Din e-postadress till admin@vanersborgssonersgille.se så ser vi till att Du får information när det är dags för nästa års tävling.

Våra sponsorer / annonsörer
samtliga är sökbara på Gillets hemsida

 <p>AB KARL HEDIN</p>	<p>ALAB FASTIGHETER 0521-25 56 00</p>
 <p>ACTEMIUM</p>	 <p>ALMHAGES <i>Blomsterhandel</i> <small>Anno 1836</small></p> <p>Blommor för alla tillfällen!</p> <p>0521-22 07 00</p>
<p>AFFÄRSJURIDIK • FAMILJERÄTT SKADESTÄND • BROTTMÅL • KONKURSER FÖRSÄKRINGSÄRENDEN • FASTIGHETSÄTT HYRES- OCH ARRENDERÄTT • BOUTREDNINGAR TRAFIKRÄTT ALLMÄN RÄTTSHJÄLP • RÄTTSSKYDD</p> <p>A D V O K A T E R N A</p> <p>BERNLING • BOBERG • CEDER</p> <p>BOX 12 • KUNGSGATAN 9 • 462 21 VÄNERSBORG TEL 0521-66200 • TELEFAX 0521-66229</p>	<hr/> <p>ASPERA <i>Skadedjurskontroll</i></p> <p>Tel. 0730-35 67 70</p>
 <p>AK'S RESTAURANG ARENA VÄNERSBORG</p>	<p>B.A. Johansson Fastighetsförvaltning AB</p> <p>www.bafastigheter.nu</p>

	 <p>Dina Försäkringar</p>
	<p>COMFORT </p> <p>B.Erlandsson AB </p> <p><small>FOR LEDNINGSPRIMA</small></p>
 <p>Klarahill BLIXT BEGRAVNINGSBYRÅ</p> <p>Vänernborg 0521-71 11 63 Trollhättan 0520-160 02</p>	<p>Fastighetsbyrån </p> <p>Tel. 0521-610 00</p> <p>Sundsgatan 5a, Vänernborg fastighetsbyran.se/vanersborg</p>
<p>DAGS FÖR MÖBELRENOVERING?</p> <p>Välkomna till min verkstad -Hållbar konsumtion -Mindre miljöpåverkan -Bevarat kulturarv</p> <p>Broströms MÖBELRESTAURERING</p> <p>Restad Gärd Vänernborg 0521-680 90, 070-324 15 15 brostromsmobelrestaurering.se</p>	

 <p>Forum Vänersborg <i>Nära, reko, framåt!</i></p>	
	
 <p>GOLVMÄN I TRESTAD AB SEDAN 1981</p> <p>Parallellgatan 16 Tel: 0521-633 36 golvmän.se</p>	<p>Handelsbanken -En riktig bank</p> <p>Edsgatan 11, Box 116, 462 34 Vänersborg Tel 0521-28 28 00, fax 0521-646 76 www.handelsbanken.se/vanersborg</p>
<p>Gunnars AUKTIONER</p> <p>VÄRDERING RÄDGIVNING SLAGAUKTIONER</p> <p>Ring Gunnar: 070-336 40 08 eller Lennart: 070-331 09 43</p>	

www.vanersborgssonersgille.se

RESTAURANG
KOPPAR Grillen

Hamngatan 13, Vänersborg
Tel. 0521-18151

Kalas boden

Nyttigare Godare Roligare

Kungsgatan 21, 462 33 VÄNERSBORG
Telefon 0521-154 45, fax 0521-101 68
www.kalasdoden.se

ICA

KVANTUM

Vänersborg

KLOCKOR & SMYCKEN
DIN URMÅKARE I VÄNERSBORG

0521-107 62 • Sundsgatan 9c

Välkommen in till oss på
Vallgatan 21 i Vänersborg
eller ring 0521 – 27 30 00,
så hjälper vi dig med
bank och försäkring.

 LF Älvsborg

Knutssons
Antik- och Konsthandel AB
Bo Knutsson

Kungsgatan 3, Vänersborg
0521-660 77

OPTIKER LJJELOOD

Det Personliga Smålla Familjeföretaget Vi är inte. Nijsda, förrän Du är Nijsd!

Leg. Optiker • Kontaktlinseberörighet • Arbetsmedicinskeberörighet • Synergonom.

Sundsgatan 11 Vänersborg
Tel. 0521-10 000

Skyttegatan 3 – Vänersborg
Tel. 0521-613 50, 172 16

MOBILBANKEN

www.mobilbanken.se

Mobiluppläsning,
Reparationer

Köper, Byter & Säljer

Edsgatan 27 Vänersborg • Tel. 0521-173 00

Lundborgs

HERREKIPERING

EDSGATAN 14 VÄNERSBORG
TEL 104 14

MÖBELEXPRESSEN

M. Gustafsson
Ekonomi AB

EKONOMI & JURIDIK

TEL 101 10
EDSGATAN 12 B
VÄNERSBORG

Mannes Motor

TRESTAD CENTER

Nordiska
Skorstensprodukter AB

0521-65 999

www.vanersborgssonersgille.se

<p>ecco ara rieker BIRKENSTOCK</p> <h1>NYA SKOR</h1> <p>Sundsgatan 9 Tel. 170 30 www.nyaskor.se</p>	 <p>DG PANTBANK AB</p> <p>www.panta.nu Tel 010-250 33 88</p>
<p>NYMANS BIL DÄCK</p> <p>Autoexperter DÄCK PARTNER SUZUKI</p>	<p>PETTERSSONS</p> <p>STENHUGGERI TROLLHÄTTAN</p> <p>www.tsten.se</p>
 <p>ODELIUS FASTIGHETER</p> <p>odeliusfastigheter.se Tel. 0521-656 15</p>	<p>PRINS Frizersalong</p> <p>Kungsgatan 17, Vänersborg Tel. 0521-668 95 www.prins.se</p>
 <p>OST HALLEN</p> <p>Edsgatan 14 0521 - 109 23 @osthallenvbg</p>	 <p>ProCrisis Proactive & Professional Crisis Management</p> <p>Morgan Henningsson Tel: 070-588 87 19 E-post: morgan@procrisis.se</p>

0521-57 57 20

Skiffer

- Skiffer för utom- och inomhusbruk
- Köksbänkar i granit
- Marmor

SKIFFERFORUM

VÄNERSBORG

Industrigatan 2, Vänersborg • 0521-71 12 13
www.skifferforum.se

**RES
TAD**

VISITRESTAD.SE

Markentreprenad
Containers/Materialtransport
Lekplatser • Rivning • Bro
Drift & Underhåll

SMJ AB

0521-10250 www.smjab.se

RISBERGS

SMYCKA
MALMSTRÖMS

JEWELLERY & WATCHES

Din Guldbutik i Trestad
Edsgatan 21 Vänersborg
Tel. 0521 - 106 95

STJÖSTADS

Electrolux
Home

SVARVARGATAN 4 • VÄNERSBORG
TEL 0521-120 00

Onsd - Fred 12-18
Lördag 11-14

Parallellgatan 4
Vänersborg
0521-22 00 46

www.vanersborgssonersgille.se

 <p>STRAND HOTELL VÄNERSBORG Tel. 0521-138 50 Fax 0521-159 00 Hamngatan 7 462 33 VÄNERSBORG</p>	 <p><i>Thomas Carlssons</i> Måleri AB</p> <p>Tel. 070-529 93 22 carlsson.46233@gmail.com</p>
<p>Färdig med ditt boende? Vi är startklara.</p> <p>Boka möte redan idag på svenskfast.se/vanersborg</p> <p>Svensk Fastighetsförmedling</p>	<p>STORT SORTIMENT SNABB SERVICE</p> <p>PERSONBILAR • LASTBILAR LANTBRUK & ENTREPRENAD</p> <p>Thores Däck</p> <p>BRÄLANDA • www.thoresdack.se • Tel. 0521-315 55</p>
 <p>smh</p> <p>SVENSKA MÄKLARHUSET 0521-128 00 vanersborg@smh.se</p>	 <p>Torpa Skog & Trädgård AB</p>
<p>Swedbank </p> <p>www.swedbank.se</p>	 <p>VBG GROUP</p>

<p>V I S I T TROLLHÄTTAN VÄNERSBORG</p>	 <p>VÄNERSBORGHEM AB — www.vanersborgshem.se —</p>
 <p>Vänersborgs kommun - attraktiv och hållbar i alla delar, hela livet</p>	<p><i>Wahlströms blommor</i></p> <p>Marierovägen 4 0521-104 43 www.wahlstromsblommor.se</p>
<p>V <i>Vänersborgs Tandteknik ab</i></p>	<p>wiretronic</p>
 <p>VÄNERSBORGS BOSTÄDER</p>	<p>yngves Dialect'</p> <p>Yngves Onsjö Företagsby, Vänersborg Tel. 0521-665 00 www.yngves-elektronik.se</p>

www.vanersborgssonersgille.se